

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekanović
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav Žigmanov

V. D. DIREKTORICA

I ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Pravda

»Samo zadovoljenjem pravde za žrtve, kada riješimo najveći broj ratnih zločina, nadvladat ćemo mračnu prošlost i pridružiti se civilizacijskim i europskim vrijednostima. Prikrivanjem zločina i reciprocitetom, govorom da su i oni drugi činili zločine, ne dobivamo ništa«, kazao je za »Hrvatsku riječ« viši savjetnik i glasnogovornik tužitelja za ratne zločine Republike Srbije Bruno Vekarić. U razgovoru za naš tjednik on ističe kako je profesionalni pristup Tužiteljstva za ratne zločine, koje radi u veoma kompleksnim političkim uvjetima u Srbiji, uvažavan od strane uglednih međunarodnih subjekata. Visok rejting u stručnim krugovima i uspostavljena suradnja s tužiteljstvima u regiji, prije svega s Državnim odvjetništvom Hrvatske, nisu međutim od svih aktera na političkoj sceni u Srbiji gledani dobrim očima. Štoviše, pritisci na pravosuđe, uz prijetnje i upozorenja članovima Tužiteljstva nisu rijetkost, a u javnosti su često najglasniji oni koji žele relativizirati ili opravdati ratni zločin.

Pred Vijećem za ratne zločine u Beogradu prošloga je mjeseca počelo suđenje za ratne zločine u Lovasu počinjene prije 17 godina, kada je 70 hrvatskih civila iz ovoga mjesta mučeno i ubijeno, dio njih tako što su natjerani u minsko polje. Fer suđenja i sankcioniranje zločina koji su u ratno vrijeme devedesetih razdvajali narode, nesumnjivo su jedan od uvjeta pomirenja naroda i trajne normalizacije odnosa u regiji. Međutim, čini se kako ne žele uvijek i svi pomirenje i normalizaciju. Igranje na emocije ljudi i podgrijevanje neprijateljstava nisu nestali iz javnog govora, a kada političari opravdavaju zločine, negiraju ih i prikrivaju kada se vrše pritisci na pravosuđe, čudno li je kada se sve češće događaju incidenti u kojima su akteri i žrtve mladi ljudi. Oni su odrasli u ozračju ratne propagande i opravdavanja nasilja. Hoće li se žrtvovati još jedna generacija ili će se osudom i kažnjavanjem svakog zločina pokazati da je pravda jedini put izlaska iz mračne prošlosti?

J. D.



Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici

Sastavni dio škole 6,7

Prvi svibnja, dan sjećanja na čikaške mučenike Spiesa, Parsonsa i ostale

Praznik rada i, još više, nerada 14

Knjiga »Graag« Lazara Franciskovića predstavljena u Zagrebu

Snažna religijska tematika 28

Vinko Krstin, predsjednik NK »Sloga« iz Plavne

Petnaest godina na čelu kluba 43

UKRATKO

Sanader
opet predsjednik HDZ-a

Ivo Sanader četvrti je put izabran za predsjednika HDZ-a, a njegova je zamjenica ponovno Jadranka Kosor. Sanader je na Općem saboru HDZ-a, održanom u subotu 26. travnja, izabran jednoglasno, kao jedini kandidat, a Jadranka Kosor, također jedina kandidatkinja, izabrana je glasovima 2381 izaslanika, dok je 99 listića nije bilo valjano. Izabrano je i 10 članova Predsjedništva HDZ-a, kao i 25 članova Središnjeg odbora.

CeSID: DS i SRS
izjednačeni

Manje od dva tjedna do parlamentarnih, pokrajinskih i lokalnih izbora u Srbiji 11. svibnja, sva predizborna istraživanja javnog mnijenja pokazuju da se odnos snaga na srbijanskoj političkoj sceni neće izmijeniti. Na jednoj strani su gotovo izjednačene Srpska radikalna stranka i koalicija koju okuplja Demokratska stranka. Po posljednjem istraživanju CeSID-a predstavljenom u četvrtak 24. travnja, radikali u odnosu na demokrate – Tadića, SDP, G17 Plus, SPO i LSV – imaju blagu prednost od oko 150 tisuća glasova, odnosno 36 prema 35 posto glasova. Slijede koalicija DSS-NS s oko 12 posto podrške, LDP s oko osam posto, SPS-PUPS-JS s podrškom oko sedam posto, te stranke manjina koje bi mogle računati na tri posto.

Protokol o borbi protiv
pranja novca

Voditelji financijsko-obavještajnih službi Crne Gore, Hrvatske, Slovenije, Srbije, Albanije i Bosne i Hercegovine potpisali su u četvrtak 24. travnja u Podgorici, u sklopu druge regionalne konferencije, Protokol o borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma. U Protokolu se navodi da su zemlje potpisnice i njihove službe ostvarile napredak u usklađivanju nacionalnih zakonskih okvira, ali da je potrebno njegovo daljnje unaprjeđenje i dodatna izdavanja iz proračuna. Voditelji financijsko-obavještajnih službi regije su nakon potpisivanja Protokola ocijenili da je najbolji način borbe protiv organiziranog kriminala prekid financijskih tokova i oduzimanje protupravno stečene imovine.

Demokratska zajednica Hrvata i Mađarska koalicija potpisale sporazum o međusobnoj suradnji

Sigurnost i za druge zajednice

Demokratska zajednica Hrvata potpisala je u petak sporazum o međusobnoj suradnji s Mađarskom koalicijom. »Demokratska zajednica Hrvata podržat će Mađarsku koaliciju na republičkim izborima, kao i njene kandidate za pokrajinske izbore u izbornim jedinicama 55 i 56, dok na pokrajinske izbore izlazi u koaliciji 'Zajedno za Vojvodinu', rekao je predsjednik Demokratske

odnosno Mađarska koalicija pruža jednu sigurnost, ne samo za hrvatsku zajednicu, nego za sve ostale zajednice koje prosperiraju na ovim prostorima«, rekao je Čović.

Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *István Pásztor* je rekao kako je ovaj sporazum dokaz da Mađarska koalicija nije usko nacionalno opredijeljena i da je njen program atraktivan i drugim nacionalnim zajednicama. On je rekao i da ugovor s DZH podrazumijeva programsko jedinstvo ne samo u pogledu približavanja Srbije Europi, već i promjene ustavnog položaja Vojvodine.

»Zalažemo se zajednički za ostvarivanje načela pravne države, za decentralizaciju državne vlasti, za demokratizaciju, za osiguravanje najviših standarda u području ljudskih i manjinskih prava«, rekao je Pásztor. »U ovom sporazumu postoji naš dogovor vezan za zajednički nastup po pitanjima prava na kulturnu autonomiju i samoupravu manjina u području obrazovanja, kulture, informiranja i upotrebe jezika. To su ta četiri klasična manjinska pitanja. Zatim, naše zalažanje za razmjernu zastupljenost nacionalnih manjina u tijelima vlasti i u javnim službama. Tu je i zalažanje za pravo na aktivno i djelotvorno sudjelovanje u odlučivanju o svim pitanjima od interesa za nacionalne manjine i za formiranje lokalnih administrativnih i teritorijalnih jedinica.«

Lj. D.



zajednice Hrvata *Đorđe Čović*. On je na konferenciji za novinare istoga dana rekao i kako će ta stranka na lokalne izbore izaći samostalno.

»Koalijski sporazum temelji se na činjenicama da smo u proteklom razdoblju uvjereni i sasvim sigurni da Savez vojvođanskih Mađara,

Predsjednik Narodne skupštine Srbije dobio prijeteće pismo

Oliveru Duliću prijete smrću

Beogradski je dnevnik Blic u petak je izvijestio kako je predsjednik Narodne skupštine Srbije *Oliver Dulić* od organizacije S. S. dobio prijeteće pismo u kome se navodi da će mu »doći crni petak i da ga neće izbjeći«. Dulić je prijeteće pismo dobio 15. travnja i o tome obavijestio policiju koja radi na rasvjetljavanju slučaja, piše list.

Potpisnici pisma, uz gomilu psovki navode kako su se prevarili svi koji misle da će uhititi *Ratka Mladića* i *Radovana Karadžića*, a zatim navode da Duliću, *Sonji Biserko* i svim Hrvatima nije mjesto u Srbiji »već u Zagrebu među ustašama«.

Oni navode i kako je pred streljačkim strojem, a ne u vlasti, mjesto *Tadiću*, *Đeliću*, *Dinkiću*, *Čanku*, *Draškoviću*, *Jovanoviću*...

Potpisnici uz najprostije psovke poručuju kako oni koji se zalažu za izručenje Mladića u tome neće uspjeti, jer će se on vratiti u Srbiju kada na vlast dođu rodoljubive snage. »Sve mi znamo i pratimo, a vama će doći crni petak i nećete ga izbjeći«, navodi se u pismu koje je upućeno Duliću.



U petak, 25. travnja, završen rok za prijavljivanje stranačkih lista za izbore

Sudionici poznati, utrka u tijeku

Za parlamentarne izbore u Srbiji, koji će se održati 11. svibnja, Republička izborna komisija odobrila je ukupno 19 lista političkih stranaka i koalicija. To su: lista »Za europsku Srbiju« – Boris Tadić, koju čine Demokratska stranka, G17 Plus, Sandžačka demokratska partija, Srpski pokret obnove i Liga socijaldemokrata Vojvodine; Liberalno demokratska partija – Čedomir Jovanović; koalicija Demokratske stranke Srbije i Nove Srbije – Vojislav Koštunica; Srpska radikalna stranka – dr. Vojislav Šešelj; koalicija Socijalističke partije Srbije, Partije ujedinjenih penzionera Srbije i Jedinštvene Srbije; Bošnjačka lista za europski Sandžak – dr. Sulejman Ugljanin; Mađarska koalicija – István Pastor; Reformistička stranka – dr. Aleksandar Višnjić; »Da se selo pita« – Narodna seljačka stranka – Marijan Ristićević; Pokret Snaga Srbije – Bogoljub Karić; Građanska inicijativa Goranaca; Ujedinjeni Vlasi Srbije – dr. Predrag Balašević; Vojvodanska partija – mr. Igor Kurjački; Romi za Roma – Miloš Paunković; Crnogorska partija – Nenad Stevović; Unija Roma Srbije; Koalicija Albanaca Preševske doline; Savez bačkih Bunjevaca – Mirko Bajić; Pokret moja Srbija Branislav Lečić.

Za ulazak u Skupštinu AP Vojvodine natjecat će se devet stranaka, odnosno koalicija i grupa građana: LDP – Čedomir Jovanović, »Zajedno za Vojvodinu« – Nenad Čanak, »Za europsku Vojvodinu, DS, G17 Plus« – Boris Tadić, Demokratska stranka Srbije – Nova Srbija – Vojislav Koštunica, SRS – Tomislav Nikolić i SPS-PUPS – Dušan Bajatović, Mađarska koalicija – István Pásztor, koju čine Savez vojvodanskih Mađara, Demokratska stranka vojvodanskih Mađara i Demokratska zajednica vojvodanskih Mađara, »Vojvodina je snaga Srbije – Igor Kurjački, koju čine Pokret snaga Srbije, Vojvodanska partija, Romska partija, Rusinska demokratska stranka, Demokratska unija Aškalija i Europska Vojvodina, te Grupa građana »Maja Gojković«.

Izbori za zastupnike u Skupštini Vojvodine odvijaju se po kombiniranom izbornom sustavu, od ukupno 120 zastupnika, 60 se bira po dvokružnom većinskom, a 60 po proporcionalnom izbornom sustavu.

Po proporcionalnom sustavu Vojvodina je jedna izborna jedinica i u Skupštini će se naći sve one stranke, koalicije i grupe građana koje pređu cenzus od pet posto glasova. Iznimka su manjinske stranke i koalicije, kod kojih vrijedi



takozvani prirodni prag. Po većinskom sustavu Pokrajina je podijeljena na 60 izbornih jedinica, u kojima se nadmeću pojedinačni kandidati. Pobjedit će onaj tko osvoji više od polovice glasova izašlih birača, a ukoliko takvih ne bude, prvih dvoje idu u drugi krug, zakazan za 25. svibnja. Kandidat koji dobije više glasova u drugom krugu automatski je pobjednik, bez obzira na broj izašlih birača.

Prema Statutu Vojvodine, svaka od 45 općina mora imati bar jednog predstavnika u pokrajinskom parlamentu, a one veće po nekoliko. Tako će se u gradu Novom Sadu birati sedam budućih zastupnika Skupštine Vojvodine, četiri u Subotici, po tri u Zrenjaninu i Pančevu, a po dva u Kikindi i Somboru.

Z. P.

DS o novom napadu na kuću obitelji Kujović na Paliću Riječi osude neće biti dovoljne

»**K**oalicija »Za europsku Suboticu« – Boris Tadić zahtijeva efikasnu akciju mjero-davnih državnih tijela u zaštiti *Zijada Kujovića* s Palića, kome su nepoznati huligani bacili »molotovljev koktel« na kuću, što je drugi napad na ovo kućanstvo u posljednjih nekoliko tjedana«, kaže se u priopćenju Centralnog izbornog štaba ove koalicije.

»Koalicija »Za europsku Suboticu« – Boris Tadić smatra da će najveći neuspjeh Subotičana

biti da se Kujovići isele pod pritiskom koji doživljavaju. Riječi osude neće biti dovoljne, ako se svi ne potrudimo da Kujovići, kao i svi drugi građani Subotice, imaju miran san i sigurnost u svom domu. Nijedan motiv nepoznatih počinitelja ne može opravdati nasilje. Vrijeme je da mjerodavna tijela pokažu kako država poštuje sve njene građane i da jamči sigurnost svima.«

UKRATKO

Karta puta za šengenske vize

Put do ukidanja šengenskih viza vodi preko ispunjenja uvjeta definiranih u četirima oblastima – sigurnost dokumenata, readmisija, borba protiv kriminala i sloboda kretanja.

To stoji u »karti puta« za liberalizaciju viznog režima, koju će potpredsjednik Europske komisije Jacques Barrot 7. svibnja u Beogradu predstaviti srbijanskim dužnosnicima. U tom dokumentu, u koji je Tanjug ima uvid, definiraju se konkretne mjere koje Srbija mora usvojiti kako bi srpski državljani bili oslobođeni viznog režima za ulazak u zemlje Unije.

Ukoliko Beograd prihvati ponuđenu platformu, razgovori o viznoj liberalizaciji bi mogli početi odmah, a cilj je da svi uvjeti budu ispunjeni tijekom 2009. godine.

Sporazum s Rusijom i dalje na čekanju

Vlada Srbije nije niti na posljednjoj sjednici, održanoj 24. travnja, usvojila prijedlog da se energetski sporazum s Rusijom uputi na ratifikaciju u Skupštinu Srbije. Za prijedlog zakona o ratifikaciji energetskog sporazuma glasovalo je samo sedam ministara iz koalicije Demokratske stranke Srbije i Nove Srbije, dok su protiv bili ministri iz Demokratske stranke i G17 Plus. Oni su neprihvatanje prijedloga za ratifikaciju obrazložili činjenicom da tehnička vlada i tehnički parlament nemaju kapacitet donositi takav zakon. Sporazumom je predviđena njegova primjena i prije ratifikacije. Ta se primjena odnosi na osiguravanje uvjeta za formiranje zajedničkog poduzeća za izgradnju plinovoda.

Hrvatska napreduje

Hrvatska je povećala svoju sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva u EU-u, pripreme za ispunjavanje zahtjeva Unije ravnomjerno napreduju, usklađivanje u nekim sektorima na visokoj je razini, ali su potrebni znatni naponi za potpuno usklađivanje, stoji u zajedničkom stajalištu EU-a za sastanak Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje koji je u ponedjeljak 28. travnja održan u Luxembourg.

Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici

Sastavni dio škole

*U hrvatskim odjelima u središnjoj školi 31, a u područnoj školi u Maloj Bosni 33 učenika **
Škola je u proteklih šest godina učinila sve kako bi pokazala da je nastava na hrvatskom jeziku jednako vrijedna kao i na srpskom, kaže ravnatelj Ivan Stipić



Ravnatelj škole Ivan Stipić

O d 602 učenika u Osnovnoj školi »Ivan Milutinović« koja ima dva objekta – središnju gradsku i područnu školu u Maloj Bosni – nastavu na hrvatskom jeziku pohađa ukupno 64 učenika, u odjelima od prvog do šestog razreda. Ovu nastavu sluša 31 učenik u središnjoj školi, a 33 u područnoj školi u Maloj Bosni, gdje se također izvodi nastava i u višim razredima.

Među odjelima na hrvatskom jeziku postoje i dva kombinirana odjela – jedan u središnjoj a drugi u Maloj Bosni. Izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture sluša 15 učenika u središnjoj školi, a 4 učenika u Maloj Bosni. Ova se nastava izvodi samo u višim razredima.

ZAJEDNIČKA STVAR: Ravnatelj *Ivan Stipić* kaže kako je nastava na hrvatskom jeziku našla svoje mjesto u školi, te postala njezin sastavni dio i prepoznatljivost. »Već smo toliko navikli na to, da nam je teško govoriti posebno o nastavi na hrvatskom i srpskom, već općenito o nastavi.

Cijelom kolektivu je ta nastava značajna. To je suština«, kaže ravnatelj škole.

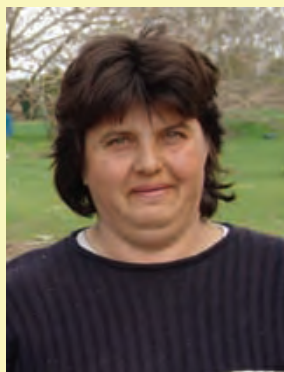
I u kolektivu i među djecom vlada zajedništvo. »S obzirom da je u hrvatskim odjelima manji broj učenika, na nastavu iz tjelesnog, glazbenog te vjeronauka oni idu skupa s djecom iz paralelnih odjela na srpskom jeziku. Također, skupa sudjeluju u izvannastavnim aktivnostima, pjevaju u zboru i slično. Djeca su međusobno u stalnom kontaktu«, dodaje on.

Kako ističe, škola je u proteklih šest godina učinila sve kako bi pokazala da je nastava na hrvatskom jeziku jednako vrijedna kao i na srpskom. »U okviru škole organiziramo sastanke na koje pozivamo roditelje predškolaca iz triju vrtića s našeg područja i predstavljamo im, između ostalog, i opciju upisa na hrvatskom nastavnom jeziku«, objašnjava Ivan Stipić.

AKTIVNOSTI UČENIKA: Učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku aktivni su u okviru Učeničke zadruge i Đačkog parlamenta. Prema riječima ravnatelja, oni su dodatno



Troje djece u hrvatskim odjelima



Ruža i Stipan Lulić iz Male Bosne imaju čak desetero djece. Dvoje idu u hrvatske odjele – Slavko u četvrti, a Anica u prvi, dok će im se na jesen pridružiti i Snežana. »Zadovoljni smo radom naše djece. Uče sve kao i ostali, a uz to upoznaju i kulturu i povijest svojeg matičnog naroda«, kaže Ruža Lulić.

Prilikom upisa Slavka, kaže Ruža, brinuli su oko toga hoće li se nastava odvijati u višim razredima u tamošnjoj školi, no to je riješeno. Brige je bilo i pri pomisli na srednjoškolsko obrazovanje djece, ali i to je sada prošlost. »Puno roditelja nije ni upoznato s mogućnostima, pa strahuju. Misle da im se djeca, ako su išla u hrvatski odjel, neće moći upisati u srednju školu na srpskom jeziku. Ali to nema veze«, kaže ona.

Autobusom do škole



Vesna Sekereš majka je četvero djece. Dvoje od njih ide u hrvatske odjele – Marija (peti razred) i Barbara (treći razred), dok Matiju na jesen planiraju upisati u hrvatski odjel. »Marija je druga generacija i smatrali smo kako je upisati dijete u hrvatski odjel važna odluka. Kod popunjavanja upitnika pri upisu skroz nam je bilo logično zaokružiti 'hrvatski jezik'. S obzirom da stanujemo u Aleksandrovu, gdje nije bilo razreda na hrvatskom u školi, prve

godine smo je nosili autom a poslije je krenula sama gradskim autobusom u školu«, kaže ona.

Kćer Barbaru su također upisali u OŠ »Ivan Milutinović«. Ona ide u kombinirani odjel, u čemu njezina majka vidi samo prednost. »Jako mi je dobro što ih ima malo u odjelu. Nastavnici ih stalno propituju, tako da nema odmaranja. Udžbenici su kvalitetni, a zadovoljna sam i radom učiteljice«, kaže Vesna Sekereš.

Kvalitetniji rad u manjim odjelima



Vlatko Dulić je otac Aleksandra koji ide u drugi razred. »Budući da je manje djece u odjelu, mislim da to može donijeti kvalitetniji rad s djecom. Aleksandar ide u kombinirani odjel, i tu nema nekih problema. S druge strane imaju i pogodnosti, kao što su besplatni udžbenici, izleti. Budući da imaju sate srpskog jezika, ne bi trebalo biti nekih problema kasnije oko upisa u srednju školu, ako ne bude na hrvatskom

smjer koji bude želio. Znači, za sada smo zadovoljni, a isto čujem i od drugih roditelja«, kaže Vlatko Dulić, dodajući da i sina Vanju planira upisati u hrvatski odjel.

Prilika koju treba iskoristiti

Branimir Ivković je otac Katarine, koju je upisao u hrvatski odjel u Maloj Bosni. »To je naše pravo i prilika da se dijete školuje na svojem materinjem jeziku, koje treba iskoristiti. To je i stvar našeg opstanka na ovim prostorima«, kaže Branimir Ivković, dodajući da ne zna razloge zbog kojih se veći broj roditelja, budući da u je Maloj Bosni skoro 50 posto Hrvata, ne opredjeljuje također za ovu opciju.



uključeni i u projekte što ih provode Hrvatsko nacionalno vijeće i hrvatske udruge. Sudjelovali su tako na Danima kruha, u ekološkom kvizu »Lijepa naša«, išli na ljetovanje, na Koloniju

mladih u Ernestinovu. Također, redovito se odazivaju pozivima na manifestacije kao što su Dani Balinta Vujkova, Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku, Hrckov maskenbal...

Inače, konačnih podataka o broju prvaša na hrvatskom jeziku još nema, ali u središnjoj gradskoj školi očekuju dovoljan broj za formiranje odjela. I u školi u Maloj Bosni, iako je općenito mali broj predškolaraca, prema riječima učiteljice *Marine Kovač*, očekuje se upis nekoliko učenika na hrvatskom jeziku.

D. B. P.

Obavijest Hrvatskog nacionalnog vijeća Upis u hrvatske odjele

Hrvatsko nacionalno vijeće obavještava roditelje i djecu o mogućnosti upisa učenika u odjele na hrvatskom jeziku od 1. do 8. razreda u sljedećim osnovnim školama: OŠ »Ivan Milutinović« Subotica i Mala Bosna, OŠ »Matko Vuković« Subotica, OŠ »Sveti Sava« Subotica, OŠ »Matija Gubec« Tavankut, OŠ »Vladimir Nazor« Đurđin.

U istim školama postoji i izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

HNV obavještava roditelje i djecu o mogućnosti upisa u hrvatske odjele u Gimnaziji »Svetozar Marković« u Subotici, u 1. i 2. razred društveno-jezičnog smjera.

Sve informacije možete dobiti na broj ureda HNV-a 024/556-898. Kontakt osoba: Marija Mandić

ISPRIKA

Uprošlom broju tjednika u tekstu »Kombinirani odjeli nisu zapreka za odlučne roditelje« objavljenom na ovoj stranici, pogreškom smo zamijenili fotografije Jadranke Horvacki i Eržike Horvacki. Ovom se prigodom ispričavamo spomenutim sugovornicama i čitateljima.

Europska Vojvodina

Za sve dobre ljude



- trebamo živjeti kao sav normalan svijet, ravnopravno s drugim Europljanima
 - osnažimo gospodarstvo i poljoprivredu, otvorimo nova radna mjesta i uposlimo ljude
 - povećajmo još više kapitalna ulaganja u Vojvodinu, bez kojih nema novih investiranja i razvoja gradova i sela
 - trebamo učinkovitu zdravstvenu skrb u Vojvodini, uvijek i svima dostupnu
 - osnažimo poziciju Vojvodine: za suvremeniju autonomiju, raspoložimo svojim novcem i razvijajmo našu samoupravu
 - stvarajmo razvijenu europsku regiju u kojoj je suživot više nacija prednost i gdje mladi prepoznaju svoje šanse
- Zato što Vojvodina mora bit pokrajina sigurne sutrašnjice, u kojoj je dobro živjeti, a ljudi se raduju životu.



Konvencije DSHV-a u Sonti i Tavankutu

Ne može se živjeti bez drugih

»**P**red nama su još jedni izbori na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnoj razini. Građani će izabrati put kojim će Srbija ići dalje. Svaki građanin uvijek po kvaliteti života zna kakva se politika vodi. Koalicija 'Za europsku Srbiju – Boris Tadić' zalaže se da se nikada ne vrate nesretne devedesete godine Miloševićeva režima. Put europskih integracija nije lak i ne žele svi ići tim putem. DSHV se pridružio koaliciji koja želi nastaviti reforme i razvijanje dobrosusjedskih odnosa u regiji. Ako na predstojećim izborima 11. svibnja pobijedi koalicija 'Za europsku Srbiju', to će značiti i veću državnu pomoć seljacima i siguran sam da će za četiri godine državni poticaji za seljake biti na onoj razini kakve imaju seljaci u našem okruženju«, rekao je predsjednik DSHV-a i kandidat na listi DS-a za Skupštinu Republike Srbije *Petar Kuntić*, na konvencijama koje su održane 25. travnja u Sonti i 26. travnja u Tavankutu.

Goste na konvenciji u Sonti pozdravio je tajnik Mjesnog odbora DSHV-a Sonta *Andrija Adin*, a ispred Demokratske stranke nazočnima su se obratili kandidat DS-a za republičkog zastupnika *Dragan Jović* i kandidat DS-a za pokrajinskog zastupnika *Branko Sudžuković*.

»Zato što život ne može čekati, trebamo i na ovim izborima pobijediti, kako bi Srbija nastavila putem europskih integracija, jer ne možemo dopustiti kočničarima da nadvladaju. Hoćemo živjeti kao sav normalan svijet, kao dobri susjedi i da nam granice budu otvorene«, rekao je *Branko Sudžuković*.

Nakon predstavljanja kandidata DSHV-a u koaliciji »Za europski Apatin« *Renate Kuruc*, *Andrije Adina* i *Stipana Silađeva*, gostima konvencije je predstavljen i kandidat DSHV-a za izbore na pokrajinskoj razini za Skupštinu AP Vojvodine *Dragan Jurakić*.



»Hoće li nakon izbora 11. svibnja poteći med i mlijeko? Neki kažu da hoće, no znamo kako to nije točno. Dan nakon izbora trebamo zasukati rukave, raditi i razmišljati dugoročnije, a upravo europske integracije i nastavak reformi za koje se zalaže koalicija 'Za europsku Srbiju', osigurat će perspektivu i otvaranje novih radnih mjesta, te razvoj gospodarstva. Dunav je rijeka koja znači budućnost ove regije, jer će Europska Unija ulagati u mjesta koja gravitiraju k plovnom putu rijeke Dunav, a to znači i mogućnost razvijanja turizma. Sve se to može ostvariti, ako Srbija postane članica Europske Unije. Ima li boljeg argumenta zbog čega trebamo glasovati za europsku Srbiju?«, rekao je *Dragan Jurakić*.

Na konvenciji u Tavankutu goste je pozdravio predsjednik Mjesnog odbora DSHV-a Tavankut

Josip Petreš, a potom se nazočnima obratio predsjednik Općinskog odbora DS-a *Saša Vučinić*:

»Građani su umorni od učestalih izbora, ali ne smijemo posustati i odustati od puta europskih integracija, prije svega zbog najmlađih kojima treba osigurati perspektivu. Naša izborna lista nema nacionalni predznak. Za nas su ljudi – ljudi, a u našoj koaliciji su oni ljudi koji žele dobru budućnost za ovu zemlju. Ova izborna lista je okupljena oko principa tolerancije i jednakosti. U subotičkoj regiji dosta je učinjeno za ostvarivanje prava hrvatske nacionalne manjine. Demokratska stranka bit će i dalje uz vas, da se i vi Hrvati osjećate ravnopravnim sa svima ostalima koji žive u ovoj zemlji«, rekao je *Saša Vučinić*.

Gostima konvencije predstavljen je kandidat za pokrajinskog zastupnika ispred DS-a na većinskoj listi »Za europsku Vojvodinu« *Daniel Kovačić*, kao i kandidati DSHV-a »Za europsku Suboticu« *Lozika Jaramazović*, *Pero Horvacki*, *Marinko Jadrijević*, *Josip Petreš*, *Siniša Skenderović*, *Marijana Čović*, *Ivica Mamužić*, *Verica Kujundžić* i *Josip Horvat*, te kandidati DSHV-a za izbore na pokrajinskoj razini *Dragan Jurakić* i *Dužo Runje*.

»Osjeća se ovih dana ozračje neizvjesnosti, ozračje izbora. Nemamo pravo zbog budućnosti naših potomaka prokockati ove izbore. Htjeli bismo bolju sutrašnjicu. Imamo pred nama jedan put, a to je magistrala koja vodi u Europu. Ne smijemo dopustiti da ostanemo u zapečku, izolirani van ostalog svijeta. Ne može se živjeti bez drugih. Suživot je punina života u svim duginim bojama. Zajedno s drugima, svaki pojedinac i svaki narod daje ono najbolje i stvara vrednote«, rekao je *Dužo Runje*.

Zvonko Sarić



Bruno Vekarić, viši savjetnik i glasnogovornik tužitelja za ratne zločine Republike Srbije

Pravda je put izlaska iz mraka

»Samo zadovoljenjem pravde, kada riješimo najveći broj ovih zločina, nadvladat ćemo mračnu prošlost i pridružiti se civilizacijskim i europskim vrijednostima. Prikrivanjem zločina i reciprocitetom, govorom da su i oni drugi činili zločine, ne dobivamo ništa«, kaže za Hrvatsku riječ Bruno Vekarić

Intervju vodio: Zvonimir Perušić



Skoro 17 godina poslije ratnog zločina u hrvatskom selu Lovas, nedaleko od Vukovara, gdje je u jesen 1991. stradalo 70 hrvatskih civila, ovih je dana u Beogradu počelo suđenje skupini od 14 optuženika za taj zločin. Prema optužnici koju je podiglo Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije, 14 pripadnika civilne vlasti, JNA i jedinice »Dušan silni«, terete se da su prilikom zauzimanja sela 10. listopada 1991. godine ubili 22 civila u kućama i dvorištima, a do 18. listopada ubijene su i 23 osobe u improviziranim zatvorima. Nesrpsko su stanovništvo podvrgli nečovječnim postupcima, uključujući i prisilni rad, mučenje i silovanje. Za zločin u selu Lovas optužena su četvorica pripadnika tadašnje civilne vlasti sela, četvorica pripadnika JNA i šestorica pripadnika paravojne formacije »Dušan Silni«. Osobito tragično zvuči dio iz optužnice, u kome se kaže kako su 18. listopada 1991. godine današnji optuženici, a tada »gospodari života i smrti« načinili živi štit od civila i natjerali ih da koračaju kroz minsko polje. Tada su poginule 22 osobe, a u istom razdoblju u sporadičnim incidentima stradala su još tri civila.

Uistinu, suđenja za ratne zločine na teritoriju svih država na kojima su se oni događali, uvjet su za pomirenje naroda i trajnu normalizaciju na ovim prostorima. U takvim je okolnostima uloga sudova, ali i tužiteljstava u regiji, od najvećeg značaja.

Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije osnovano je 2003. godine, s namjerom da se bavi otkrivanjem i kaznenim gonjenjem počinitelja kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava određenih u glavi XVI. Osnovnog krivičnog zakona kao djela teškog kršenja međunarodnog humanitarnog prava izvršenih na teritoriju bivše Jugoslavije od 1. siječnja 1991. godine, koja su navedena u Statutu Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju.

Na čelu Tužiteljstva nalazi se tužitelj za ratne zločine Vladimir Vukčević, a visoko u hijerarhiji, na mjestu višeg savjetnika tužitelja za ratne zločine i glasnogovornika tužitelja, nalazi se Bruno Vekarić.

HR: Ovih je dana pred Vijećem za ratne zločine počelo suđenje za zločin u selu Lovas 1991. godine u Hrvatskoj. Zašto je bilo potrebno 17 godina da bi to suđenje počelo? I zašto uopće, kada je riječ o ratnim zločinima, od momenta počinjenja zločina do njihova procesuiranja, prolazi toliko puno vremena?

Odgovor je jednostavan. U pitanju je bila pogrešna politika Miloševića i Šešelja koja je Srbiju vodila u sunovrat do 2000. godine i čije aktere i danas prepoznajemo na političkoj sceni Srbije. To su ljudi koji su prvo negirali zločine, a zatim ih prikrivali i prav-

dali. U takvom ambijentu nije se vodio niti jedan validan proces za ratne zločine do tog vremena. Tek su Đinđićeva i Živkovićeva vlada stvorile pravni i institucionalni okvir za procesuiranje ratnih zločina. Neposredan odgovor na pitanje zašto se toliko čekalo na Lovas, jest – zato što je naše tužiteljstvo ovaj predmet dobilo od vojnog pravosuđa tek 2005. godine. Kao što vidite odmah smo počeli raditi i sada imamo veliki postupak s mnogo optuženih.

HR: Kako funkcionira Tužiteljstvo za ratne zločine? Tko sve radi istražne radnje i čije se sve informacije i pomoć koriste?

Pokušat ću biti opisan. Tužiteljstvo je jedan dobar tim sastavljen od 30 igrača. Trener je Vladimir Vukčević, ekipu sačinjavaju zamjenici tužitelja, služba za odnose s javnošću, tajništvo. Istrage koje po zakonu treba voditi policija, često rade zamjenici tužitelja. Imamo i zakonsku osnovu za to. Brojni su postupci u tijeku, surađujemo sa svim državnim tijelima, ali i s potencijalnim svjedocima, međunarodnim subjektima i NGO sektorom. Mi smo jedna moderna, otvorena institucija u kojoj svatko zna svoje mjesto. To možete vidjeti i u brojnim monitoring izvještajima koje sačinjavaju ugledni međunarodni subjekti.

HR: Sudenja prate i obitelji žrtava i obitelji optuženih. Kakva je atmosfera u sudnici?

Veoma teška. Obitelji žrtava ponovno preživljavaju zločine. Posebnu dimenziju ima i činjenica da se u sudnicama gledaju u oči s eventualnim ubojicama njihovih najmilijih. Obitelji i obrana optuženih relativizira ratni zločin, pokušava kroz političke besjede opravdati sudjelovanje svojih klijenata u njima, a često primjenjuju i prijetnje i upozorenja nama iz tužiteljstva. Posljednji slučaj Lovas upravo je dobar primjer, kada je odvjetnik jednog od optuženih rekao: »Ovo će ionako trajati do 12. svibnja«, čime je htio staviti do znanja da ukoliko dođe do radikalne vlasti sve ove institucije će biti ukinute. To su pritisci na pravosuđe koji su u demokratskim društvima nedopustivi.

HR: Prije dva tjedna objavljeno je kako je, između ostalih, tužitelj za ratne zločine Vladimir Vukčević dobivao prijetnje smrću, a jedan

dio medija u Srbiji otvoreno se podsmijeva onima koji ukazuju na potrebu poštenog suđenja ratnim zločincima. Kako se vi u Tužiteljstvu za ratne zločine nosite s pritiscima?

Mi živimo pod stalnim pritiskom, prijetnje su česte i inicirane su politikom koja opravdava i relativizira zločine. Sa skupštinske govornice nas vrijeđaju, ne samo nas nego i članove obitelji, pozivaju na linč nositelja pravosudnih funkcija. To stimulira brojne lažne patriote da se zaklone iza ovih izja-

va i naprave korak dalje, pošalju poruku »dobit ćeš metak u čelo« i slično. Do sada smo imali više od dvadeset incidenata, nekih veoma neugodnih, koji su čak i ugrožavali naš fizički integritet.

HR: U nekim predmetima prikupljate tužbene dokaze i za suđenja koja se odvijaju u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, na Kosovu i u Den Haagu. Kakva je suradnja Tužiteljstva za ratne zločine Republike Srbije s tužiteljstvima u regiji, prije svega u

pisan s hrvatskim i crnogorskim tužiteljstvima.

S Unmikom imamo komunikaciju ali zbog političkih razloga ona je sve rjeđa i teža. Unmikovo pravosuđe ne funkcionira neovisno, kako bi trebalo, već opipava puls političkih prilika na Kosovu i u regiji, što vrijeđa žrtve i nanosi štetu istini i pomirenju.

HR: Kakva je suradnja s haškim tužiteljstvom?

Svakodnevna i korektna. Funkcioniramo na temelju Zakona o



Bruno Vekarić rođen je 1967. godine u Zagrebu. Pravni je fakultet završio u Beogradu, a poslijediplomski specijalistički studij također u Beogradu. Objavio je brojne stručne radove i publikacije. Do 2000. godine radio je u gospodarstvu, nakon toga bio je državni tajnik Ministarstva pravosuđa u vladi Zorana Đinđića. Od 2003. do 2004. okružni je javni tužitelj u Beogradu, potom šef Službe za odnose s javnošću Tužiteljstva za ratne zločine, glasnogovornik i viši savjetnik tužitelja Vladimira Vukčevića.

Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, te s Unmikom?

Najdalje je otišla suradnja s Državnim odvjetništvom Hrvatske. Ona je zasnovana na dugotrajnoj profesionalnoj komunikaciji, na velikom stupnju povjerenja. Ona je i formalizirana potpisivanjem dva značajna sporazuma po kojima djelujemo. Komunikacija s Haagom je također svakodnevna, razmjenjujemo podatke, dokaze u brojnim predmetima koji se vode ili u Tribunalu u Haagu ili u Specijalnom sudu u Beogradu. S Bosnom imamo problem jer naše kolege inzistiraju na suđenju prema mjestu izvršenja kaznenog djela, što otežava i onemogućava realne procese. Naime, s obzirom da izvršitelji uglavnom nisu u zemlji u kojoj su počinili zločin, a dokazi i svjedoci jesu, otežano je procesuiranje ovakvih predmeta. Odgovor na to je upravo sporazum o ustupanju dokaza kakav je pot-

suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju i kada netko radi mnogo i delikatno, pojavljuju se i problemi. Probleme gledamo nadvladati. U svakom slučaju, sa Sergiom Bremercom smo uspostavili dobru komunikaciju. Nastavljamo suradnju na dnevnoj razini i suradnju po pitanju uhićenja haških bjegunaca.

HR: Suđenje za ratni zločin u Ovčari pokraj Vukovara trajalo je dugo, zapravo je još uvijek u tijeku, a ocjena je mnogih, pa i rodbine stradalih, da je to suđenje proteklo korektno. Sličan je opći dojam i o drugim suđenjima. Koliko je moguće, u još uvijek podgrijanoj atmosferi, voditi ovako teške procese? I znači li to da domaći sudovi definitivno mogu preuzeti predmete za koje je za sada mjerodavan Haški sud?

Suđenja za ratne zločine su dobro

ocijenjena od svih, i od domaćih stručnih krugova i od međunarodnih čimbenika, zato je naše tužiteljstvo veoma priznato i ima, slobodan sam reći, svjetski renome. Profesionalni pristup delikatnoj temi u veoma kompleksnim političkim uvjetima je svuda uvažavan. I Vijeće za ratne zločine ima veoma visok rejting u stručnim krugovima, tako da su ove institucije nedvojbeno naš prozor

Ovčari kod Vukovara. Imamo četiri prvostupanjski presuđene presude, trenutačno su optužene 64 osobe.

HR: *Koliko je osoba trenutačno pod istragom? Na koliko zasebnih predmeta Tužiteljstvo za ratne zločine trenutačno radi?*

Trenutačno je pod istragom 65 osoba, a u fazi predkaznenog postupka je još tridesetak pred-

Hrvatska je otišla veoma daleko, rješavaju se slučajevi iz prošlih sukoba i demokracija dobiva potpuni oblik njenim ulaskom u značajne integrativne procese. Ovakav ambijent osjeća se i u kvaliteti rada pravosuđa. U Bosni je entitetska politika iznad želje za zadovoljenjem pravde, svatko gleda one druge i relativizira svoje zločine. To je problem zbog koga će međunarodni predstav-

HR: *Kakva je situacija sa svjedocima? Koliki su problemi s njihovom spremnošću da dođu u Srbiju i svjedoče? I obratno, koliko su spremni svjedoci iz Srbije ići u Hrvatsku, BiH, na Kosovo, ili pak u Den Haag, svjedočiti?*

U nekoliko slučajeva dolazili su svjedoci iz Hrvatske, Bosne, pa čak i s Kosova i Metohije pod Unmikovom jurisdikcijom. To je značajno jer živa riječ ostavlja najjači dojam na Vijeće. Tu su i alteranativne mogućnosti, kao što je video link, koji se u ovim predmetima po zakonu može koristiti.

HR: *Zbog čega još uvijek nisu uhićeni i Den Haagu isporučeni Ratko Mladić, Radovan Karadžić, Stojan Župljanin i Goran Hadžić?*

Zato što se vješto kriju, zato što su imali veliku mrežu pomagača, zato što imaju političku potporu velikih oporbenih stranaka.

HR: *Istražujući ratne zločine upoznali ste mnoge slučajeve rijetko viđene svireposti. Kako, kao čovjek, objašnjavate stanje ljudskog uma, koji je spreman, recimo, ljude poslati u minsko polje, ubijati žene i djecu, odsijecati glave, mučiti zarobljenike?*

Došli smo do brojnih, užasnih saznanja procesuirajući ratne zločine. Želio bih posebno istaknuti jednu pojavu. U najvećem broju slučajeva koje vodimo motiv su bili pljačka i stjecanje imovinske koristi. Patriotizam je bio zavjesa za pljačku najvećeg broja izvršitelja. Zvjerstva i zločini bili su način na koji su se te »patriotske« tendencije dokazivale a pljačka pravdala. Ljudi koji ubijaju žene i djecu, civile mimo pravila rata, mračni su produkti kriminalnog miljea. Najviše njih je poslije rata završilo u organiziranom kriminalu, a mnogi od njih su i tim povodom u zatvoru već sada.

HR: *Ratni zločin ne zastarijeva. Kakva su Vaša očekivanja, do kada će se ovo tužiteljstvo, ali i ostala tužiteljstva u regiji, baviti ratnim zločinima na prostoru bivše SFRJ?*

Očekujem da će naš posao u demokratskom ambijentu u kome imamo definiran europski put, biti završen za nekih desetak godina. Naravno, do tada bi se najveći dio predmeta ratnih zločina morao privesti kraju.



u svijet, najsvjetlije točke na pravosudnom horizontu Srbije. Ove institucije su fer suđenjima dovele i do druge bitne pojave: sankcionirajući zločine koji su u ratno vrijeme devedesetih razdvajali narode, dolazi do pomirenja i visokog stupnja uvažavanja i poštovanja. Mislim da je upravo primjer suradnje dvaju tužiteljstava ali i stručnjaka koji se bave temama ratnih zločina, upečatljiv.

HR: *Koliko je osoba do sada Tužiteljstvo za ratne zločine Republike Srbije optužilo za ratni zločin, koliko ih je pravomoćno, a koliko prvostupanjski osuđeno?*

Mi smo od svog osnivanja, 2003. godine, do danas, procesuirali ukupno 129 osoba, a u predmetima u kojima protiv njih vodimo ili smo vodili kazneni postupak stradalo je 2113 ljudi. Pravomoćno su presuđena dva predmeta – *Anton Lekaj* za zločine nad romskim svatovima na teritoriju općine Đakovica i *Milan Bulić* za ratni zločin na

meta. Radi se o najvećim, masovnim ratnim zločima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i na Kosovu i Metohiji.

HR: *U kojoj mjeri ova suđenja pridonose suočavanju s prošlošću?*

U veoma velikoj mjeri. Samo zadovoljenjem pravde, kada riješimo najveći broj ovih zločina, nadvladat ćemo mračnu prošlost i pridružiti se civilizacijskim i europskim vrijednostima. Prikrivanjem zločina i reciprocitetom, govorom da su i oni drugi činili zločine, ne dobivamo ništa. Mislim da smo mi u Srbiji veoma daleko otišli po pitanju suočavanja s prošlošću. Ne zovu nas slučajno »liderima u regiji«. Imamo najviše predmeta u radu, profesionalno smo potpuno neovisni, izvan smo svake politike i to je naša najveća kvaliteta.

HR: *Možete li proces suočavanja s prošlošću u Srbiji, usporediti s istim procesom u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini ili na Kosovu?*

nik vjerojatno morati povući neke nove, konkretne poteze. Zato je i glavni tužitelj Bosne *Marinko Jurčević* nedavno i podnio ostavku na dužnost.

HR: *Koliko je važno procesuirati sve ratne zločine, ne toliko radi kažnjavanja neposrednih izvršitelja i naredbodavaca, nego radi budućnosti i normalnog razvoja dolazećih generacija?*

Najbolja poruka budućim generacijama jest pravomoćna presuda za ratni zločin. Mladi ljudi koji danas gledaju ova suđenja nisu sudjelovali u tim ratovima, a posljedice i sami snose. To oni ne zaslužuju. Zato institucije kao što je naša moraju te posljedice i preduvjete europskih integracija ukloniti i dopustiti klincima da pokažu budućnost u europskoj Srbiji. Srbiji, koja je osudila ratne zločine. Srbiji, koja je te zločine kaznila. Srbiji, koja je u stanju prepoznati ono što je u njenoj prošlosti bilo loše.

Odgoj djece

Mudrost bake Dubravke

Djeca trebaju znati biti djeca i odrastati polako, a ne na »kredit«, ispred vremena

Piše: Željka Zelić

Priča o nestaloj trinaestogodišnjakinji Doroteji iz Zagreba, konačno je dobila svoj epilog. Sretan, pisali su nedavno mediji! Ne znam baš da li bih se u potpunosti složila s njima, jer priči tu nije kraj! U pozadini cijeloga slučaja krije se ozbiljno i za naše vrijeme krucijalno pitanje, kojemu je odgovor teško dokučiti jer je specifično za svaki slučaj posebno, i ne može se gledati izvan cjelokupnoga društvenoga konteksta. Iako bijeg od kuće (nakon priče djevojčica iz Vinkovaca i sl.) više nije originalan, jer sve što se dogodi više puta postaje »prazna i dosadna priča«, očito je jedan od načina da mladi izraze svoj bunt, neslaganje s roditeljima ili nemogućnost nošenja s problemima (ako trinaestogodišnjaci mogu imati prave probleme). Premda ne bi bilo umjesno prejdudicirati i stajalište graditi na temelju onoga što mediji prenose (jer puno puta znaju dobro napuhati situaciju), eklatantno je da djeca više nemaju osjećaj odgovornosti niti prema sebi samima, a još manje prema roditeljima.

U ovom slučaju, naravno, nikako ne smijemo generalizirati pa reći kako su sva djeca takva, jer njihovo ponašanje uvelike uvjetuju i roditelji i način njihova odgoja. S druge strane imamo nama puno bližu i maligniju priču od Dorotejina bijega. Nedavno je u Subotici sedamnaestogodišnji M. M. preminuo od posljedica višestrukih uboda nožem kojega mu je zadao poznanik iz druge škole. Prije nešto više od tjedan dana drugi je dečko također izboden ispred Maxija. Inkognito se govori čak i o tomu da je nekolicina mladića silovala djevojku na jednoj od gradskih zabava. Ali, o tomu se u javnosti šuti! Simptomatično u svemu tomu jest da oni problematični obično ne ostaju niti jedan dan u pritvoru, a mjerodavni skrivaju svoje glave. Ovoga je puta izgleda netko odlučio reći dosta,

jer se dotični, premda mu je otac eksponiran u javnosti, u pritvoru nalazi, zamislite eto, već nekoliko dana. No, nemojmo se prebrzo radovati. Vijesti o ubojstvima i samoubojstvima djece i mladih i nasilju u školi sve češće pune novinske stupce! Toliko, da nas glava zaboli.



POTEŠKOĆE ODGOJA: No, da je današnjim roditeljima još uvijek lakše uštedjeti novac kako bi djetetu kupili i osigurali sve i svašta, nego baviti se njima i njihovim problemima, istina je. Prečesto je to samo zato jer je u našoj državi, da bi se moglo »normalno« živjeti, umjesto osam sati potrebno raditi dvostruko toliko. Djeca zato prečesto koriste radikalne mjere kako bi skrenula pozornost na sebe i možebitne probleme. Je li slučaj Doroteje i njoj sličnih samo potvrdio to pravilo – ne znam, ali je izvjesno da u odnosu na neka prijašnja vremena, djeca danas imaju puno više slobode. I sve bi to bilo dobro da živimo u neka bolja, sigurnija i mirnija vremena. Al' takvih još nema na pomolu! Zato spomenuti problemi s mladima ukazuju zapravo na krizu cjelokupnoga društva u kojemu živimo. I da ne budem pogrešno shvaćena, nikako se ne zalažem za povratak u »neka stara, dobra

vremena kad se znalo tko je tko u kući, i djeca se nisu baš ništa pitala«, ali svakako smatram da treba napraviti dobar balans između onoga što bi djeca realno smjela i trebala činiti, i onoga što s druge strane ne bi smjela, s obzirom na nedovoljnu zrelost. Bez obzira na sve, ni današnjim roditeljima nije

postati meta različitih manijaka i »lovaca na dječju nevinost«. I upravo iz toga razloga, roditelji su oni koji bi u cijelom ovom procesu trebali imati aktivnu, a ne samo pasivnu ulogu, ulogu promatrača svoje djece koja su eto tako pametna »pa nema toga što ne znaju raditi na računalu«. Slažem se, i trebaju znati ako kasnije žele napredovati, ali isto tako trebaju znati biti djeca, odrastati polako, a ne na »kredit«, ispred vremena ... I da ne bih previše lamentirala nad ovom temom, učinilo mi se simpatičnim kao zaključak prenijeti dio »Pisma« kojega je na siteu Večernjega lista mladoj Doroteji ostavila izvjesna »Baka Dubravka«, a koju su inače neki forumaši potom »prozvali« za zastarjelost, dolazak iz kamenoga doba i sl. U njenom pismu piše sljedeće:

»Draga Doroteja, sigurno ti svi pune glavu time kako se nije dobro upoznavati preko interneta jer nikad ne znaš na koga ćeš naletjeti! To je nažalost istina, ali iskrena i poštena dječja mašta nikada ne misli na opasnost. Zato ti preporučujem da se dopisuješ s poznatima, to je puno sigurnije! Moja kći Željka, koja je točno dvostruko starija od tebe, dala mi je jednu ideju – pitala me hoću li joj kupiti reket za badminton! Pa sam pomislila, možda bi se i tebi i tvojim prijateljicama svidio taj simpatični sport. Ima čak i neki klub, mislim na Velesajmu, ali badminton se može igrati svagdje. Zašto ti ovo pišem? Zato jer mislim da je dobro, pokraj škole i interneta, baviti se nečim zabavnim, a ujedno i korisnim za zdravlje. I na kraju, jedna poruka – bez obzira na to što je zgodno pojaviti se u novinama, nije pametno to činiti po crnim kronikama! A u krajnjoj liniji, to je već »sfurano«! Bolje je družiti se, igrati i uživati u djetinjstvu! Ako su ocjene tvoj najveći problem, onda si ti sretna cura! Pozdravlja te baka Dubravka.«

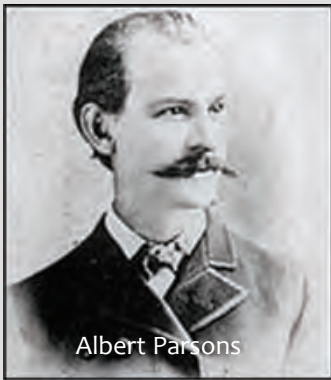
Prvi svibnja, dan sjećanja na čikaške mučenike Spiesa, Parsonsa i ostale

Praznik rada i, još više, nerada

Od masakra u Chicagu 1886. do današnjih dana, smisao ovoga datuma više se puta mijenjao.

Danas je to samo dan kada se ne radi, kada se uživa s obitelji i prijateljima. No, taj dan ima itekako značajnu povijest

Desetljećima slavljen kao neodređeni »praznik rada«, 1. se svibnja danas u ovome istočnom ostatku bivše države uglavnom obilježava kao dan nerada, dan za druženje, piknik, izlet, kotlić, roštilj, Frušku goru, Palić...



Albert Parsons

Malobrojne preživjele organizacije ideologiziranih ljevičara i dalje forsiraju »prvomajске uranke« i okupljanja na prostorima »četvrtе Jugoslavije«, no ogromna većina građana 1. svibanj doživljava bez posebnih emocija. S obzirom da niti milijuni pripadnika socijalističke radničke klase u SFRJ nisu poznavali povijest ovoga datuma, jasno je kako niti današnji radnici i zaposlenici svih vrsta ne mare puno za pravim smislom Dana rada. A, ne bi bilo loše znati kako je sve počelo te davne 1886. godine, u američkom gradu Chicagu.

OSAM PLUS OSAM PLUS OSAM: Te su godine, naime, stotine tisuća američkih radnika postali sve odlučniji oduprijeti se podčinjavanju svojih gazda i poslodavaca, te su se masovno učlanjivali u tek utemeljenu radničku organizaciju zvučnoga naziva »Vitezovi rada«. Upravo 1. svibnja 1886. godine oni su izašli na ulice Chicaga javno zahtijevajući opće prihvatanje Marksovih 8 plus 8 plus 8, odnosno – osam

sati rada, osam sati odmora i osam sati posvećenosti sebi i obitelji. Chicago, grad koji će tridesetak godina kasnije postati središte svjetskog kriminala, tih je godina bio središte svjetskog radničkog pokreta. Radnici su prethodno mjesecima agitirali za osmosatno radno vrijeme, a uoči 1. svibnja već ih je 50.000 bilo u štrajku. Novih 30.000 pridružilo im se 2. svibnja, a to je dovelo do zastoja većeg dijela čikaške proizvodnje.

Strah od nasilnih klasnih sukoba obuzeo je i poslodavce i gradske vlasti. Nasilja nije bilo u subotu i nedjelju, 1. i 2. svibnja, ali je u ponedjeljak, 3. svibnja, izbio masovna tuča u kojoj su sudjelovale stotine ljudi. Tuča je izbio

nikad nije utvrđen, a vjeruje se kako je u pitanju bio policijski agent, provokator, bacila je bombu koja je ubila 7 i ranila 67 policajaca.

Tada je gradskim i državnim vlastima ovladala histerija pa su uhitile osam anarhista, optužile ih za ubojstvo i osudile na smrt. Njih četvorica, uključujući Spiesa i Parsonsa, 11. su studenog 1887. pogubljeni. Svi pogubljeni zagovarali su oružanu borbu i nasilje kao revolucionarne metode, ali njihovi tužitelji nisu našli nikakve dokaze da je itko od njih doista bacio bombu. Umrli su zbog svojih riječi, a ne zbog svojih postupaka.

Tijekom sprovađanja 250.000 ljudi postrojilo se duž ulica Chicaga dok



u tvornici Mc Cormick Reaper, između radnika članova sindikata, koji su spriječeni doći na posao, i onih koji nisu pripadali sindikatu, koje je Mc Cormick Reaper, kao štrajkolomce zaposlio umjesto njih. Mnogobrojna i dobro naoružana policija brzo se palicama i vatrenim oružjem umiješala kako bi povratila red. Ubili su 4 člana sindikata, a ozlijeđenih je bilo mnogo.

MUČENICI: Pobješnjeli zbog zločina policije, skupina anarhista, predvođena Augustom Spiesom i Albertom Parsonsom, pozvala je radnike da se i sami naoružaju i u utorak navečer (4. svibnja) sudjeluju u masovnim demonstracijama na Trgu Haymarket. Izgledalo je kako su demonstracije sa samo 3000 ljudi bile potpuni promašaj, no pred kraj, osoba čiji identitet

je Parsonsova pogrebna povorka prolazila gradom, kako bi izrazili svoju posramljenost ovim velikim sudskim promašajem i svoju solidarnost s nepravdom pogubljenim radnicima.

SINDIKAT I ZIMNICA: Na prvom kongresu Druge internacionalne održanom 1889. odlučeno je da je »Prvi svibnja zajednički praznik svih zemalja, na kojima radnička klasa treba manifestirati jedinstvo svojih zahtjeva i svoju klasnu solidarnost«. Od tada se svake godine taj tragični hajmarketski događaj obilježavao kao dan međunarodne radničke solidarnosti u vidu demonstracija. Za radnike i sindikaliste širom svijeta, dakako osobito u zemljama s komunističkim režimima na vlasti, Haymarket je trebao postati simbolom potpune nejednakosti i

nepravde kapitalističkog društva. Kasnija je povijest ipak pokazala kako to nije bilo baš tako.

U posljednjem desetljeću socijalističke Jugoslavije sindikalno organiziranje radnika, zaogrnu-to velikim pričama o radničkim pravima i klasnoj solidarnosti, u potpunosti se pretvorilo u zimničarsko sindikaliziranje, u kojem su sindikalni povjerenici bili puki instrument vladajuće komunističke kaste, a svoj su terenski rad ograničavali na besmislenu nabavu »sindikalne zimnice«.



August Spies

Danas su sindikalne organizacije ustrojene najčešće po gospodarskim granama, a glavna metoda njihove borbe za veća prava radnika, a što se u praksi gotovo isključivo svodi na povećanje plaća, jest štrajk.

Glavno mjesto okupljanja u Vojvodini na 1. svibnja je obala jezera Palić, nadomak Subotice, gdje toga dana prodefilira od 50 do 100 tisuća ljudi iz raznih krajeva zemlje i inozemstva, uz mješavinu mirisa roštilja, pečenih volova i alkohola, glasnu glazbu iz šatri, buku iz luna-parka... Od sjećanja na Spiesa i Parsonsa – ni traga.

Zvonimir Perušić

U povodu Europskog tjedna sigurnosti u prometu

Simulacija prometne nezgode

Prošle je srijede na Stadionu malih sportova, u organizaciji Crvenog križa i Rotaract kluba iz Subotice, demonstriran stvarni prikaz situacije nakon sudara dvaju automobila

Piše: Dražen Prčić

Česte s brojnim automobilima na njima postale su preopasne, osobito u slučajevima kada za volanom sjede mladi i neiskusni vozači, nažalost, prečesto pod utjecajem alkohola ili čak i određenih opojnih sredstava. Zastrašujuća izvješća crnih kronika i brojni mladi životi ugašeni zbog prebrze vožnje, nepoštovanja cestovne signalizacije i prometnih znakova, neprilagođavanja uvjetima u prometu, postali su sumornom svakodnevicom. Ponajviše u danima vikenda, u ranim jutarnjim satima pri povratku iz »noćnog provoda«, kada su svi rizični faktori na najvišoj mogućoj negativnoj razini.

U želji osobnog doprinosa glede ukazivanja na prijeteću opasnost velikog rizika koji nosi nepostojanje elementarnog osjećaja samoodgovornosti prilikom sjedanja za upravljač motornog vozila, Crveni križ i Rotaract kluba iz Subotice odlučili su, ponovno, izvesti praktičnu simulaciju prometne nezgode i demonstrirati stvarni prikaz situacije nakon sudara dva automobila. Naime, i prošle je godine organizirana slična simulacija koja je pozitivno djelovala i prema navodima naših sugovornika u proteklom razdoblju nije zabilježena niti jedna tzv. »disco« prometna nezgoda, na povratku iz kasne noćne zabave.

ZASTRAŠUJUĆI PODACI: Na prigodnom letku, tiskanom u povodu organizacije ove edukativne simulacije, organizatori su naveli nekoliko zbilja zastrašujućih podataka o posljedicama prometnih nezgoda koje se svakodnevno događaju na brojnim cestama. Primjerice, u svijetu svakih pola sata jedan čovjek pogine, a svakoga minuta netko bude ozlijeđen u prometnoj nezgodi. Na teritoriju Republike Srbije, u razdoblju od 1990. do 2006. godine, dogodilo se 728.926 prometnih nezgoda u kojima je život izgubilo 18.858 osoba, a ozlijeđeno je 270.589 osoba. Čak 90 posto prometnih nezgoda dogodi se u gradskim sredinama, a vezivanjem sigurnosnog pojasa za 65 posto se smanjuje moguć-



nost ozljede. U apelu za smanjenjem brzine upravljanja navodi se i podatak kako je, primjerice, sudar pri brzini od 50 km/h jednak padu s četvrtog kata.

USPJEŠNA SIMULACIJA: Nekoliko tjedana unaprijed najavljujane akcija Crvenog križa i Rotaract kluba iz Subotice, na Stadion malih sportova dovela je više od tisuću učenika subotičkih osnovnih i srednjih škola. Unatoč ružnom vremenu i jakom pljusu koji se baš morao »poklopiti« sa zakazanim vremenom početka (13.00 sati), tribine su bile solidno ispunjene i prema precizno ispla-

se može dogoditi kada se upravlja motornim vozilom pod utjecajem alkohola...

Zsolt Sendi, stručni suradnik u Crvenom križu Subotica

Ideja za ovu akciju potekla je iz susjedne Mađarske, a prvi je put uspješno realizirana prošle godine u zajedničkoj organizaciji Crvenog križa i Rotaract kluba iz Subotice. Cilj ove praktične vježbe je pokazati i ukazati na opasnost koja postoji prilikom upravljanja motornim vozilom pod utjecajem alkohola i opojnih sredstava. I kakve su sve posljedice moguće. Naša je namjera bila pokazati

Kaciga spašava život

Kaciga je osnovna i najvažnija zaštita vozača motorkotača, a njenim se nošenjem za 66 posto smanjuje mogućnost ozljeda glave prilikom nezgode.

niranom tajmingu simulacija prometne nezgode je započela...

Uz pomoć jedinica MUP-a, vatrogasaca, kola hitne pomoći, pogrebne službe i glumaca, vjerno je prikazana situacija karakteristična za jednu tešku prometnu nezgodu sa smrtnim ishodom. Dva karambolirana automobila, dovezena za potrebe ovog prikaza, doprinijela su vjernosti rekonstrukcije i dojmljivosti čitave simulacije. I svi nazočni mogli su vidjeti što

okupljenoj, prije svega, školskoj publici što se sve događa ukoliko dođe do prometne nezgode i svi praktični aspekti pravovremenog reagiranja u takvim okolnostima. Tijekom ove simulacije demonstrirane su sve radnje, počevši od javljanja mjerodavnim službama i poziva za medicinsku pomoć, ali je i vjerno dočaran prikaz emotivnog stanja osoba koje su glavni akteri same prometne nezgode. Sama priprema cijelog projekta trajala je

nekoliko mjeseci uz veliku pomoć svih institucija i službi koje su nam izašle u susret. Osnovna namjera naše akcije je ukazati mladima na potencijalne posljedice nepromišljenog sjedanja za upravljač pod utjecajem alkohola ili drugih opojnih sredstava, ili pokraj osobe koja je u takvu stanju. Podatak prema kojemu slične »disco« nesreće nije bilo na našem prostoru, uvelike ohrabruje i potvrđuje opravdanost jedne ovakve akcije.

Vladimir Vučić, predsjednik Rotaract kluba iz Subotice

Ovo je još jedna u nizu akcija Rotaract kluba za ovu godinu i ima, prije svega, edukativni karakter. Željeli smo skrenuti pozornost mladim ljudima na mogućnost prometne nezgode u slučajevima korištenja alkoholnih i opojnih sredstava koje za posljedicu mogu imati i smrtonosni epilog. Pozitivno iskustvo od prošle godine i već spomenut podatak o niti jednoj zabilježenoj prometnoj nezgodi po povratku iz diskoteka, ohrabruje nas glede opravdanosti sličnih edukacijskih pothvata. Ove smo godine krenuli, usporedno, s još jednom akcijom-kampanjom pod nazivom »Stavi kacigu«, kojom nastojimo ukazati ne neophodnost nošenja zaštitne kacige prilikom vožnje na motorkotaču, a u prigodnoj nagradnoj igri neposredno prije izvođenja ove simulacije, zahvaljujući sponzoru podijeljeno je 20 kaciga sretnim dobitnicima iz publike.

Elizabeta Miković, liječnica Hitne pomoći

Vježba je vrlo uvjerljivo simulirala situaciju svojstvenu jednoj ovakvoj prometnoj nezgodi i dobro je što se nazočna školska publika mogla praktično i neposredno uvjeriti u ozbiljnost posljedice koju može imati nepromišljenost upravljanja motornim vozilom pod djelovanjem alkohola ili nekog drugog opojnog sredstva. Također, edukativno je bilo vidjeti koje se sve mjere ukazivanja prve medicinske pomoći poduzimaju u ovakvim prilikama, što može biti i presudno za spašavanje ljudskog života.

Uloga agronoma-savjetodavaca u proizvodnji voćarskih, ali i drugih poljoprivrednih kultura

Stručnost štiti proizvodnju

»Naši voćari tehnološki pomalo zaostaju za svijetom, ali su apsolutno na dobrom putu i ozbiljni proizvođači prate sve suvremene tendencije. Do prije pet godina, svega je 5 posto naših proizvođača bilo spremno okrenuti se tržištu i prilagoditi mu se, dok je sada takvih, rekao bih, možda i 60 posto«, kaže diplomirani agronom Florian Farkaš iz subotičkog »Agropesta«

Nekada gotovo u potpunosti ratarsko-vinogradarski kraj, Subotčko-horgoška pješčara se, u posljednjih desetljeće i pol – dva, intenzivno pretvara u ratarsko-voćarski. Osobito je to karakteristično za tavankutsko područje, na čijem su pijesku nekadašnji vinogradi zamijenjeni voćnjacima, a nekadašnji vinogradari – sve snažnijim voćarima. Prijelaz na voćarstvo potaknut je ekonomskim razlozima, a isti ti razlozi diktiraju i način proizvodnje: s ekstenzivnog bavljenja poljoprivredom sve se više prelazi na intenzivnu, industrijsku proizvodnju.

U takvim uvjetima posebno mjesto i značaj zauzimaju stručnjaci-agronomi, kojih je u ovim krajevima oduvijek bilo, ali čija savjetodavna uloga iz dana u dan raste. Upravo onim tempom, kojim raste i moć ovdašnjih proizvođača.

OD POČETKA DO KRAJA: Jedan od onih stručnjaka koji svoje znanje ugrađuju u proizvodnju prvenstveno voćarskih, ali i povrtlarskih i ratarskih kultura, jest diplomirani agronom *Florian Farkaš*, koji kao tehnički konzultant radi u okviru privatne tvrtke »Agropest« organizirane po zadrugarskom sustavu, a čija je osnovna zadaća savjetovati proi-

zvođače tijekom cijelog procesa proizvodnje u svezi s primjenom agrotehničkih mjera, ali i ekonomskih efekata.

»U Subotčko-horgoskoj pješčari postoji duga tradicija savjetodavnog rada s privatnim proizvođačima«, kaže Florian Farkaš. »Ta tradicija datira još s kraja 60-ih godina prošlog stoljeća, kada se time bavio stručni tim tadašnje 'Peščare'. To je nesmetano trajalo sve do početka 90-ih, kada se i sama 'Peščara' raspala, a s njom i taj stručni tim. Međutim, neki od tih agronoma nastavili su se baviti svojim poslom i tako je suradnja s proizvođačima produljena. Prvo se taj posao institucionalizirao 2000. godine u okviru »Agrokoma« iz Tavankuta, a od 2004. godine okuplja nas »Agropest«. Od tada praktički postoji stalna privatna savjetodavna služba. Ima nas šest agronoma i pratimo rad ukupno oko 350 proizvođača, od toga u najvećem broju voćara, ali i povrtlara, ratara, pa i cvjećara. Nažalost, vinogradara više skoro i nema, ta je grana umnogome zamrla 90-ih godina«.

Svaki od agronoma okupljenih u »Agropestu« ima svoje klijente, čiju proizvodnju prati od samoga početka, ukoliko je moguće čak od pripreme terena i sadnje voćnjaka, preko zaštite bilja, sve do tretmana

gotovog, zrelog voća, ukoliko ono nije prodano odmah nakon berbe. Proizvodnja voća se, prije svega jabuka, recimo samo u tavankutskom kraju do te mjere razvila da su tamo već izgrađene četiri velike hladnjače za čuvanje voća, a najavljuju se i nove gradnje.

JABUKE PRIJE SVEGA: »Ja pratim proizvodnju preko 100 proizvođača, na područjima – Tavankuta, Kupusine i Bačkih Vinograda«, kaže Florian Farkaš. »Međutim, idealno bi bilo kada bi taj broj bio oko 50 voćara, tada bih mogao svoj posao kvalitetno obaviti u šest radnih dana u tjednu, po osam sati dnevno. Ovako, moj radni dan traje praktički svaki dan od jutro do mraka. Većina tih proizvođača su relativno manji voćari, s voćnjacima od po 1,5 hektara, ali ima i većih«.

Florian Farkaš, kao i njegove kolege, proizvođačima predlažu primjenu agrotehničkih i kemijskih tretmana za zaštitu bilja, ali i za način i vrstu gnojidbe zemljišta. Onima koji sada, recimo, planiraju ući u biznis s voćem, on predlaže sadnju jabučastog voća – jabuke, kruške i dunje.

»Unatrag desetak godina, a tako će sigurno biti i u budućnosti, jabuka je najprofitabilnija voćarska kultura na našim prostorima«, smatra Farkaš. »Osobito su traže-



ne komercijalne sorte slatko-žute jabuke (zlatni delišes i njegovi klonovi), a od crvenih jabuka također slatke – jonagold sa svojim klonovima (jonagored i jonika). Također se zahvalnom sortom pokazao ajdared, jer ima stabilnost u rodu u ekstremnim situacijama, kakve su posljednjih godina. Prošle godine, recimo, jonagold jabuka nije uspjela dobiti poželjnu boju do tržišno prihvatljivog momenta, a ajdared jest».

Upravo opća promjena klime, ako se to može tako nazvati, zahtijeva i posebnu pozornost kako za proizvođače, tako i za njihove agro-savjetnike. Posljednje su, naime, godine sa sve ekstremnijim uvjetima – nije više riječ o tome da je neka godina sušna ili vlažna, nego je ta suša ekstremna, kao što je i vlaga ekstremna u nekoj drugoj godini. Tako je, recimo, 2000. godina bila ekstremno suha, a prethodna, 1999. ekstremno vlažna. Zatim, 2003. godina je također bila ekstremno suha, kao što je to bila i prošla, 2007. godina. U ovom desetogodišnjem razdoblju samo



2. svibnja 2008.

Proizvođači se trude pratiti suvremene tendencije: Florian Farkaš



su 2004., 2005. i 2006. godine bile umjereno vlažne i povoljne i u tim su godinama proizvođači imali maksimalne prinose.

RUSI SVE IZBIRLJIVIJI: Što se ostalih vrsta jabučastog voća tiče, Florian Farkaš ističe kako su ovdašnje kruške po sortimentu stare od 300 do 100 godina i njihova je selekcija teža i sporija. Najzahvalnija za ovo područje je viljamovka, a zatim dolaze boskova bočica i fetel. Neki proizvođači gaje i kasne sorte, ali toga ima malo, kaluđerku recimo, a od ranih – junsku ljepoticu. Od dunja, ovdje se proizvodi leskovačka dunja, takozvani dunjac, kao i vranjska dunja.

»Dunja je zanimljiva kultura, jer je nema dovoljno i na tržištu stalno postoji tražnja za njom«, kaže Farkaš. »Ona se definitivno može lako prodati i to po dobroj cijeni«. Koštunjavo voće u ovom dijelu Bačke nema tradiciju, premda je u svijetu trenutačno velika ekspanzija konzumne trešnje, kao i višnje. To bi se moglo i ovdje iskoristiti, ali savjet je stručnjaka da ipak treba biti oprezan, jer onaj tko svoju proizvodnju temelji samo na koštunjavom voću, može imati problem različite ponude i tražnje iz godine u godinu, a to je problem koji proizvođači jabuka nemaju – sve što proizvedu, sve i prodaju. Najveći dio, moglo bi se čak reći i kompletna proizvodnja jabuka s

ovih prostora, odlazi kupcima u Rusiju. To je, s jedne strane, dobra orijentacija ovdašnjih proizvođača, jer imaju sigurnog i dobrog kupca, ali može biti i rizična, jer se zapostavljaju kupci s drugih europskih prostora.

»Ruski je kupac na ovo tržište ušao prije tri godine«, priča Florian Farkaš. »Prve su godine po cijeni prve klase otkupili sve jabuke, i one lošije kvalitete, i ispraznili ovdašnje hladnjače. Druge godine su podigli kriterije u smislu poželjne veličine i oblika jabuke, a treće godine su te kriterije potpuno pooštrili, tako da sada boja jabuke mora biti perfektna. Naši voćari tehnološki pomalo zaostaju za svijetom, ali su apsolutno na dobrom putu i ozbiljni proizvođači prate sve suvremene tendencije. Do prije pet godina, svega je 5 posto naših proizvođača bilo spremno okrenuti se tržištu i prilagoditi mu se, dok je sada takvih, rekao bih, možda i 60 posto«.

Farkaš navodi kako su proizvođači voća, kao uostalom ljudi općenito, veoma različiti. Neki su više spremni mijenjati se i prilagođavati, neki manje. Neki pozornije slušaju savjete, neki ne. Pogotovu na prostoru Bačkih Vinograda, gdje se voće proizvodi jako dugo, postoje obitelji koje se već u 3. ili 4. generaciji bave voćarstvom. Oni, kaže Farkaš, znaju jako puno o voću, ali ipak plaćaju struč-

ne konzultante: neki zato što žele dobiti potvrdu onoga što znaju, kako bi time rizik sveli na minimum, a neki zato što su duboko u biznisu i jednostavno više nemaju vremena baviti se i zaštitom bilja.

Zvonimir Perušić

Troškovi zaštite bilja

U ovom momentu voćari se nalaze između 7. i 10. prskanja jabuka, kako koji, budući da je i ove godine, kao i prošle, vegetacija krenula mjesec dana prije nego što je uobičajeno. Već do sada, proizvođači su na prskanje morali utrošiti oko 350 eura po hektaru, a do završetka proizvodnje to će ih ukupno koštati od 800 do 1000 eura po hektaru voćnjaka.

Troškovi zaštite bilja rastu iz godine u godinu, pa je, prema riječima stručnog konzultanta Floriana Farkaša, u razdoblju od 1994. do 2004. godine za prskanje jabuka trebalo izdvojiti oko 600 eura po hektaru godišnje.

Tradicionalnim blagoslovom žita na Markovo

Počela »Dužijanca«



*I ove godine bogat program od preko 20 manifestacija *
Novina, »Mala Dužijanca«, namijenjena djeci *
Središnja svečanost Dužijance bit će održana 10. kolovoza*

Ovogodišnja žetvena svečanost »Dužijanca«, najveća manifestacija Hrvata na sjeveru Bačke, počela je u petak blagoslovom žita na blagdan Markovo. Prva manifestacija u okviru njezina programa održana je na njivi pokraj MZ »Verušić«, na kojoj će se 12. srpnja održati natjecanje risara.

Ovogodišnju »Dužijancu« činit će preko 20 manifestacija po Subotici i okolnim mjestima u kojima živi hrvatski živalj. Najavljujući manifestaciju na tiskovnoj konferenciji, novi predsjednik Organizacijskog odbora Davor Dulić istaknuo je kako se osnovni sadržaj manifestacije neće mijenjati, ali da će biti nekoliko novih programa. On je dodao kako će Odbor više raditi na marketinškom predstavljanju manifestacije te tako nastojati privući više publike. »Ovom prilikom pozivam sve Subotičane da sudjeluju u Dužijanci na svoj način, bilo kao pasivni promatrači, bilo kao ljudi koji će moralno podržati događanja koja traju preko tri mjeseca i koja su od značaja za ovaj grad«, rekao je Davor Dulić.

Najznačajnija novina je »Mala Dužijanca 2008«, koja će se, kao i velika središnja, održati u središtu grada i trajat će također tri dana. »Ovaj smo projekt osmislili u cilju efikasnijeg očuvanja tradicije i većeg uključivanja mladih. Očekujemo sudjelovanje oko 30 društava, s oko 1000 djece gostiju. Trećega dana ćemo sve sudionike povesti na proslavu Dužijance u Đurđin, kako bi imali priliku vidjeti kako izgleda žetvena svečanost na selu, u okruženju u kakvom je nastala«, rekao je predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« Ivan Stipić.

Na duhovni aspekt Dužijance podsjetio je član Organizacijskog odbora ove manifestacije mons. dr. Andrija Kopilović. »Turistički sadržaji koji se nude ne mogu nikada smetnuti s uma srž, ili događaj Dužijance, kao duhovne stvarnosti. A onda je jasno da oni ne mogu biti neprožeti duhom, ne religijom, jer su kulturološke, a sve što je kulturno ima dušu. I zato ćemo Odbor i ja ispred Crkve, nastojati da sve bude 'oduhovljeno'. Dakle ne crkveno, nego oduhovljeno. A to znači da programi imaju poruku i imaju doživljaj«, rekao je mons. Andrija Kopilović.

Središnja manifestacija Dužijance – euharistijsko slavlje, povorka i predaja kruha gradonačelniku od ovogodišnjeg žita – održat će se 10. kolovoza. Generalni pokrovitelj Dužijance je Grad Subotica.

D. B. P.

Program »Dužijance 2008.«

11. srpnja (petak)

- Otvorenje 23. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame – Tavankut

12. srpnja (subota)

- Natjecanje risara, Verušić 6-22

13. srpnja (nedjelja)

- Dužijanca Stari Žednik 10 sati
- Dužijanca Bajmok 10 sati

18. srpnja (petak)

- Natjecanje aranžera izloga, središte grada

20. srpnja (nedjelja)

- Dužijanca Donji Tavankut 10,30 sati

27. srpnja (nedjelja)

- Dužijanca Mala Bosna 10 sati
- Konjička utrka »Dužijanca 2008.« – Gradski hipodrom

1. kolovoza (petak)

- Mala Dužijanca, Folklorni gala koncert, središnji gradski trg

2. kolovoza (subota)

- Mala Dužijanca – misa, povorka – središte grada

3. kolovoza (nedjelja)

- Dužijanca Đurđin 10 sati
- Dužijanca Ljutovo 18 sati

5. kolovoza (utorak)

- Etno izložba »S Božjom pomoći«, Moderna galerija Likovni susret, Subotica

6. kolovoza (srijeda)

- Književna večer, HKC »Bunjevačko kolo«

7. kolovoza (četvrtak)

- Tamburaška večer, središnji gradski trg

8. kolovoza (petak)

- Smotra orkestara, središnji gradski trg
- Izložba starih zanata i alata
- Otvorenje izložbe slamarki, vestibil Gradske kuće
- »Subotica na sjeveru Bačke«, koncert Zvonka Bogdana, u čast 40 godina »Dužijance«, uz pratnju Mađarskog i Rumunjskog tamburaškog orkestra, središnji gradski trg, 20 sati

9. kolovoza (subota)

- Smotra folklora, središnji gradski trg, 10 sati
- Skupština risara, središnji gradski trg, 20 sati
- Folklorni gala koncert, središnji gradski trg, 20,30 sati

10. kolovoza (nedjelja)

- Svečano euharistijsko slavlje na Trgu svete

Terezije Avilske 10,00 sati

- Povorka »Dužijanca 2008«, središte grada 11,30 sati
- Obred predaje kruha, središnji gradski trg
- Posjet grobu Blaška Rajića na Kerskom groblju, 18 sati
- Bandašicino kolo, 19 sati

13. kolovoza (srijeda)

- Likovna kolonija »Dužijanca 2008.«, salaš na Malom Paliću (4 dana)

30. kolovoza (subota)

- Proštenje na Bunariću

31. kolovoza (nedjelja)

- Proštenje na Bunariću



PROGRAM

118. OBILJEŽAVANJE 1. SVIBNJA U SUBOTICI

1. svibnja:

- 8 sati – Buđenje Subotičana uz puhački orkestar.
 8 sati – Polazak »Trimbija« ispred »Jadrana«
 9 sati – Prvi polazak »Prvosvibanjskog vlaka« na Palić (besplatna vožnja), Željeznički kolodvor
 10 sati – Početak rada Press centra na »Muzičkom paviljonu«
 10,30 sati – Prvosvibanjska promenade stazama »Velikog parka« (sudjeluju folklorne skupine)
 11, sati – Folklorno nadigravanje, Ljetna pozornica
 11 sati – Početak promidžbenih, sportskih, rekreativnih, zabavnih programa.
 11,30 sati – Dolazak vlaka »Romantika« iz Beograda, Novog Sada
 13 sati – Koncert Zvonka Bogdana, bina na poluotoku
 15 sati – Koncert grupe Perpetum mobile, bina na poluotoku
 Kulturno-umjetnički sadržaji:
 - Program na bini na Poluotoku
 - Program na Ljetnoj pozornici
 Program kod Muzičkog paviljona
 Atrakcije:
 - Zmajevi. Nadletanje Palića tijekom cijelog dana. Poseban program na zmajodromu, Tuk ugarne.
 - Joystick na vodi, Dudaš klub.
 - Obiteljski bicikli, Dudaš klub
 Zabavni programi:
 - Najveći zabavni park u zemlji, Parkiralište ispred Muškog štranda
 ZOO vrt
 - Čamci za iznajmljivanje,
 - Kućica i ponton kod Ženskog štranda
 - Vožnja jezerom katamaronima, Agencija »Jedro«
 - Konji za jahanje, »Abel park«

Sportsko - rekreacijski programi:

- Jedriličarski klub Palić, 1.-4. svibnja: Prvosvibanjska regata 80-100 jedrilica u 5 klasa.
 - Tenis klub Palić. 2. svibnja: Jubilarni teniski turnir »Espress-servis-Mobil centar«
 - Sportski centar »Palić«, nogometni turnir u kategoriji »pje-tlića«.
 - Sportska udruga »Olimpija« Palić.
 - Flying Aligator Aeroclub Palić.
 - Beachvolley klub – pješčana plaža, turinir za rekreativce.
 - Veslački klub Palić – pokazni trening.
 - Mini golf – na Muškom štrandu
 - Paintball – na Muškom štrandu

Vašar starih zanata: Korpari, nožari, papučari, remenari, grnčari, sarači, sedlari, užari, voskari, licitari, bombondžije. Obala Lajosa Vermesa – od poluotoka, dalje, na istok.

Prijevoz: šinobusi, autobusi »Suboticatrans«, Taxi, vlastiti automobili, ostalo

Parkiralište: Po redoslijedu dolaska: Veliko parkiralište kod »Prezidenta«; Auto-kamp Palić; Parkiralište u sportskom centru; Parkiralište na ulazu u Vikend-naselje; Ulica Kizur Ištvana.

Kontroliran ulaz u ulice Jožefa Hegediša i Splitske aleje.

Ulaz na parkiralište kod »Male gostione« samo s propusnicama.

2. svibnja:

- 10 sati – Nastavak svih programa
 11,30 sati – Smotra »Oldtajmera« ispred Velike terase.
 Kontrolirani ulaz u Ulicu Jožefa Hegediša

3. svibnja:

Po volji i raspoloženju

4. svibnja:

Za najizdržljivije i najupornije.

Informacije

JP »Palić-Ludaš«

Tel: 753-121, 753-111,

Fax: 753-474



Zagrepčani u Sonti

Katedra u domu Šokadije

Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« ugodila dr. Sanju Vulić i šestero studenata iz Zagreba *
Improvizirana predavaonica u prostorijama budućega Doma Šokadije u Sonti

Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte bila je u petak, 25. travnja, domaćinom skupini od šestero studenata treće godine Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i njihovoj voditeljici nastave iz hrvatske dijalektologije na odjelu za kroatologiju, dr. sc.

slušali, osim njezinih studenata i članovi dramske i literarne sekcije KPZH »Šokadija«. Poslije uvoda, gostima je prikazana predstava »I knez je pofalijo« autora Ivana Andrašića. Gosti su pozorno pratili radnju, najviše reagirajući na vrcave replike glumaca, govorene izvornim dijalektom. Nakon pro-

uz pratnju pjevača i tamburaša »Šokadije«, ispunila je ne samo prostor, nego i srca i duše svih koji su te večeri pjevali s njom.

NASTAVAK U MONOŠTORU: Već u subotnje prijepodne zagrebačka ekspedicija je otputovala put Rumunjske, a u povratku će se zadržati u Bačkom

Zagrepčanin Ivan Bilić. Izuzetno je zadovoljna i voditeljica ekspedicije. »Impresionirana sam svim doživljenim u Sonti, osobito toplinom i ljubavlju kojom smo dočekan od velikoga mnoštva ljudi koji su s nama proveli jučerašnje poslijepodne i večer, najprije u jednom ozbiljnijem dijelu progra-



Sanji Vulić, znanstvenici, nespornom autoritetu za govor Hrvata iz dijaspore. U okviru terenske nastave iz dijalektologije dr. sc. Sanja Vulić obradit će teme »Govori Šokaca Hrvata u Bačkoj i Govori Hrvata u Rumunjskoj«. Prvi dio teme »Govori Šokaca Hrvata u Bačkoj« obrađen je u Sonti, u improviziranoj predavaonici u prostorijama Doma Šokadije koji je u fazi preuređenja. Goste među kojima je bila i ravnateljica Hrvatske čitaonice iz Subotice, Katarina Čeliković pozdravio je predsjednik KPZH »Šokadija« prof. Zvonko Tadijan, i poželio im ugodan boravak u Sonti i uspješnu realizaciju planiranoga.

PREDAVANJE: Uvodno predavanje dr. Sanje Vulić pozorno su

jekcije uživo su vidjeli i doživjeli tradicijsko kuhanje u kotličima pilećega paprikaša s valjušcima. U drugom dijelu demonstracije lokalnoga govora gostima su se predstavili članovi literarne i recitatorske sekcije. Proza i poezija Ruže Silađev, Ivana Andrašića, Ljiljane Tadijan i Tanje Bačić, te recitiranje Sanje i Maje Andrašić, pokazali su svu ljepotu i pjevljivost sončanske tradicijske ikavice. Ne možemo a ne spomenuti i glazbene dragulje »Šokadije«. U spontanom druženju poslije predviđenoga dijela programa gosti su imali prigodu čuti i prave bisere – pjesme Božane Vidaković, koja ih je skladala na vlastite tekstove, a koja još i svira harmoniku i pjeva. Svojim jakim, ali toplim glasom,

Znanstvenica dr. Sanja Vulić

Osmostemestrni studij kroatistike, te četverosemestarski poslijediplomski studij smjera lingvistike završila je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Doktorirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci disertacijom »Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima«. Do lipnja 2007. bila je uposlena kao asistentica u Zavodu za lingvistička istraživanja HAZU u Zagrebu, od srpnja 2006. do studenog 2007. kao docentica na Filozofskom fakultetu u Splitu, a od prosinca 2007. kao docentica na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. U Zavodu za lingvistička istraživanja HAZU u Zagrebu suradnica je na projektu »Istraživanje hrvatskih dijalekata«, a surađuje i s velikim brojem institucija u Hrvatskoj i inozemstvu. Od 7. prosinca 2007. godine imenovana je voditeljicom Hrvatskoga povijesnoga instituta u Beču. Do sada je objavila 90 znanstvenih radova, oko 180 preglednih i stručnih radova, te 290 radova znanstvenopopularnog sadržaja u različitim časopisima, serijskim publikacijama, zbornicima i knjigama u Hrvatskoj i inozemstvu, te dvije knjige. Osobito je zainteresirana za jezik i književnost Hrvata u dijaspori, za različite mjesne govore u Hrvatskoj i u dijaspori, za pitanja etnolingvistike.

Monoštoru, na nastavku obrade teme »Govor Šokaca Hrvata« u Bačkoj. Doživljenim u Sonti studenti su bili oduševljeni. »U Sonti sam prvi put, dojmovi su mi fantastični. Svi smo oduševljeni ovim dočekom, ovom gostoljubivošću, jednom riječju, svim onim što su nam domaćini pružili. Osobito me raduje spoznaja o radu »Šokadije«, o nastojanjima očuvanja hrvatske tradicije na ovim prostorima«, kaže za Hrvatsku riječ

ma, gdje su se studenti imali priliku upoznati s izvornim šokačkim govorom, arhaičnim hrvatskim, od starijih ljudi, do školske djece koja su recitirala, a naravno i s onim veselijim dijelom, s tamburicama, druženjem, blagovanjem, uopće u jednom iznimno srdačnom i prijateljskom ozračju«, na odlasku je rekla za Hrvatsku riječ dr. sc. Sanja Vulić.

P. K.

Blagoslov polja u Golubincima

Na blagdan sv. Marka, u petak 25. travnja, Golubinačka polja blagoslovio je vlč. Ivica Damjanović. Svake godine na dan sv. Marka blagoslivljalo se žito u crkvi sv. Jurja u Golubincima. Ove godine blagoslov je

obavljen kod dva križa na ulasku u selo i golubinačka polja. Pedeset godina je prošlo od kad je blagoslov obavljen van crkvenog dvorišta. Poslije molitve za rodnu godinu i obreda blagoslova vlč. Ivica Damjanović je rekao: »Mnoge lijepe stvari zapisane su u župskoj spomenici, tako će i ovaj dan biti upisan da je poslije mnogo godina obavljen blagoslov polja kao nekada.«

I. R.

Status Radio Sombora se ne rješava

Prosvjed bez štrajka

Problemi oko jedinog regionalnog elektroničkog medija – Radio Sombora – nastavljaju se. Višemjesečni problem statusa ove radijske postaje nije riješen, a uposlenicima još uvijek nisu isplaćene plaće za protekla tri mjeseca. Očekivanja su bila da će se privatizacijom Radio Sombora riješiti njegov pravni status, međutim, kupac ovog medija *Irena Vuksanović* jednostrano je raskinula ugovor s Radio Somborom. Zaposlenici Radio Sombora uputili su pismo Agenciji za privatizaciju i predsjedniku SO Sombor *Veljku Stojnoviću*, ali status nije riješen. U povodu toga, uposlenici su od ponedjeljka, 21. travnja, obustavili emitiranje vijesti i drugih informativnih sadržaja i uputili priopćenje za javnost.

»Nećemo najavljivati dešavanja bilo koje vrste, uključujući ovdje i konferencije za novinare, bilo kojeg tipa i vrste kampanje. Nećemo pratiti događaje i skupove, bez obzira na njihovu dnevnu aktualnost. Na ovakvu odluku smo primorani zbog neriješenog statusa Radio Sombora i zaposlenih u ovom, jedinom elektroničkom mediju koji je dobio regionalnu frekvenciju – dozvolu za rad na teritoriju Sombor-Apatin i koji jedini emitira informativni program, kao i program na mađarskom jeziku. Ne štrajkamo, naprotiv, radit ćemo



jednakim dnevnim kapacitetom i dalje, s optimalnim tehničkim i ljudskim resursima unutar naše medijske kuće. Jedina tema koja će biti zastupljena u programu Radio Sombora tijekom dvadesetčetverosatnog emitiranja, bit će neriješeno stanje i blokada koja je nastala u redovitom funkcioniranju programa i zaposlenih, sve dotle, dok situacija u svezi s Radio Somborom ne bude razriješena, a status ove medijske kuće

jasan«, navodi se između ostalog u priopćenju.

U međuvremenu, predsjednik SO Sombor Veljko Stojnović, obećao je obaviti konzultacije s predsjednicima vijećničkih skupina i ukoliko se usuglase, problem Radio Sombora bit će na dnevnom redu sljedeće sjednice SO Sombor.

Z. Gorjanac

Bolji uvjeti za pacijente

SOMBOR – U četvrtak 24. travnja u somborskoj bolnici svečano je označen završetak rekonstrukcije kirurškog odjela. Donatori su za ovu investiciju u vrijednosti od 6 milijuna dinara osigurali 2 milijuna, a ostatak je osigurao Zdravstveni centar »Dr. Radivoj Simonović« iz vlastitih sredstava. Kirurški je odjel jedan od najvećih u bolnici i godišnje se na njemu izvrši preko 2000 operacija u lokalnoj i općoj anesteziji, te u drugim vidovima anestezije. Odjel je smješten na četvrtom katu bolnice i ima 110 postelja nakon proširenja od prije godinu dana. Predsjednik stručnog savjeta dr. *Predrag Šarić* je istaknuo kako će nakon rekonstrukcije ovog odjela najteži pacijenti dobiti bolji komfor i kvalitetniju zdravstvenu zaštitu. Za pacijente je uvedena i nova signalizacija pomoću koje će se na jednostavniji način moći doći do medicinske sestre ili dežurnog liječnika. Po sobama je razvedena oksigeni-

zacija. Predviđa se da će se cijela sterilizacija bolnice za ovu godinu uraditi sredstvima filijale fonda, što će iznositi oko 12 milijuna dinara, u cilju bolje zaštite pacijenata. Rekonstrukcija kirurškog odjela trajala je oko četiri mjeseca.

Z. Gorjanac



Plakate na primjerena mjesta

SOMBOR – Općinski odbor Demokratske stranke u suradnji s koalicijskim partnerom DSHV-om je na Trgu Svetog Trojstva u četvrtak 24. travnja organizirao akciju lijepljenja 5000 plakata s ciljem očuvanja čistoće grada. Plakati se lijepe na neprimjerenim mjestima u gradu, pa je Općinski odbor DS-a odlučio ovakvom gestom ukazati na problem i pozvati ostale političke stranke da više brinu o svome gradu. Plakati su lijepljeni tako da se konačno preko cijelog trga moglo vidjeti »DS Sombor«. Jedan od aktera ove akcije bio je i predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić*. »Odluka stožera za izbore Demokratske stranke zajedno s DSHV-om u Somboru je da ne lijepimo plakate po uglovima, bodošima, trafoima i drugim neprimjerenim mjestima. Na ovaj način, vjerojatno jedinstven u Srbiji, plakatima ćemo napisati »DS Sombor«, što će se moći vidjeti i iz zrakoplova. Trg će nakon akcije biti očišćen i neće ostati niti jedan trag. Ovim želimo ukazati da je ružno vidjeti i dva mjeseca nakon izbora plakate na objektima koje sam spomenuo«, rekao je Mata Matarić.

Z. Gorjanac



Sredinom travnja župni dom crkve sv. Lovre u Sonti bio je ispunjen dječjim smijehom, grajom, pjesmom i molitvom. Tad je ovaj objekt je doista bio poput Oratorija don Bosca, bio je privremeni dom za šezdeset animatora najmlađega uzrasta iz Subotice, Žednika, Kucure, Ruskog Krstura, Vrbasa, Novog Sada, Selenče i Prigrevice, kojima se pridružilo i osamdesetak djece iz Sonte. Ovaj susret, četvrti u sončanskoj župi, bio je posvećen zaštitniku djece i mladeži don Boscu. Ivan Bosco rođen je 16. kolovoza 1815. u siromašnoj obitelji, a poživio je do 31. siječnja 1888. godine.

SUSRET POSVEĆEN DON BOSCU: U svojoj devetoj godini usnio je san koji je usmjerio njegov život. U snu su mu se ukazali Isus i Majka Marija, te su ga podučili o pridobivanju prijatelja ljubavlju i blagošću. Vođen ovim dječjačkim snom i ljubavlju prema Isusu, don Bosco je cijeli svoj život posvetio odgoju dječaka. Vođen vjerom i povjerenjem starog svećenika don Calossa i u vrijeme studija filozofije i teologije don Caffasa, za svećenika je zaređen 5. listopada 1841. godine i tako postao don Bosco. U svojem kasnijem djelovanju najviše vremena posvetio je napuštenoj djeci, djeci bez roditelja.



Najmladi animatori boravili u Sonti

Vikend punih srca

Ija i pružio im svu svoju ljubav, učeći ih o Bogu, molitvi, klanjanju Presvetom oltarskom sakramentu, štovanju Majke Božje. Djece oko njega bilo je sve više, a nakon više seljenja dobili su zemlju na Valdoci i tu sagradili svoju prvu kuću – oratorij. Osnovao je i redovničku zajednicu Salezijanaca don Bosca – SDB. Osobito je štovao Mariju, dajući sva svoja djelovanja pod njezinu zaštitu. Nazivao ju je Marija Pomoćnica, čiji je red isto tako osnovao skupa s Marijom Dominikom Mazarello, a koje se skrbe za odgoj djevojaka. Salezijanaca ima po cijelom svijetu. Imaju svoje kuće, oratorije, u koje dolaze mladi, kako bi u međusobnom druženju i druženju s Bogom naučili prolaziti stazom svojega života uz igru, molitve i druženje.

ČETVRTI SUSRET ANIMATORA: Susret animatora, četvrti u Sonti, organizirali su mjesni župnik vlč. *Dominik Ralbovsky* i njegova sestra *Kristina*, a najmlađe sudionike, uzrasta od 5 godina pa naviše, dovele su i o njima brinule s. Makrina i s. Mihaila iz Vrbasa, te s. Georgija iz Ruskog Krstura. Tematski dio susreta, životopis don Bosca, djeci je na zanimljiv način i uz mnoštvo fotosa u samoj crkvi sv. Lovre prezentirala *Kristina Ralbovska* u subotnje prijepodne. Djeca su usprkos kiši pokazala svoju veliku spretnost u igrama

bez granica i još veću maštovitost sudjelujući u maloj radionici. Za samo nekoliko sati uspjeli su izraditi eksponate koje su u nedjelju izložili u dijelu crkve najbližem ulazu, kako bi ih vidio što veći broj vjernika. Uspjeli su prirediti i mali igrokaz na temu dječjačkoga sna don Bosca, sna koji mu je i usmjerio daljnji tijek života, a vjernicima su ga prikazali poslije nedjeljne svete mise, koju je služio vlč. *Dominik Ralbovsky*. Poslije druženja uz kratki program vlč. *Dominika* i zajedničkoga objeda s domaćinima, djeca i njihova pratnja, uz riječi: »Vidimo se brzo«, iz Sonte su, puna dojмова, u ranim poslijepodnevnim satima otputovala svojim domovima. »Ciklus izobrazbe animatora obuhvaća sedam susreta. Ovoga puta tema je bila rad s djecom kroz životopis don Bosca. U cijelosti smo uspjeli realizirati planirano, a osobito zadovoljstvo pričinjava mi razdraganoost ove djece. Ovo je četvrti susret animatora, peti će uslijediti u Slovačkoj, a ciklus ćemo zatvoriti u srpnju u Sonti. Početkom iduće školske godine novi ciklus otvaramo u Bečeju. Ovim putem zahvalio bih svim mojim župljanima koji su svojim donacijama, neki financijskim, neki u materijalnim dobrima, a neki i svojim radom, znatno pomogli organizaciju ovoga susreta«, kaže za Hrvatsku riječ vlč. *Dominik Ralbovsky*.

Ivan Andrašić

Nema prolaza za sve

SONTA – Članovi folklorne sekcije Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte u četvrtak, 24. travnja, sudjelovali su na općinskoj smotri folkloru u Apatinu. Plesači »Šokadije« nastupili su s tradicijskim splotom »Šokačke pisme i igre iz Sonte«, u koreografiji *Ljiljane Tadijan* i uz glazbenu pratnju tamburaškog orkestra »Tandora«. Pored plesača, nastupio je, uz tamburaški orkestar KUD-a »Mažoret« iz Sonte i Šokadijin pjevački trio *Božana Vidaković, Ljiljana Tadi-*

jan i *Ana Miličić*. U sklopu svoje koreografije folklorci »Šokadije« izveli su »Logovac«, »Tandoru« i »Kukunješćek«, a pjevački trio pjesme »Aoj sedam dana« i »Vesela je Šokadija«. I pored uobičajeno dobrog nastupa, folklorci se nisu kvalificirali za zonsku smotru. U kategoriji pjevanja, Šokadijin trio i tamburaši »Mažoret« bili su superiorni, tako da ćemo ih vidjeti na zonskoj smotri 4. svibnja u Ridici.

Ivan Andrašić

Zborno pjevanje u Srijemskoj Mitrovici

Slavuji sestre Cecilije

Kod nas djeca nastupaju u dječjem zboru do osmog razreda, a poslije su rasadnik već uvježbanih glasova za naš mješoviti zbor, kaže voditeljica mitrovačkog mješovitog zbora župe sv. Dimitrija sestra Cecilija Tomkić



Mitrovački mješoviti Zbor župe sv. Dimitrija na glasu je diljem katoličkog Srijema, a i puno šire, što mogu potvrditi i vjernici u Đakovu, Vinkovcima, Slavonskom Brodu, Subotici pa i Zagrebu i Zadru. Mitrovčani su oduvijek bili poznati po zbornom pjevanju, a u posljednje vrijeme, tijekom proteklih šest godina, orguljašica i voditeljica zbora je sestra *Cecilija Tomkić*.

Sestra Cecilija je podrijetlom iz Janjeva, a po svršetku osnovne škole odlazi u Đakovo u Hrvatsku provinciju Sestara svetog križa. Studij je pohađala u Zagrebu, gdje je završila crkvenu glazbu, orgulje, kao glavni predmet, i klavir. Uz to je svirala i flautu. Neko je vrijeme boravila u Hógneu u Njemačkoj gdje je usavršila glazbu. Po dolasku u Srijem zaljubila se na prvi pogled, jer kako sama kaže: »Srijem je kao moj zavičaj, ne toliko krajolikom, koliko suživotom u katoličkoj zajednici. To sam osjetila čim sam došla i taj me osjećaj još uvijek drži. Dok sam još bila kandidatkinja u Đakovu, gostovao je Zbor župe Sv. Dimitrija, a ja sam molila Boga da tamo ne odem jer su oni tako fantastično zvučali da sam se uplašila.«

RAD S DJECOM: Poslije je u Beogradu položila grupu pedagoških predmeta, nostrificirala zagrebačku diplomu i danas je profesor glazbe te radi u osnovnoj i srednjoj glazbenoj školi u Mitrovici. »Uvijek sam se radovala radu s djecom jer me to ispunjava. Volim raditi u glazbenoj školi i u župi, u kojoj imamo predivan Dječji zbor. S njim smo bili na raznim smotrama i ostvarili lijepe rezultate. Kod nas djeca nastupaju u dječjem zboru do osmog razreda, a poslije su rasadnik već uvježbanih glasova za naš mje-

šoviti zbor, no ako ustreba, uskače i dječji zbor. Treba još dodati da dječji zbor ove godine slavi petu obljetnicu, a trenutačno okuplja pedesetak djece i mladih. No i s glazbenom školom idemo na mnoge smotre i natjecanja na kojima smo, također, ostvarili dobre rezultate«.

Zborno pjevanje u Mitrovici ima dugu tradiciju, spomenut ćemo samo neke: Hrvatsko pjevačko društva »Nada« iz 1885. godine, Hrvatsko ratarsko i prosvjetno društvo »Tomislav« iz 1910. ili Pjevačko društvo »Hrvatska omladina« iz 1920. godine, a svi su oni pjevali i na misnim slavljenjima. Mitrovački su zborovi naviknuti na vrlo dobro sviranje i odlično vođenje jer su ih uvijek vodili vrsni glazbenici. Svaka je sveta misa u župi sv. Dimitrija pjevana četveroglasno na opće divljenje župnika i brojnih vjernika, pa i biskupa, koji često pohode Srijemsku Mitrovicu. Inače, prva slika kad uđete u mitrovačku konkatedralu ili bazilicu minor, vrlo je dojmljiva, jer čim uđete zadivi vas uhu ugodno pjeva-

nje, onaj čarobni zvuk orgulja i slika župnika za oltarom okruženog s dvadesetak stasitih mladića-ministranata u roketama i reverendama.

MITROVAČKI MJEŠOVITI ZBOR: Trenutačno, mitrovački Mješoviti zbor okuplja oko pedeset pjevača, ali ih na nedjeljnim misama bude četrdesetak jer neki ljudi rade i nedjeljom. »Broj nije toliko bitan, kaže sestra Cecilija, važno je da dobro posložite glasove i da bude dovoljan broj dobrih pjevača. U pjevanju, baš kao i u područjima djelovanja, ima onih koji su dobri i onih koji su još bolji. Primjerice, basova je 7 – 8, ali kada mi na nedjeljnu misu dođe i troje, meni je to dostatno. Vježbamo redovito, ljudi su zadovoljni i nastupom samo na nedjeljnoj misi, njih to ispunjuje. Ukoliko uz to bude još nastupa, primjerice, kod nas u župi ili u kazalištu, ili bude hodočašće, onda su još sretniji. Ali, nemaju svi putovnice pa nam to pravi probleme kad hodočastimo u Hrvatsku«.

Mješoviti je zbor više puta nastupio u mitrovačkom Narodnom pozorištu. Redovito nastupaju na smotri zborova u Petrovaradinu na Tri kralja, a nastupali su i diljem Srijema pa sve do Subotice. Često nastupaju u susjednoj Hrvatskoj i to u: Vinkovcima, Đakovu, Slavonskom Brodu, Zagrebu i Zadru. »Vrlo smo lijepo primljeni u Slavonskom Brodu. Ondje smo snimili naša dva CD-a, u Zagrebu je uvijek lijepo, no u lijepoj uspomeni nama je ostao Zadar i katedrala sv. Stošije. U Zadru smo prvo pjevali sa zborom iz Đakova, a poslije je samo naš zbor otpjevao pjesmu svetoj Anastaziji, ljudi su nam prilazili i čestitali, ondje smo dobili pregršt komplimentata. Slično je bilo i prigodom obilježavanja 1 700. obljetnice Svetih srijemskih mučenika, kada smo imali koncert u kazalištu, a prošle smo godine za Dimitrijevo četveroglasno pjevali misu *Šime Marovića*. Tada nas je i biskup Marin pohvalio«, kaže sestra Cecilija.

Slavko Žebić



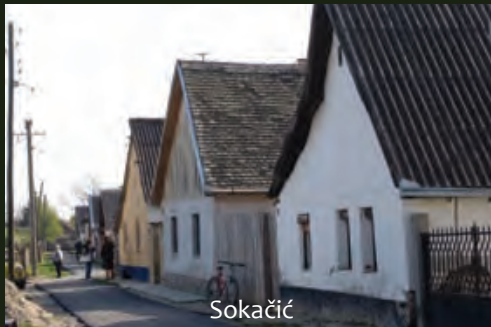
Stazama pamtivijeka



Sv. Ivan Nepomuk



Svetište Na Vodice



Sokačić



Stara škola

Monoštor je otočić okružen Dunavom, dunavskim rukavcima i kanalima na koje se može stići samo preko mostova – otud i naziv ovom mjestu – »selo na sedam Dunava«. Sa somborske strane Veliki bački kanal nadvija takozvani Pislin most, s bezdanske, također preko kanala, postavljen je pontonski most, a treći, koji spaja Monoštor s njegovim šumama i vikend naseljima, je na jugozapadnoj strani sela i spaja obale kanala Dunav-Tisa-Dunav, a zove se, tko bi znao zašto, Ciganski most.

Današnje naselje izgrađeno je tijekom XVIII. stoljeća na lokalitetu nekadašnjeg srednjovjekovnog grada Bodroga. Arheološka nalazišta srednjovjekovne tvrđave Bortanj u Kozarskoj šumi, blizu Bodroga, vezuju se za početak potonuća Bodroga u Dunav.

U središtu je mjesta katolička crkva svetog Petra i Pavla, izgrađena krajem osamnaestog stoljeća. Crkva je proširena 1806. godine, a sredinom XX. stoljeća proglašena je spomenikom kulture od velikog značaja. Ima četiri oltarske slike, jedna je rad I. Lončarevića i pod zaštitom je države, kao i kip Žalosne Gospe, dva stara oltara i propovijedaonica s klasicističkom rezbarijom. Župa Bački Monoštor osnovana je 1722. godine. Župu vodi mladi svećenik Goran Vilov, podrijetlom iz Subotice.

U Domu kulture organiziraju se kazališne predstave i koncerti. Održavaju se: Festival marijanskog pučkog pjevanja, kirbaj za Dan sela, Ultimative music fest (rok koncerti za mlade), Bodrog fest (drugi tjedan u kolovozu). Fatimska Gospa slavi se 13. listopada kao Zavitni dan od 1945. godine. U selu djeluje HKPD »Bodrog«, a predsjednica »Bodroga« Marija Turkalj aktivno sudjeluje u organiziranju kulturnih i crkvenih događanja u selu.

Samo naselje nalazi se u srcu Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje. Odvajkada je stanište ritskog jelena, srndaća, divlje svinje, lisice, kune, jazavca, orla bjelorepana, crne rode i drugih životinjskih vrsta. Ovi plavni tereni predstavljaju idealno mrijestilište svih vrsta dunavske ribe.

Stazama svoga djetinjstva vodila me je Ana Čavrgov (Anica Tišljero) i upoznala me s duhovnim običajima i ljepotom šokačke ikavice sa specifičnim arhaičnim monoštorskim naglaskom. Pokazala mi je nošnju – boju, maštovitost i veselost veza.

Monoštor je opkoljen tajanstvenim rukavcima Dunava, razlivenim u prekrasnim šumama što predstavlja poseban doživljaj prirode. Na kraju sela, pokraj jednog od rukavaca, nalazi se Sokačić, koga zovu još i Stakleni sokačić. Nekad su se cure i momci sastajali na »ćošku«, svatko na svom, a na ćoškovu su dolazili – Crkvenjaci, Gložanci, Podunavci, Podolci, Kurtalaši... Dijelove monoštorskog područja seljani zovu: Kraklja, Lugomir, Klisa, Pašina ada, Siga, Kurtala, Opaljenik, Šmaguc, Kalandoš...

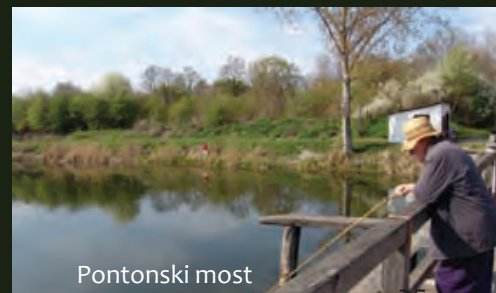
Mole se Monoštorci Ivanu Nepomuku za kišu ili za bolje vremenske prilike. Rado posjećuju svetište Na Vodice. U selu se u posljednje vrijeme razvija turizam.

Mjesto ima osnovnu školu, zgradu mjesne zajednice, poštu, mesnicu, kafić, disco klub. Stanovnika je oko četiri tisuće, od kojih je većina Hrvata Šokaca.

N. S.



Pislin most



Pontonski most

ZA EUROPSKU SRBIJU, EUROPSKU VOJVODINU

KANDIDAT ZA REPUBLIČKU SKUPŠTINU



Petar Kuntić

Diplomirani inženjer agronomije, rođen 1960. godine u Bikovu kod Subotice.

Poljoprivredni fakultet završio u Novom Sadu, treći u generaciji. Petnaest godina proveo u poljoprivrednoj proizvodnji u društvenom i privatnom sektoru.

Predsjednik DSHV-a je od 2004. godine i u tom razdoblju uveo stranku u parlamentarni život u Republici Srbiji. Ponovno je biran za Predsjednika u ožujku ove godine.

Dugogodišnji je sportski djelatnik, oženjen je i otac je dvaju sinova.

**DEMOKRATSKI
SAVEZ
HRVATA U
VOJVODINI** 
**ZA EUROPSKU
SUBOTICU!**
Boris Tadić



www.evropskasubotica.org

**ZA EUROPSKI
APATIN !**
Lista broj 5

KANDIDATI ZA SKUPŠTINU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Dužo Runje – Diplomirani pedagog i diplomirani pravnik, rođen 1951. god. u Karakašici, Općina Sinj. Za vrijeme devedesetih godina generalni direktor predškolske ustanove »Naša radost« u Subotici, dopredsjednik DSHV-a, dopredsjednik HNV-a i član Izvršnog odbora HNV-a, donedavno predsjednik HAD-a i zastupnik u Pokrajinskoj skupštini u prethodnom mandatu.



Dužo Runje



Dragan Jurakić

Dragan Jurakić – Diplomirani politolog, rođen 1960. godine u Vrbasu. Studij političkih znanosti završio prije roka u Beogradu. Radni staž otpočeo kao novinar i trenutno vrši dužnost urednika hrvatskog programa na RTV Vojvodina u Novom Sadu. Živi u Vrbasu gdje je osnivač mjesne organizacije DSHV i HKPD »Tin Ujević« Otac je dvoje djece.

KANDIDATKINJA ZA ODBORNICU SKUPŠTINE OPĆINE BAČ

Ruža Pejčić – Kućanica iz Vajske, rođena 1957. godine. Članica DSHV od osnutka i u obnovljenoj mjesnoj organizaciji. Također od osnutka je djelatnica mjesnog HKUPD »Vajska« osobito aktivna u radu sa dječjim folklorom. Udana je i majka je tri kćeri koje žive i rade u Hrvatskoj.

**ZA EUROPSKI
SOMBOR !**
Lista broj 1

KANDIDATI ZA ODBORNIKE SKUPŠTINE OPĆINE SUBOTICA



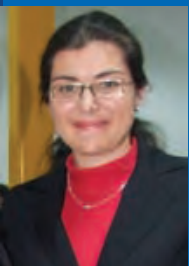
Lozika Jaramazović – Trgovački tehničar, rođena 1961. godine u Bikovu kod Subotice. Dugogodišnja tajnica DSHV-a i u dva ranija mandata članica općinskog parlamenta. Živi i radi u Subotici i više puta je obnašala dužnost predsjednika skupštine mjesne zajednice Bikovo i Gat. Prva je predsjednica nedavno osnovanog hrvatskog foruma žena CRO FEMINA.



Pero Horvacki – Inženjer strojarstva, rođen 1957. godine u Tavankutu. Na smjeru automatike bio je najbolji student 1979. godine na Višoj tehničkoj školi u Subotici. Radio je u struci na više radnih mjesta. Član je Predsjedništva DSHV-a i zamjenik predsjednika Općine Subotica. Oženjen je i otac je troje djece studenata.



Josip Petreš – Medicinski tehničar, rođen 1962. godine u Tavankutu. Uposlen u privatnoj poliklinici u Subotici. Predsjednik je mjesne organizacije DSHV-a u Tavankutu i aktivan je u radu skupštine mjesne zajednice. Preko dva desetljeća je djelatnik HKPD-a »Matija Gubec«. Dopunska djelatnost mu je voćarstvo. Oženjen je i otac je troje djece.



Verica Kujundžić – Studentica Visoke strukovne škole za obrazovanje odgojitelja u Subotici, rođena 1987. godine. U Đurđinu je djelatnik HKPD-a »Đurđin« od osnutka. Bavi se uspješno novinarstvom u hrvatskim medijima. Jedna je od osnivača Mladeži DSHV-a i članica odbora podružnice DSHV u Subotici.



Marinko Jadrijević – Ekonomista, rođen 1960. godine u Subotici. Višu ekonomsku školu pohađao na ekonomskom fakultetu u Hrvatskoj. Uposlen kao organizator rada u JKP »Čistoća i zelenilo«. Vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća, član Vijeća DSHV i predsjednik mjesne organizacije »Sjever-Jug«. Služi se s više stranih jezika.



Marijana Čović – Ekonomska tehničarka rođena 1951. godine u Subotici. Prva je predsjednica Forumu žena Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Od osnutka članica je stranke i u više saziva članica Vijeća. Uposlena u »Apoteci Subotica« i radu na mjestu poslovnog tajnika. Udana je i ima sina.



Siniša Skenderović – Student Ekonomskog fakulteta u Subotici, rođen 1985. godine. Živi u Đurđinu gdje je član skupštine Mjesne zajednice. Prvi je predsjednik Mladeži DSHV-a i član Predsjedništva stranke. Bavi se tamburaškom glazbom u slobodno vrijeme.



Ivica Mamužić – Zavarivač srednjoškolske stručnosti, rođen 1949. godine u Subotici. Najveći dio radnog staža proveo u »Severu«. Svojedobno je bio delegat u jednom skupštinskom sazivu radeći na poslovima gospodarstva i društveno ekonomskih odnosa. Bavlja se sindikalnim radom. Živi na Paliću, oženjen je i otac je jednog djeteta.



Josip Horvat – Inženjer organizacije rada, rođen 1950. godine u Starom Žedniku. Višegodišnji je djelatnik Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u odjelu za organizaciju Dužijance i Velikog prela, a također i u likovnom odjelu. Uposlen je kao obrtnik, živi i radi u Subotici, oženjen je i otac je dvije kćeri.

KANDIDATI ZA ODBORNIKE SKUPŠTINE OPĆINE APATIN



Stipan Siladev – Profesor biologije u osnovnoj školi u Sontu, rođen 1946. Visoku naobrazbu stekao u Osijeku. Predsjednik mjesne organizacije DSHV u Sontu i član predsjedništva stranke. U Skupštini Općine Apatin bio je odbornik. U oblasti entomologije poznat je kao istraživač koji je pronašao rijetke vrste leptira. Oženjen je i otac je dvije kćeri.



Renata Kuruc – Ekonomistkinja bez stalnog zaposlenja, rođena 1973. godine. Živi u Sontu i bavi se informatičkim uslugama i obukom rada na računalima. Aktivista je u sončanskoj mjesnoj zajednici, kao i u ženskoj udruzi CRO FEMINA. Udana je i majka malodobnog djeteta.



Andrija Adin – Nastavnik razredne nastave u Sontu, rođen 1944. godine. Deset godina radio na tim poslovima u Hrvatskoj i isto toliko proveo na mjestu pomoćnika direktora osnovne škole u Sontu. Višegodišnji kulturni djelatnik, jedan od osnivača KPZH »Šokadija«, vijećnik je Hrvatskog nacionalnog vijeća i Vijeća DSHV u više uzastopnih mandata.

KANDIDATI ZA ODBORNIKE SKUPŠTINE OPĆINE SOMBOR



Mato Matarić – Inženjer organizacije rada, rođen u Somboru 1947. Dopredsjednik DSHV-a u više mandata i jedan od osnivača stranke i predsjednik je somborske podružnice. Radni staž proveo u više tvrtki na vodećim mjestima. Uspješan je privatni poduzetnik. Odavno je član je HKPD »Vladimir Nazor« i član uprave. Oženjen je i otac je dvaju sinova.



Snežana Periškić – Diplomirana pravnik, rođena 1965. godine u Bačkom Monoštoru. Uposlena u osnovnoj školi kao tajnica. Veći dio radnog staža provela u privredi na vodećim mjestima. Jedna je od osnivača HKUD »Bodrog« u Bačkom Monoštoru i ženske alternativne mreže »Nada«. Udana je i majka je dvije kćeri.



Adam Tubić – Tiskar srednjoškolskog usmjerenja, rođen 1955. godine u Bačkom Bregu. Radio je u inozemstvu. Daskorašnji je predsjednik je HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« u svom mjestu, a član te udruge već više od četiri desetljeća. Predsjednik je mjesne organizacije DSHV-a u Bačkom Bregu. Oženjen je i otac je jednog sina.

GLASUJMO ZA LISTE BROJ

1

Knjiga »Graag« Lazara Franciškovića predstavljena u Zagrebu

Snažna religijska tematika

Ova zbirka pjesama pokazuje i koliko autor snažno proživljava svoju vjeru te se doista veselim da je i hrvatska duhovna poezija dobila u Lazaru Franciškoviću jedan svoj novi biser, rekla je dr. Sanja Vulić

U Kulturno-informativnom centru u Zagrebu prošle je srijede održana književna večer na kojoj je predstavljena najnovija knjiga Lazara Franciškovića »Graag«, zbirka pjesama koja je objavljena u okviru biblioteke »Hrvatski pisci u inozemstvu« naklade »Tusculum« iz Zagreba. Organizatori predavljanja ove zbirke pjesama Lazara Franciškovića, autentičnog i osebnog pjesnika bačkih Hrvata, bili su Kulturno-informativni centar i Udruga za potporu bačkim Hrvatima.

Književnu večer su otvorili voditeljica Kulturno-informativnog centra *Andrea Grgić Marasović* i dr. sc. *Stjepan Skenderović*, predsjednik Udruge za potporu bačkim Hrvatima, a knjigu je prvi, u ime nakladnika, predstavio *Ivan Pandžić*.

OSEBUJNA POJAVA: Govoreći o knjizi i autoru prof. *Tomislav Žigmanov* iz Subotice ustvrdio je kako je autor Lazar Francišković osebujna pojava hrvatske književnosti u Vojvodini, osobito Subotičkog književnog kruga, koji piše na hrvatskom književnom standardu od samog početka, što baš nije čest slučaj književnika hrvatske nacionalnosti u Vojvodini. »On je prepoznatljiv lik Subotice, čovjek kojeg često možete vidjeti kako sam, zamišljen, pognute glave šeće ulicama grada, ide uzduž i poprije ko, od početka do kraja, razmišljajući, prateći tragove, diveći se bogatom naslijeđu i gledajući



S predavljanja u KIC-u: Tomislav Žigmanov, Lazar Francišković, dr. Sanja Vulić i Ivan Pandžić

kako ono pomalo nestaje, a u svojim knjigama to zapisuje i upozorava na sve ono što nas Bunjevce čini Bunjevcima, a to je prostor u kojem jesmo, vrijeme koje jest i naše, vrijeme obilježeno jednom dubokom tragičnom sudbinskom crtom«, rekao je prof. Žigmanov i dodao kako je »Graag« pjesnička zbirka u kojoj se Lazar Francišković pokazuje kao pjesnik snaž-

ne religijske tematike, religije kao značajnog dijela običajnog naslijeđa i kršćanskog svjetonazora bunjevačkih Hrvata. »Ono vrijedno je životni okvir koji Lazar iskušava u Subotici, životni okvir duboko natopljen kršćanstvom koje je usađeno u naše naslijeđe, tradiciju i kulturu«, zaključio je prof. Žigmanov.

DUHOVNA POETIKA: S tom konstatacijom se složila i urednica knjige dr. *Sanja Vulić*, docentica Hrvatskih studija u Zagrebu, koja je naglasila kako sam naslov ovog spjeva »Graag«, posuda iz koje je, prema predaji, Krist pio na posljednjoj večeri, nagovještava daljnji tijek Franciškovićeve duhovne poetike.

»Ova knjiga jasno pokazuje da je Francišković pravi est et umjetnik riječi, njegove poetske minijature su uvijek remek djela, kao i prozna, no ova zbirka pjesama pokazuje i koliko autor snažno proživljava svoju vjeru te se doista veselim da je i hrvatska duhovna poezija dobila u Lazaru Franciškoviću jedan svoj novi biser, i to biser koji živi izvan hrvatskih državnih granica«, ustvrdila je dr. Vulić.

Na kraju predavljanja knjige autor Lazar Francišković je zahvalio svim gostima i svima onima koji su na bilo koji način pomogli da »Graag« ugleda svjetlost dana.

U glazbenom dijelu programa sudjelovali su violinist *Krešimir Ivančić*, student iz Zagreba i Ivan Tikvicki, student gitare iz Subotice, dok je stihove iz zbirke pjesama Lazara Franciškovića kazivala studentica iz Subotice *Marija Jaramazović*.



U glazbenom dijelu sudjelovali su violinist *Krešimir Ivančić*, student iz Zagreba i student gitare iz Subotice *Ivan Tikvicki*

Zlatko Žužić

Počeo Trenchtown

Festival Trenchtown, koji se održava na Etno kampu na Paliću, počeo je jučer, u četvrtak 1. svibnja. Do subote, 3. svibnja, publici će se na tri bine (Glavnoj, Rege bini i na Terasi) predstaviti niz glazbenih skupina i izvođača iz zemlje i regije. Između ostalih, nastupit će Let3, Narko Polo, Korai Öröm, Disciplina kičme, Sky Whikler, Marčelo, Dogo Argentino...



U suradnji sa Vinkovačkim festivalom DORF (Festival dokumentarnog rock filma) svakodnevno će biti prikazan po jedan film iz festival-ske selekcije. Sve projekcije održava će se na glavnoj festivalskoj bini od 19 sati, prije početka glavnog glazbenog programa.

Bit će osiguran i besplatan autobusni prijevoz. Od 1. do 3. svibnja Trenchbus će prometovati od Željezničkog kolodvora do Etno kampa. Polasci za Željezničkog kolodvora su 17, 20, 21 i 22 sata, a polasci sa Etno kampa su u 19, 1, 2 i 3 sata.

Koncert Maria Perestegija u Subotici

»Recital na orguljama«, naziv je koncerta, što će ga u četvrtak, 8. svibnja, u Katedrali sv. Terezije Avilske, održati mladi hrvatski orguljaš **Mario Perestegi**. Na programu su djela *J. S. Bacha*, *J. Bajamontija*, *K. Odaka*, *A. Klobučara*, *C. Saint-Seansa* i *E. Gigouta*. Koncert počinje u 20 sati.

Zagrepanin Mario Perestegi diplomirao je orgulje i crkvenu glazbu, a orgulje je studirao kod prof. *Andrije Galuna* i akademika prof. *Andelka Klobučara*. Postdiplomski studij završio je na Ljubljanskoj akademiji za glazbu kod prof. *Huberta Berganta*, kasnije se usavršavao i kod glasovite francuske orguljašice *Marie Claire-Alain*. Trenutačno je izvanredni profesor za orgulje na Glazbenoj akademiji u Ljubljani, a na Katoličkom Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu predaje estetiku glazbe i organografiju. Uz veliki broj solističkih i komornih koncerata koje izvodi u Hrvatskoj, do sada je nastupio i u Sloveniji, te u mnogim europskim gradovima, Australiji i Sjedinjenim američkim državama.

Operna premijera u Osijeku

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku, u subotu 26. travnja, premijerno su izvedene dvije opere jednočinke »Aleko« *Sergeja Rahmanjinova* i »Cavalleria rusticana« *Pietra Mascagnija*, u režiji *Joška Juvančića* i pod ravnanjem *Ive Lipanovića*.

Dvije opere premijerno se izvode zajedno jer su vrlo sličnog libreta ispunjenog snažnim emocijama, ljubomorom, osvetom i ljubavnim tragedijama, kazao je redatelj *Joško Juvančić*. Prvi put su zajedno izvedene u Rusiji 1893. godine.

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku hrvatskom praiizvedbom »Aleka« pridružilo se svjetskom obilježavanju 135. obljetnice rođenja ruskog skladatelja i dirigenta *Sergeja Rahmanjinova*. Opera »Cavalleria Rusticana« u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku prvi put je izvedena 1908. godine.

Radio drame na valovima Radio Subotice

Tijekom prvosvibanjskih praznika, od 1. do 4. svibnja, program Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice pretpremijerno će emitirati pet radijskih drama koje su snimljene u vlastitoj produkciji i u suradnji s Hrvatskom čitaonicom, a uz potporu Ministarstva kulture Republike Srbije i Općine Subotica.

U četvrtak, 1. svibnja, od 20 sati bit će emitirana drama »Moje ditiinstvo«, urađena na temelju tekstova *Blaška Rajića*. U petak, 2. svibnja na programu će biti dvije drame – od 19,30 »Bunjevački bečarski kvartet« *Mirka Huske*, a od 20 sati »U kolarnici« *Ilije Džinića*. U subotu, 3. svibnja od 20 sati na programu će biti drama *Antuna Gabrića* »U obrani života«, a u nedjelju, 4. svibnja, također od 20 sati, radijska drama urađena na temelju pripovijetke *Balinta Vujkova* – »Razlinkavi zec«. Sve drame priredio je i režirao *Rajko Ljubić*.

Uručene nagrade DHK

Uručenjem nagrada Društva hrvatskih književnika (DHK) za 2007. na Marulićevim danima 22. travnja je u Akademijinoj palači svečano obilježen Dan hrvatske knjige. Nagrada »Davidias« za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike u 2007. pripala je *Istvanu Lokosu* za prijevod na mađarski jezik djela *Marka Marulića*: »Suzana, Tužen'je grada Hjerzolimja, Molitva suprotiva Turkom«.

Nagradu »Judita« za najbolju knjigu o hrvatskoj književnoj baštini u 2007. dobio je *Milovan Tatarin* za knjigu »Ljubavi nebeske, ljubavi zemaljske« o hrvatskoj nabožnoj književnosti 18. stoljeća.

Nagradu »Slavić« za najbolju autorsku knjigu objavljeni prvi puta u 2007. dobila je *Nada Gašić* za knjigu »Mirna ulica, drvored«, koju je izdao zagrebački Algoritam.



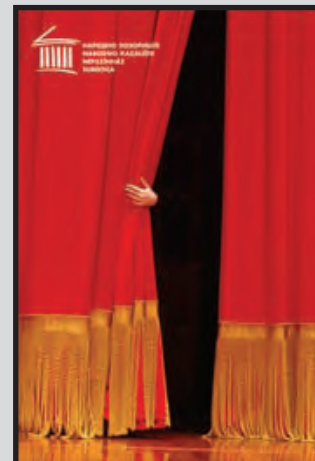
Nove zvijezde u Hrvatskoj ulici slavnih

U sklopu projekta Hrvatska ulica slavnih, u Opatiji su u četvrtak otkrivene mramorne zvijezde s imenima ponajboljih hrvatskih književnika, *Vesne Parun* i posthumno *Ivane Brlić-Mažuranić*, piše Index.hr.

U sklopu prvog ovogodišnjeg otkrivanja zvijezdi sudionicima i brojnim promatračima svečanosti uvodno se obratio gradonačelnik Opatije, *Amir Muzur* koji je ujedno i otkrio zvijezdu *Vesni Parun*. Ona zbog svog zdravstvenog stanja nije došla u Opatiju, ali će Grad Opatija uz vijest o otkrivanju zvijezde gospodi Parun uputiti i novčanu donaciju kako bi pomogao *Vesni Parun* u njezinom daljnjem stvaralačkom radu i objavljivanju novih zbirki djela.

Zvijezdu *Ivane Brlić-Mažuranić* otkrila je njezina prauka prof. *Matilda Ružić* iz Rijeke koja je zahvalila organizatorima, Gradu Opatiji i javnosti koja je prepoznala rad njezine prabake i jedne od najvećih hrvatskih književnica.

Na opatijskoj Slatini sada se nalazi 26 mramornih zvijezda s imenima hrvatskih velikana iz svijeta sporta, znanosti te kulture i umjetnosti.



Povijesno-istraživački odjel HKUPD »Matoš« u Plavni pronašao do sada nepoznati članak o opereti Josipa Andrića

Prva otkrića

Praizvedba operete »Na vrbi svirala« bila je 1. veljače 1956. godine, a zveli su je amateri kazališta u Plavni, to jest mladež Dobrovoljnog vatrogasnog društva. Režirali su je Edo Bazler, učitelj, i Antun Sarvari, zemljoradnik iz Plavne

Povijesno-istraživački odjel, nedavno novoosnovan u okviru HKUPD »Matoš«, kao što smo već i pisali, vrlo aktivno djeluje u Plavni. Upravo u danima pred veliki blagdan Uskrs, uz pomoć vlč. *Josipa Štefkovića* pronaden je do sada nepoznati članak o opereti »Na vrbi svirala«, koji je jednim dijelom napisao osobno autor djela, dr. *Josip Andrić*.

Naslov članka je »Na vrbi svirala« i prenosimo ga u cijelosti:

Narodna opereta iz plavanjskog života u 4 čina s međuigrom.

OPĆENITO: Ova opereta stvarana je 43 godine, kako sam njezin autor dr. Josip Andrić kaže u svojoj »spomenici« upućenoj *Juliju Njikošu*:

»Kad sam u ljeto 1912. kao požeški maturant u Moroviću skladao uvertiru 'Na vrbi svirala' i počeo tražiti radnju za operetu k toj uvertiri, nisam niti slutio kako će 43 godine proći dok tu operetu ne stvorim. Njen put stvaranja kretao se na liniji Morović – Požega – Zagreb – Prag – Plavna. Rodno selo moje majke, koje je i rodno selo oca pjesnika Matoša, dalo mi je kao šezdesetgodišnjaku poleta, da oživotvorim glazbenu zamisao svoje mladosti, koja je u tamburaškoj glazbi nalazila svoj glavni glazbeni ideal.«

Opereta »Na vrbi svirala« seoska je opereta, za koju je radnja uzeta iz seoskog života. Zato je i narječje tu ikavsko kakvim još danas govore bački Šokci po selima. Isto je tako glazba tu stvorena u bačkom šokačkom folklornom stilu. Glavne arije su takve kao da su uzete iz naroda, a nekoliko njih i jesu citati narodnih melodija. Jednako su i plesovi u stilu narodnog kola.

No, budući da se drugi a pogotovu treći čin događaju u gradu,

za karakteristiku gradskog ozračja upotrebljene su tu dvije arije (melodije) drugačijeg tipa: arija »Od Plavne do Sombora« skladana je s prizvukom na mađarsku (ili više na slovačku) melodiju, jer je to pjesma, koju će Ilka po Boninoj želji »pivati u pol Pešte«, a valcerska arija i ples »Bačka je zemlja najlipša« prvi je dio baletne scene na trgu u Subotici. S tima dvjema folklornim melodijama ilustriran je gradski element prema seoskom, koji prevladava u ovoj opereti.

SADRŽAJ: Radnja operete vodi nas u vrijeme prije 1914. godine.

Događa se: I. čin u Plavni, II. čin u Vukovaru, III. čin u Subotici, međuigra kraj Bođana, a IV. čin opet u Plavni. Autor operete dr. Josip Andrić vodi nas kroz idilu seoskog života, života momaka i djevojaka iz sela Vajske, Bođana i Plavne kroz koju se kao nit primaju susreti i zgode s ljudima iz gradova Vukovar, Sombor, Subotica. U Peštu nisu stigli, ali su novac ostavili ipak u »Pešti«, gostionici u Subotici. Bona, seljak iz Plavne želi što bogatije udati svoju lijepu kćer Janju, a u tome mu svesrdno pomaže supruga

Manda. Prije zaruka Bona prodaje jednu od dviju svojih kuća vukovarskom žitnom trgovcu Paji, koji preplaćuje kuću ne bi li tako za svog »celastog sina Miju« dobio Boninu Janju. Tunca, susjed Bonin nagovori Bonu da idu u Peštu. Na zaprepaštenje snaš Mande Bona se dađe nagovoriti te odoše na put dan iza kirbaja. Tek što odoše, Marinko, momak iz Vajske, pred nosom snaš Mande ukrade Janju i odvede je svojoj tetki u Vukovar, gdje već ima svoju djevojku Ilku, kćer gostioničara Kobe i dobru pjevačicu. Bona vodi iz Vukovara na put u Peštu tamburaše i pjevačicu Ilku, ali do Subotice »prorajta« sav novac. Bona i Tunca se vraćaju u nedjelju iza kirbaja pješice u Plavnu. Cijeli ovaj zaplet raspliću Ilka i Marinko. Sva se Plavna veseli što će biti dvostruki svatovi: Janja se udaje za Stipana, momka iz Plavne, a Ilka za svoga Marinka. Radnja operete započinje i završava »Plavanjskim kolom«.

IZVEDBA: Praizvedba operete »Na vrbi svirala« bila je 1. veljače 1956. godine u Plavni. Izveli su je amateri kazališta u Plavni, to jest mladež Dobrovoljnog vatrogasnog društva iz Plavne. Režirali su je *Edo Bazler*, učitelj, i *Antun Sarvari*, seljak iz Plavne.

Scenografiju je sačinio *Josip Benak* iz Bođana a tamburaškim je orkestrom ravnao *Josip Probojčević* iz Plavne. Odmah iza Plavne opereta je izvedena u Vajskoj, zatim u Somboru. Šest mjeseci su uvijek bavili operetu u Vukovaru, te su napokon odustali od izvođenja. Note su zatim prosljeđene u Donji Miholjac na zamolbu jednog učitelja koji je želio uvijek baviti operetu i tu im se izgubio trag. Libreto posjedujemo.

Zvonimir Pelajić

2. svibnja 2008.



Nova predstava u izvedbi Dramskog odjela HKC »Bunjevačko kolo«

»Ljubavno pismo« zabavilo publiku

Članovi Dramskog odjela HKC »Bunjevačko kolo« su u subotu, 27. travnja, premijerno izveli svoju novu predstavu »Ljubavno pismo«. Riječ je o klasiku srpskog komediografa *Koste Trifkovića*, čiju režiju potpisuje profesionalni kazališni redatelj *Ninoslav Šćepanović*, koji dvije godine vodi spomenuti Odjel.

Žanrovski definiran kao komedija zabune, komad je baziran na situacijama koje su posljedica zamjene ljubavnih pisama, koja pak dolaze u svačije, samo ne u ruke onih kojima su namijenjena. Ovakav jednostavan zaplet rada niz nesporazuma, što u nastojanju likova da zataškaju skandal, otvara prostor šaljivoj kazališnoj igri ispunjenoj gegovima. Dinamičnoj igri je svakako pomogla i osuvremenjena forma, nalik jednoj epizodi latino sapunice, što se očituje i u samom trajanju predstave.

Šćepanović je, moglo bi se reći, iskoristio sve potencijale ansambla kojega posjeduje, imajući u vidu da je riječ o skupini amatera i kazališnih entuzijasta. Po pitanju izvedbe nedvojbeno je da je ženski dio praktički »oduvao« muške, u prvom redu *Bernadica Ivanković* (Marija) i *Dajana Šimić* (Eržika), koje su svojim ulogama ljubomornih supruga često uspijevale nasmijati publiku, poseb-

ce u scenama sablažnjavanja nad mogućom preljubom svoji supružnika i pokušaja »vješanja«, ali i međusobnim odnosom, u kojem vladaju susjedska neiskrenost i zavist. Njihovi muževi, koje tumače *Nikola Ivankov* (Remija) i *Davor Šimić* (Lozija), tako bivaju

naizgled uspavani promatrač svih događanja u kući, kroz radnju se provlači i lik sluga (u tumačenju *Ruže Letović*), koji svojim monolozima otvara i zatvara predstavu.

Kao i u slučaju njihove ranije predstave »Ženidbe i udadbe« *Jovana Sterije Popovića*, tekst

zabavnu predstavu, što su potvrdile i reakcije publike, koja je u više navrata pljeskom prekidala predstavu.

»Koliko sam vidio predstava je bila zabavna gledateljima. Predstava je opuštajuća i relaksirajuća i mislim da će naći svoju publi-



Komedija zabune na pozornici HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici

stavljeni u sjenu, ujedno se gubeći u pokušaju zataškavanja laži i trudeći se stalno nekud pobjeći. U finalu predstave, koja ipak sretno okončava, dobivamo još jedan par što ga čine najmlađi članovi ansambla *Sanja Matić* (Evica) i *Nenad Kostić* (Ivan). Kao samo

komada je prilagođen dijalektalnoj ikavici bunjevačkog govora. Scenografiju i kostime radio je redatelj u suradnji s članovima odjela.

Dakle, ostavši na istom smjeru, ansambl Dramskog odjela nam je i ovoga puta ponudio šaljivu i

ku«, rekao nam je nakon premijere redatelj Ninoslav Šćepanović. Predstava će, prema najavama, uskoro gostovati u selima u okolicama Subotice, kao i u Somboru, što će za njezine aktere svakako biti prilika da se još više uigraju.

D. B. P.

U Tuzli prošloga tjedna održan

Festival ogranaka Matice hrvatske

Nakon svečanog otvorenja u nazočnosti predstavnika Tuzlanskog kantona, pročelnika grada Tuzle, Konzulata Republike Hrvatske i središnjice Matice hrvatske iz Zagreba, u amfiteatru Katoličkog školskog centra Sveti Franjo, u četvrtak 24. travnja, održan je Festival ogranaka Matice hrvatske, na kojoj su sudjelovali predstavnici iz Subotice, Pečuha, Osijeka i Tuzle.

Tijekom Festivala priređena je izložba hrvatskih časopisa i knjiga iz četiri grada, o kojima su govorili predstavnici *Stjepan Blažetin*, *Josip*

Cvenić, *Ivica Vuletić*, *Stipan Stanić*, *Milovan Miković* i *Marica Petrović*, a kao gost, pridružio im se, *Andrija Stojić* iz Matičina ogranka u Čitluk. *Janja Prodan* iz Pečuha govorila je potom o »Hrvatskim tiskanim knjigama u Pečuhu tijekom XVIII. i XIX. stoljeća«, dok je *Stjepan Blažetin* govorio o »Hrvatskim tiskanim knjigama u Pečuhu nakon demokratskih promjena 1990.«. Održan je, također, okrugli stol na temu »Hrvatski jezik potkraj XX. i u XXI. stoljeću« kojega je vodila *Mirjana Smoje* iz Osijeka, a tijekom

kojega je se raspravljalo o provedbi hrvatske pravopisne norme glede različitih pravopisnih priručnika koji su u uporabi. *Ivan Majić* govorio je o »Kritičkoj recepciji djela Meše Selimovića«, *Alojzije Stanić* pak o »Pokladnim običajima bunjevačkih Hrvata u Bačkoj«. Priredene su i tri predstave, od kojih dvije monodrame: Lutakarska predstava *Majkla Mikolića* iz Osijeka »Petruškini glazbeno-ljubavni jadi« i »Spomenik Đidi Vukoviću« *Milivoja Prčića*, u tumačenju *Mirjane Ivković-Ivanković*, te predstava



Heinera Müllera »Filoktet« Teatra Kabare iz Tuzle.

Nakon Osijeka koji bio domaćina Festivala Matičinih ogranaka 2007. i Tuzle koja je ove godine bila domaćin, iduće, 2009. Ogranke će ugostiti Matica hrvatska u Subotici, a 2010. Pečuh, koji će tijekom te godine biti »Europski grad kulture«.

J. B.

Tena Štivičić, »Odbrojavanje«, Profil, Zagreb, 2007.

Kolumne upitne »bezvremenosti«

Riječ je o kolumnama koje ni po čemu ne odudaraju od sličnih spisateljskih formi koje u posljednje vrijeme niču poput gljiva poslije kiše. Nije stoga baš jasna potreba njihovih autora da se sasvim obična promišljanja o svakodnevnim temama moraju, nakon što su jednom objavljene, još i ukoričiti pa predstavljati kao bezvremenske

Piše: Đurđica Stuhldreiter



Knjiga »Odbrojavanje« Tene Štivičić na svojoj naslovnici, kao upozorenje ili naputak za čitanje, drži važnim pojašniti o kakvom je štivu riječ. Saznajemo tako da su u pitanju »oštroumne i duhovite kolumne o ženama i muškarcima, Londonu i Zagrebu, seksu i nasilju, piscima i prinčevima.«

Takvom štivo teško je odoljeti, a njegovo se čitanje čini još privlačnijim kada se zna da ga potpisuje mlada autorica koju možemo prepoznati u kolumni »Djeca poznatih – prokletstvo ili dar«. Tena je Štivičić, naime, kći poznatog dramskog pisca Ive Štivičića, tvorca nezaboravnih serija što su svojevremeno plijenile pozornost televizijske publike i doživjele veliku gledanost. Privlačnost ove knjige zbog te činjenice past će, međutim, u drugi plan nakon što nam nezadovoljna kći poznatog oca pojasi:

»Nikad mi nije bilo jasno što se podrazumijeva biti nečija kći, što se time o osobi doznaje. Postoji nekakva tajni pakt između svih drugih, neka vreća spoznaja u koju nikad nisam zavrila jer ne znam tu prokletu lozinku iako sam je toliko puta vidjela (...) Ponekad stvarno mislim – blažena anonimnost u kojoj ti nitko poteze ne proučava mikroskopom i sumnja u čestitost svakog tvog pothvata.«

PAMETNO I DUHOVITO: Biti dijete poznatog književnika, po ovim bi riječima prije bio prokletstvo nego dar. Ne donosi ništa osim što će takve osobe lakše pronaći izdavača kao i skrenuti pozornost na svoju knjigu zbog općeg mišljenja da jabuka ne pada daleko od stabla. No ako se tako samo čini onima koji uživaju u svojoj anonimnosti, red je da knjizi pristupimo na drukčiji način.



Valja naglasiti da je riječ o zbirki kolumni što ih Tena Štivičić potpisuje u časopisu »Zaposlena« koji uređuje Ana Gruđen, još jedno dijete poznatih. Ujedinjene u svojoj patnji zbog slave u maloj Hrvatskoj, ove su dvije mlade žene odlučile pokazati koliko vrijede i lišiti nas predrasuda svake vrste. Ana Gruđen stoga biranim riječima govori o svojoj kolumnistici, pokazujući i vlastiti osjećaj za književne vrijednosti.

»Tenine su kolumne prije svega pametne, a odmah nakon toga i duhovite. One brišu stereotipe o kolumnisticama jer njezin interese nisu seks i cipele, kokteli i popularna psihologija (kako ona sam to duhovito kaže), osim kada te i takve teme ne obrađuje i fenomenološki.« Ana Gruđen uvjerava nas i u Teninu duhovitost: »Njezin je smisao za humor precizan i beskrajno inteligentan. Nemalo puta sam se našla za kompjutorom čitajući njezinu upravo pristiglu kolumnu smijući se naglas, što vjerujem da će se događati i čitateljima ove zbirke kolumni.«

ISHITREN ZAKLJUČAK: Uz najbolju volju i pozorno čitanje, prosječnom čitatelju to se teško može dogoditi. Nije lako uočiti toliko hvaljenu duhovitost koja bi nas navela na slične zaključke, a i tvrdnja kako njezin interes ipak nisu samo površne teme u suprotnosti su s onim što su nam obećali na naslovnici. Još se ishitreniji čini zaključak iste Ane Gruđen – »Tenine su kolumne, mislim da to slobodno mogu reći, bezvremenske.«

Riječ je o kolumnama koje ni po čemu ne odudaraju od sličnih spisateljskih formi koje

u posljednje vrijeme niču poput gljiva poslije kiše. Nije stoga baš jasna potreba njihovih autora da se sasvim obična promišljanja o svakodnevnim temama moraju, nakon što su jednom objavljene, još i ukoričiti pa predstavljati kao bezvremenske i kititi atributima koji obično idu uz takve knjige

Tena Štivičić rođena je u Zagrebu 1977. godine. Tu je završila dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti. Trenutno je na magisteriju Londonu. Napisala je šest drama (tri su objavljene) koje su izvedene u profesionalnim i off kazalištima u Hrvatskoj i nekoliko europskih zemalja. Riječ je o tekstovima »Nemreš pobjeć od nedjelje«, »Parsifal«, »Dvije«, »Pssst«, »Fragile«, »Krijesnice«.

Autorica čije drame, prema pisanju tiska, postižu uspjehe na daskama koje život znače, ovom knjigom ipak nije iskoračila iz zadane forme kojoj pribjegavaju autori(ce) što ispunjavaju stranice tiskovina. Promišljanje o stvarima i temama koje su zadane interesima čitateljske publike nije moguće izbjeći. Karta na koju igra ova knjiga leži u činjenici da Tena Štivičić piše za časopis »Zaposlena« koji bi valjda stoga trebao imati i istančanije i zahtjevnije čitateljice. Ne umanjujući značaj autorice kao dramske spisateljice, ipak se čini prenatlaženim značaj koji je ovoj knjizi dat. Ako »Odbrojavanje« budu čitali i oni što ne zaviruju na stranice »Zaposlene«, teško da će u njoj otkriti »specifične trenutke«, »društvene okolnosti«, a naročito – »bezvremensko određenje«.

Tjedan

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Za razdoblje od sedam dana rabe se tri naziva: *tjedan*, *nedjelja* i *sedmica*. Neki od ovih naziva u uporabi su češće, drugi rjeđe, no sva se tri mogu čuti. Koji je od ovih triju naziva pravilan?

U hrvatskome je književnome jeziku pravilan samo naziv *tjedan*, druga su dva naziva, tijekom godina izjednačavanja hrvatskoga sa srpskim jezikom, bila sustavno nametana. Sedmica i nedjelja (u jekaviziranom obliku nedjelja) srpski su nazivi za tjedan koji su u javnim govorima, pismu i priopćajnim sredstvima tijekom socijalizma imali prednost.



Zašto riječ *tjedan*? Ona u svome nazivu ima riječ *dan* pa u tome pronalazimo logičnost tvorbe. Osim toga, ova je riječ zabilježena u nizu glagoljskih knjiga, njezinu potvrdu pronalazimo u starijim čakavskim i kajkavskim govorima. Nju su rabili i strajji hrvatski posci (*Pavao Ritter Vitezović*), a zabilježena je i u pjesmama gradišćanskih Hrvata starim nekoliko stoljeća.

Riječi *sedmica* i *nedjelja* ne treba obilježiti kao srpske i izbaciti iz jezika jer one u hrvatskome jeziku imaju drukčije značenje. *Nedjelja* je dan u tjednu kada se ne radi (ili se bar ne bi trebalo raditi), to je sedmi dan kojega je Bog odredio za odmor i koji je posvećen Bogu. Riječ *sedmica* ima nekoliko značenja, npr. možete dobiti sedmicu na lotu, *sedmica* je i oznaka za kartu u kartaroškim igrama, negdje je ona ocjena na visokim učilištima ili je oznaka za autobuse ili tramvaje u gradskom prijevozu.

Stoga je pravilno reći:

- Ovoga tjedna, u nedjelju, putujem u Zagreb.
- Sljedećega tjedna pišemo treću školsku zadaću.
- Svakoga tjedna, nedjeljom, idemo na svetu misu.
- Marko je dobio sedmicu na lotu.
- Od Mihaljevca do Borongaja možeš stići sedmicom ili četrnaesticom.

Povijest hrvatskog jezika

Filološke škole

Zagrebačka filološka škola djeluje naslanjajući se na tradiciju ilirizma. Njezini su idejni začetnici *Ljudevit Gaj*, *Vjekoslav Babukić* i *Antun Mažuranić*. Posebno se ističe rad ove škole otkad joj se na čelo našao književnik i gramatičar *Adolfo Veber Tkalčević* (1825.-1889.). Tkalčević je sa suradnicima, leksikografom, *Bogoslavom Šulekom* i *Vatroslavom Jagićem*, zagovarao dotadašnji način pisanja: rogato e, samoglasno r (kao er), korijenski pravopis i nastavak -ah. U njihovu je radu značajna i težnja za jezičnom čistoćom koja se očitovala u zamjenjivanju tudica hrvatskim riječima. Zbog ustrajnog zalaganje za pisanje nastavka -ah u genitivu množine (žen-ah), pogrdno su ih zvali ahavcima. Zalaganjem za starije množinske oblike iskazali su neprihvatanje krajnje novoštokavštine.



Bogoslav Šulek

Prvu znanstveno utemeljenu i u posebnoj knjizi tiskanu sintaksu hrvatskoga jezika napisao je Adolfo Veber Tkalčević. Svoju »Skladnju ilirskoga jezika za srednja učilišta« izdao je u Beču 1859. godine. Autor je i »Slovnice hrvatske za srednja učilišta« objavljene u Zagrebu 1871. godine. Ova je Tkalčevićeva gramatika hrvatskoga jezika bila prihvaćena kao udžbenik za srednje škole.

ZNANSTVENO NAZIVLJE: Otac hrvatskoga znanstvenoga nazivlja Bogoslav Šulek (1817.-1895.) jedan je od naistaknutijih leksikografa 19. stoljeća. Autor je prvoga terminološkoga rječnika i utemeljitelj hrvatske stručne i

znanstvene terminologije. Njegov je Hrvatsko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja prava riznica stručnoga nazivlja. Nastojao je stvoriti hrvatsko nazivlje suprotstavljajući se germanizaciji i prevladavanju njemačkoga i latinskoga jezika. Ukoliko nije postojala domaća riječ, stvarao je nove ili ih je preuzimao iz nekog od slavenskih jezika, najčešće češkog ili ruskog, te ih prilagođavao našem. Katkad je u tome nastojanju otišao predaleko. Zbog svoga nastojanja da hrvatski jezik očisti od nepotrebnih tudica uz njegovo se ime često vezuje jezično čišćenstvo (purizam).

ISTAKNUTI SLAVIST: Jedan od najistaknutijih slavista u povijesti hrvatskoga jezika zasigurno je Vatroslav Jagić (1838.-1923.). Ovaj je vrstan znanstvenik napisao mnogo jezičnih rasprava o oblikovanju hrvatskoga jezika. Sve do otvorene polemike s Adolfom

Veberom Tkalčevićem bio je pristaša zagrebačke filološke škole. Vatroslav se Jagić, naime, protivio pisanju: nastavka -ah u množini, rogatoga e, tj za glas é i er za samoglasno r (perst za prst).

Ovoj je školi protivnik bio *Vuk Stefanović Karadžić* koji je zastupao načelo »jedan narod - jedan jezik«. On je, naime, štokavske Hrvate smatrao Srbima. Držao je da Hrvati trebaju prihvatiti njegovu istočnohercegovačku ijekavsku štokavštinu kao temelj svoga književnoga jezika. Na najveći otpor i negodovanje naišao je njegov članak Srbi svi i svuda (1849.). Podršku je našao u skupini jezikoslovaca koji će u Hrvatskoj djelovati krajem 19. stoljeća kao četvrta škola. Sljedbenici Vuka Stefanovića Karadžića nazvani su hrvatskim vukovcima.



Vatroslav Jagić

Beogradski nadbiskup mons. dr. Stanislav Hočevar posjetio Lašvansku dolinu

Franjevci iz Bosne 800 godina djeluju u Srbiji

Nadbiskup Hočevar je progovorio o povijesti Katoličke crkve u Srbiji, kazavši kako već blizu 800 godina duhovnu skrb za vjernike u Srbiji velikodušno vode franjevci iz Bosne

Piše: Arijana Beus

Na blagdan sv. Jurja, mučenika, beogradski nadbiskup mons. dr. Stanislav Hočevar, u pratnji generalnog vikara Beogradske nadbiskupije fra Leopolda Rohmesa, posjetio je Lašvansku dolinu i predvodio svečano misno slavlje u župi sv. Jurja u Vitezu.

U nazočnosti brojnih vjernika u narodnim nošnjama, te svećenika Lašvanske doline, riječi dobrodošlice uputio im je župnik fra Zoran Livančić. Misa koja je održana u dvorištu župne crkve okupila je brojne vjernike iz cijele Lašvanske doline unatoč lošem vremenu.

kako Bog sve okreće na dobro. Primjer za to je sv. Pavao, kojega milost Božja s konja spušta na zemlju. Nadbiskup je i iz svoga osobnog života svjedočio: oca su mu komunisti 1945. ubili, a majka je s djecom molila za ubojicu, nazivajući ga uvijek »siromahom«. Te majčine molitve i suze, kako je kazao, izmolele su svećeničko zvanje i biskupa. Govoreći u nastavku propovijedi o obiteljima koje su danas pogođene brojnim otuđenjima, te unatoč fizičkoj slobodi, čovjek je sve više duhovno zarobljen, kazao je nadbiskup, pohvalivši vjeru katoličkih obitelji Bosne



blizu 800 godina duhovnu skrb za vjernike velikodušno vode franjevci iz Bosne.

»Braća franjevci su tijekom gotovo 800 godina podržavali katolike na području današnje Srbije, mnogi svećenici i redovnici rade u našoj nadbiskupiji, i u tom velikom zajedništvu, znajući da smo pod velikom zaštitom sv. Jurja, želim da zajedno slavimo ovu svetu misu«, kazao je nadbiskup Hočevar.

OBITELJSKE VRIJEDNOSTI: U svojoj propovijedi govorio je i o značaju obitelji. »Obitelj je znak beskonačne Božje ljubavi«, poručio je nadbiskup Hočevar, dodajući kako je osnovni zakon svega života, kozmosa i čovječanstva – ljubav. »Današnji način života i mišljenja, kao i promica-

nja kulture često ide protiv obitelji. Promiču sve druge, samo ne obiteljske vrijednosti«, ocijenio je Hočevar, pojašnjavajući kako pred današnjim čovjekom stoje mnogi izazovi, koji ga mogu dovesti do toga da zaboravi najosnovniju stvar – obitelj i ljubav u obitelji. »Obitelj je u službi života jer je od Boga zamišljena i Bog je preko obitelji htio ovaj svijet okruniti, stvarajući različite elemente ovog predivnog kozmosa, ali i muškarca i ženu, dakle obitelj, koji su na vrhuncu svega stvorenoga i svemu stvorenom daju krunu i tumačenje. Sve stvoreno svoj smisao dobiva u čovjeku, koji ima svoje dioništvo u Bogu«, zaključio je beogradski nadbiskup Hočevar svoju propovijed u Vitezu.



Molitva na grobu Petra Barbarića

Proslava patrona viteške župe u Vitez je dovela brojne vjernike. Posebno su svečani bili oni koji su na sveto misno slavlje stigli u narodnim nošnjama iz Bugojna, Novog Travnika, Guče Gore, Kreševa, Busovače, Kiseljaka, Gromiljaka i drugih krajeva. Nakon posjeta župi Vitez, nadbiskup se uputio u samostan sv. Franje u Guču Goru, te u sjemenište i gimnaziju »Petar Barbarić« u Travnik, gdje se pomolio na grobu slugu Božjega Petra Barbarića i saslušao tijekom beatifikacije i povijesti ovog zdanja o kojem je govorio duhovnik sjemeništa vlč. Marko Zubak.

KATOLIČKA CRKVA U SRBIJI: U svojoj propovijedi beogradski je nadbiskup usporedio život sv. Jurja sa životom i mučeništvom sv. Stjepana, kazavši

i Hercegovine, koja ne oskudijeva duhovnim zvanjima. Izrazio je nadu da će tako biti i u budućnosti. Progovorio je o povijesti Katoličke crkve u Srbiji, kazavši kako već

Varaždin dočekao oko 22.000 mladih Susret hrvatske katoličke mladeži

UVaraždinu, sjedištu Varaždinske biskupije, 26. i 27. travnja održan je Susret hrvatske katoličke mladeži u domaćinstvu te mjesne crkve. Od subote prijepodne u Varaždin je u oko 400 autobusa i posebnim vlakovima stiglo više od 22.000 mladih vjernika iz Hrvatske i inozemstva. Središnje euharistijsko veleslavlje održano je na stadionu sportskog centra »Sloboda« u subotu u večernjim satima, a predprogram se odvijao od 15 sati. Drugoga dana SHKM-a mladi su sudjelovali u programu u župama.

Osim blizu 4000 mladih iz Varaždinske biskupije susretu je prisustvovalo preko 17.000 mladih iz ostalih nad/biskupija iz Hrvatske i inozemstva. Među sudionicima su bili i mladi hodočasnici iz Srbije s područja Đakovačke i Srijemske biskupije i Subotičke biskupije.



Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Društvo stvara samo sebe

Oni su rekli – mi odlučujemo!

Pomalo smo umorni. No, ipak u svibnju predstoje nam važni dani. Svakako za nas vjernike najvažnija je proslava Pedesetnice – Duhova. Rođendan Crkve. Ta Crkva je utjelovljena u sva vremena i za sve narode. Vršiti svoju ulogu »Majke i Učiteljice«. Na društvenom planu pred nama su još jedni važni izbori. Višestruki, od općina do parlamenta. Velika odgovornost svih građana ove zemlje da osjete glas svoje savjesti i prenesu ga na birački listić. Dobro je da je za nas to baš na dan Duhova, jer i u tom odgovornom dijelu i događanju želimo i molimo prisutnost Duha Svetoga.

Političari su rekli svoje. Nažalost ne uvijek na primjeren i uljudan način. Muka je ovih dana gledati razne predizborne kampanje koje onda postaju mjesta sukoba, optužbi, možda i kleveta, te unose više tjeskobe negoli mira među one koji iz tih ponuda trebaju iščitati i razumjeti i istinu i pravednost. Teško je to. Ako političari nude programe u kojima se već u samom nagovještaju osjeća žalac mržnje, netrpeljivosti, isključivosti, kako onda reagirati? Kako prepoznati istinu i dati svoj glas za pravednu ponudu? Tako gorko zvuči ponovljena Pilatova rečenica: »A što je istina?«

SUD O DEMOKRACIJI: Unatoč svemu, kao kršćani, slušamo svoju Crkvu koja nam među ostalim poručuje: *U enciklici Centesimus annus iznosi se jasan i precizno artikuliran sud o demokraciji:* »Crkva cijeni demokratski sustav zato što on jamči sudjelovanje građana u političkim odlukama i daje im mogućnost da, kao sloj kojim se upravlja, ne samo izaberu i kontroliraju one koji njima upravljaju, već i da ih smijene mirnim putem kad god se za tim ukaže potreba. Crkva stoga ne može da podrži obrazovanje manjih vlastodržnih grupacija, koje bi iz osobnih interesa ili iz ideoloških razloga prigrabile državnu vlast. Prava demokracija je ostvariva samo u pravnoj državi, i to isključivo ako je zasnovana na ispravnoj koncepciji ljudske osobnosti; ona traži da budu ispunjeni neophodni uvjeti za unapređenje kako pojedinaca, putem odgoja i obrazovanja na istinitim idealima, tako i 'subjektiviteta' društva, putem zasnivanja struktura u kojima će pojedinci zajedno učestvovati i dijeliti odgovornost«. (Ivan Pavao II.) *U demokratskom sustavu, politička vlast ima odgovornost u odnosu na narod.* Društveno tijelo mora raspolagati sredstvima da uistinu podvrgne kontroli predstavnička tijela; ta kontrola se obavlja prije svega putem slobodnih izbora, koji omogućavaju odabir... Izabrani predstavnici su dužni, u svom specifičnom polju djelovanja (pisanje zakona, rad i kontrola rada vlade), angažirati se na iznalaženju i

Nas nitko ne može

ispričati, a ne daje

nam se ni pravo

nakon izbora pro-

suđivati, ako nismo

preuzeli dio svoje

odgovornosti. Posve

je kriva misao da

političari stvaraju

društvo i povijest.

Ne! Društvo stvara

samo sebe, ako je

odgovorno, a politi-

čari su birani pred-

stavnici koji koor-

diniraju životni tok

toga društva koje im

je darovalo povjere-

nje. Dakle, ispravno

je postaviti tvrdnju:

Oni su rekli, ali mi

odlučujemo!

primjeni postupaka koji mogu pridoinjeti boljoj civilnoj koegzistenciji, u svim njenim vidovima.

IZBORI: U tom smislu nas pozivaju i naši biskupi: »U vrijeme predizborne kampanje, kao i svi drugi građani dužni smo se dobro i ispravno informirati o onome što pojedine političke opcije čine i nude. Mjerilo vjerodostojnosti obećanja, kojima nas osobito putem medija obasiplju predstavnici političkih grupacija, jesu prije svega njihova djela, i to ona koja su u službi općeg dobra, a ne samo pojedinih slojeva ili grupa ljudi. Izbori nisu tek puko pitanje savjesti, kao da bi izbor između stranaka bio sveden na ono elementarno biranje između dobra i zla, nego su izbori trenutak razlučivanja i prepoznavanja boljih ponuda i dugoročnih rješenja stvarnih i životnih problema. Glavni kriteriji toga razlučivanja su obrana i zaštita svetosti svakog ljudskog života i dostojanstva u svim fazama njegova postojanja, bez obzira na nacionalnu, vjersku i bilo koju drugu pripadnost, te opće dobro kao mjerilo i cilj uređenog i zdravog društva. Sloboda savjesti, vjerskog i kulturnog opredjeljenja, te obrazovanja, zatim pravo na zaposlenost i primjeren dom, zalaganje za socijalnu pravdu, za pravo na cjelovite i istinite informacije, suprotstavljanje drogi, raznim vrstama ovisnosti, korupciji i svim oblicima manipuliranja ljudima, daljnji su kriteriji za odabir onoga kome treba dati svoj glas... Izići na izbore znači iskoristiti svoje građansko pravo i svjesno izvršiti tu svoju osnovnu dužnost. Ukoliko to ne učinimo, prepuštamo drugima da u naše ime odlučuju o našoj sadašnjosti i budućnosti«.

Imamo pred sobom ponudu. Ne samo jednu. Teško je u kontradiktornim ponudama naći nit i viziju budućnosti. Ove izbore stoga treba popratiti molitvom. Kršćani vjeruju da je Bog ravnatelj povijesti, a ne čovjek. Još apostol Pavao u svoje vrijeme poziva kršćane – koji su vrlo malobrojni – da javno mole za one koji su na vlasti. Ako je to Pavao osjetio u to vrijeme, kud i kamo je i danas to naša dužnost i zvanje. Uz ponudu, spomenuo sam gore jasna načela kršćanskog učenja, kada su u pitanju izbori i koja načela trebaju biti pretočena u stav naše savjesti. Konačno, ostaje osobna odgovornost, jer nas nitko ne može ispričati, a ne daje nam se ni pravo nakon izbora prosuđivati, ako nismo preuzeli dio svoje odgovornosti. Posve je kriva misao da političari stvaraju društvo i povijest. Ne! Društvo stvara samo sebe, ako je odgovorno, a političari su birani predstavnici koji koordiniraju životni tok toga društva koje im je darovalo povjerenje. Dakle, ispravno je postaviti tvrdnju: Oni su rekli, ali mi odlučujemo!

Duša u mustrama

Virtuoz s iglama

*Svi ručni radovi Emerki idu od ruke, ali štrikanje joj je u duši *
Dok su se djeca iz susjedstva igrala krpicama i lutkicama, Emerka je već ra-
bila igle * Puno uradaka proda, a u etno-sekciji »Šokadije«
radi za dušu i za amanet budućim generacijama*

Piše: Ivan Andrašić

Davno prije pojave Kineza na ovim prostorima, pa i prije pojave pletaćih strojeva, naši su se stari zaodijevali u vlastitu aranžmanu. Rijetka su bila kućanstva bez bar nekoliko ovaca, od kojih su naši stari hranili i zaodijevali svoje obitelji. Od ovčje vune, upredene na prelji, žene su štrikale gornje odjevne predmete, izuzetno tople, a ovisno o mašti pletilje – i lijepe za oko. U vrijednim rukama pletilja igle su čarobnim plesom ostavljale iza sebe vunene plohe, koje su se daljnjom obradom pretvarale u štrikove, polovere, cvedere, frosluke, marame, maramke, šalove i šepe. Svaki je ovaj komad odjeće bio unikat, nisu postojala dva ista. I kad bi dvije žene radile istu mustru, zbog razlike u čvrstoći pletenja dolazilo bi i do sitnih odstupanja od šeme.

Štrikale su žene odjeću za sebe i ukućane, a one vještije, brže, štrikale su i za prodaju. Pojavom pletaćega stroja pojavili su se i štrikeri. Strojno pletenje ubrzalo je izradu, a samim tim i oborilo cijenu pobrojanih dijelova odjeće. Štrikeri su svoju robu sami prodavali na tržnicama, u krugovima sirotinje imali su sve više kupaca, a sve su više potiskivali žene koje su ručno plele odjevne predmete. Danas se ovi predmeti štrikaju od sintetskih vlakana, koja su u prodavaonicama relativno jeftini.

ZALJUBLJENICA U RUČNE RADOVE: Jedna od rijetkih Sončanki koje još i danas pletu po porudžbini jest članica etno-sekcije Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« Emerka Zvonar. Ova okretna žena srednje generacije zaljubljenica je u ručne radove. Štrika, hekla,

veze, radi goblene, a u posljednjih nekoliko godina izrađuje i šokačke narodne nošnje. »Ručni radovi zanimali su me od malih nogu. Dok su se moje prijateljice iz susjedstva igrale lutkicama i krpicama, ja sam oblijetala oko majke, a i oko starijih žena iz mogega okruženja, koje su u to vrijeme po prelima radile puno ručnih radova. Najviše me je privlačilo štrikanje s dvjema iglama, kao dijete divila sam se mustrama koje su ukrašavale džempere i ostale odjevne predmete. Malim, nevještim ručicama pokušavala sam nešto naštrikati, no, nije to baš išlo tako jednostavno. Igle su još uvijek izgledale prevelike. Ali, bila sam uporna, štrikala sam i paralala, a mojoj sreći nije bilo kraja kad sam samostalno naštrikala svoj prvi šal. Istina, nije on bio baš savršen, no, dovoljno mi je bilo to što sam ga naštrikala sama«, priča nam Emerka dok nam demonstrira štrikanje. Prsti joj rade brzinom koju oko teško prati, a iza igala nevjerojatno brzo raste naštrikana površina. »Godine su prolazile, došlo je djevojaštvo, udaja, dvojica sinova, no i pokraj svih obiteljskih obveza za ručne radove sam uvijek nalazila vremena. Devedesetih godina, u vrijeme najžešće inflacije, najviše sam i radila. Suprug Jakob i ja nismo birali kakovim ćemo poslom prehraniti sebe i sinove. Danju smo radili u poljoprivredi, a do duboko u noć radila sam ručne radove po porudžbini. To nam je bila osjetna popuna kućnoga proračuna«, prisjeća se Emerka teških dana. »Srećom, ti su dani ostali iza nas. Dječaci su odrasli, uposleni su obojica, pa nam je svima puno lakše. Sad i oni zarađuju svoje plaće, pa po potrebi pomalo i dopunjavaju



kućni proračun. I danas radim sve vrste ručnih radova, ali bez pritiska. U posljednjih nekoliko godina sve se više okrećem izradi šokačkih narodnih nošnji, no, štrikanje mi je, nekako, ostalo najdraže. Osobito volim raditi odjevne predmete s mustrama. Tu najviše dolazi do izražaja moja individualnost, u svaki naštrikani predmet, bio on za prodaju ili ne, unosim svoju dušu, ne mogu raditi poput stroja«, kaže Emerka pokazujući nam nekoliko džempera i dukseva.

PREDAJA NASLIJEĐA: Mustre, od onih finih, sitnih poput riže, pa sve do onih krupnoće djevojačke pletenice na džemperima su raspoređivane različito. Svaka je na drugom mjestu, svaka je dio drugačije slike. »U štrikanju i doštrikavanju mustri nema nikakvih pravila. Sve ovisi o onom tko štrika, o njegovim umjetničkim sklonostima i smislu za estetiku. Iako je najkompliciranije, ja obožavam štrikanje s raznobojnom vunom. Tek tu mogu pustiti mašti na volju. Mogu se slagati šare kakve god zamislite, od onih geometrijskih, pa do onih koje odaju dojam da je džemper prskan«, objašnjava Emerka. Od prije godinu dana Emerka je i članica etno-sekcije Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija«. »Učlanila sam se u 'Šokadiju' kako bih dala svoj doprinos očuvanju poznavanja načina izrade tradicijskih ručnih radova žena naše Sonte. Sastajemo se dvaput na tjedan, izmjenjujemo iskustva, učimo jedne od drugih. Najviše me raduje to što u našoj sekciji imamo i nekoliko djevojčica, koje s puno volje od nas uče raditi onako kako su radile naše bake, prabake i njihove bake. To je naš dug dolazećim generacijama, dug kojega smo i mi naslijedili od naših predaka«, kaže nam Emerka. Ostaje nam samo da se suglasimo s Emerkom i da svatko od nas bar djelićem srca uradi ono što ona danas radi cijelom dušom. ■

Nekad je tako bilo

Ranije se štrikalo od ovčje vune, upredene u tanje ili deblje niti. Od tako upredene vune, ili eventualno samo izbjeljivane, štrikali su se odjevni predmeti za poslen dan, a za nedilju i svetac od bojene vune. Vuna se bojala prvo u kućama. Kupila bi se boja u prahu, miješala se s određenom količinom vode, octa i soli i vuna bi se u njoj otkuhavala. Kasnije su u većim sredinama, poput Sombora, otvarane farbare u koje su žene nosile vunu na bojenje. Najviše se bojilo u tamne tonove za starije osobe, a za mlađe su išle i vedrije boje. Za žene koje su bile u koroti vuna se bojala u crno.



Kronična otrovanja

Piše: dr. Marija Mandić

Ukoliko organizam upija niske razine neke kemikalije ili minerala tijekom nekoliko mjeseci ili čak, godina može doći do kroničnog otrovanja tvarima iz okoliša. Simptomi ovakvog kroničnog otrovanja često su nejasni ili različite težine te se nastale tegobe mogu zamijeniti nekom bolešću ili se pak nikada niti ne otkrije samo otrovanje. Budući da se svakodnevno susrećemo s niskim razinama mnogih otrovnih tvari iz okoliša, otkrivanje otrovnih tvari koje mogu biti uzrokom otrovanja iz okoliša biva otežano. Među najčešće i najopasnije otrovne tvari ubrajaju se olovo, azbest, benzin te drugi naftni derivati, radon, ugljični monoksid, organofosfati, formaldehid i tvari koje zagađuju pitku vodu.

Benzen je opasna tvar koja se javlja u mnogo oblika. Rabi se u proizvodnji dezodoranasa, sredstava za čišćenje pećnica, sapuna i parfema, a sastavni je dio boja, pesticida, asfalta te benzina i goriva za zrakoplove na mlazni pogon. Može onečistiti podzemne i nadzemne vode te zrak putem ispušnih plinova iz automobila, proizvodnih procesa i dima iz cigarete. Ipak, unatoč svojoj raširenoj prisutnosti u okolišu i tome što ga se svrstava u tvari koje izazivaju rak (kancerogene tvari), benzen se općenito smatra opasnim samo za industrijske radnike koji su izloženi povišenim razinama ove tvari na radnom mjestu.

Drugo često industrijsko kemijsko sredstvo je formaldehid, koji se nalazi u cijelom nizu različitih proizvoda, uključujući plastiku, plastičnu kozmetiku i sagove. Građevni materijal, poput iverice, građevne izolacije i šperploče, mogu ispuštati formaldehidna isparenja tj. plinove nekoliko godina nakon njihove pro-

kod ljudi, su azbest i radon. Azbest je fini, vlaknasti mineral koji je donedavno rabljen u građevinarstvu. Radon i proizvodi dobiveni njegovom razgradnjom, koji su prisutni u Zemljinoj kori, prirodno se oslobađaju u zrak putem radioaktivnog raspadanja. Svakako samo određena područja planeta Zemlje



izvodnje i ugradnje. I ovu supstancu mnogi svrstavaju u kancerogene premda svakodnevna izloženost ipak najčešće dovodi do nadraživanja očiju i dišnog sustava.

Dvije tvari koje su javno priznate kao kancerogene, tj. kao tvari koje imaju potencijal za izazivanje raka

ispuštaju radon u količinama koje se smatraju opasnim po zdravlje. S obzirom da su obje ove tvari zagađivači zraka u zatvorenom prostoru, u značajnoj se mjeri povezuju s razvojem raka pluća.

Mineral olova još je jedno sredstvo koje zagađuje zrak, vodu, tlo i

hranu. Poznato je kako je otrovan čak i u niskim količinama te ima štetan učinak na reprodukcijski sustav, bubrege, živčani sustav i stvaranje krvnih stanica. Otkako se proširila uporaba bezolovnog benzina razina ove otrovne materije u zraku značajno se smanjila. Ipak, smatra se kako opasnost od otrovanja i dalje postoji jer se olovo nalazi u bojama koje su se koristile u bojenju kuća do 1978. godine te su mala djeca i dalje izložena slučajnom unosu čestica takve sljuštene boje.

Poduzimanjem preventivnih mjera, od provjere ispuštanja radona u kući do nošenja zaštitne odjeće na polju i na radnom mjestu, gdje postoji izravna izloženost otrovnim materijama, ključno je za suzbijanje bilo koje razine trovanja tvarima iz okoliša. Što više znate o određenim opasnostima koje su uključene, bolje ćete znati izbjeći otrovne tvari prije nego što prouzroče tegobe. Evo nekih specifičnih preventivnih koraka koje možete poduzeti:

- Kad koristite opasne proizvode uvijek slijedite upute i nosite zaštitnu odjeću i naočale.
- Držite djecu i kućne ljubimce podalje od travnjaka koji su nedavno obrađeni pesticidima ili pak oko kuće rabite neotrovne pesticide kojeise proizvode u sve većim količinama.
- Temeljno operite voće i povrće kako biste izbjegli kronično otrovanje pesticidima.
- Izbjegavajte boravak i zadržavanje u prostorijama sa zagađenim zrakom, bilo duhanskim dimom ili nekom drugom tvari.
- Raspitajte se nalazi li se vaša kuća na mjestu gdje je povećano ispuštanje radona iz zemlje, ali i o tome koji je građevni materijal korišten za vašu kuću kao i sastav boja na zidovima, što se osobito odnosi na starije kuće.
- Raznovrsna prehrana pomoći će vašem organizmu da lakše suzbije otrovne tvari. Posebno se preporučuje unošenje dovoljne količine željeza, kalcija, magnezija, bakra, fosfora, vitamina C i E.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs



OČNA KUĆA

**optika i ordinacija
na jednom mjestu**



551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

HRVATSKARIJEČ

Svakog dana četrdeset kilometara

Magdalena put svoj zna





Izviruje sunce između oblaka, najavljujući lijep dan. Jutro je. Okolni salaši još spavaju. Ni pijevci se ne čuju. Pred nama je prepoznatljiva crkva sv. Marka u Starom Žedniku. Plijeni veličinom i otmjenošću. Prolazimo selo i skrećemo udesno k salašu. Jednom od mnogih oko Starog Žednika. Sve je otvoreno, nepregledna polja plodne crnice. S lijeve strane voćke, proljetnim zelenilom nabubrile. Stabla bijela vapnom su već zaštićena. Pas nam trči ususret. Oglašava se. Raduje li nam se ili gazdama dolazak nepoznatih najavljuje? Pred nama je kuća. Dulićevih. Nije to onaj stari, bunjevački salaš. Pozadi staje, velike. Ne čuju se krave. Mirno je, tiho. Domaćica, Jacinta Dulić, nas poziva u kuću. Kuha kavu i čaj. Čeljad se bude, ustaju; Magdaleni, najmlađem djetetu, osam je ljeta, tu su i tri njezina brata i otac im Zdenko. Počinje novi dan i svatko svojemu poslu žuri.

Magdalena se umiva, pere zubiće, odijeva se, obuva cipele, češlja svoju dugu, lijepu kosu. Vesela je. Nije gladna, a ni žedna. Polako sprema školsku torbu. Uzima bočicu s vodom i kreće. A još ni sedam nema. Treba stići na autobus. I tako svakoga jutra; proljetnog, jesenskog i zimskog. I kad je lijepo sunčano, i kad kiši, i kad snijeg put zatrpava. I onda kad je suho, a i onda kad se iz blata noge jedva čupaju. Svakog dana Magdalena putuje, pješice i autobusom. Dvadeset je kilometara do Subotice, do O Š Matka Vukovića u kojoj je ona učenica II. h razreda. Razreda u kojem se nastava pohađa na materinskom, hrvatskom jeziku.

Ponekad u autobusu, među odraslima, mora stajati. Nije joj teško. Naučila je. Svaki dan je tako. I u prvom je razredu bilo isto. Po izlasku iz autobusa svrati u pekarnicu, kupi pecivo, pa u školu. Među prvim je u školskom dvorištu, ko-

jeg je danas prekrpio zeleni cvat gelegunja. Djeca se okupljaju, vesele se, čuje se glasan žamor. Izlazi dežurna nastavnica. Učenici se zbijaju u redove. Svatko svome razredu. Ulaze u učionice. U Magdaleninu je razredu dvadeset i pet učenika. Dolazi učiteljica Ana Čavrgov. Djeca se pozdravljaju, pružaju ruku jedno drugom govoreći: – Dobro jutro. Želim ti ugodan dan. Pri tom se smiješe. Sat počinje. Uči se i nije teško onom tko hoće, tko želi, tko volju ima...

A Magdalena napiše i zadaću, još u školi, prije polaska kući, poslije nastave. I onda putuje; autobusom gradskim i pješice. Svaki dan. Baš svaki. I zna svoj put. Nije joj teško. Četrdeset kilometara svakog dana. Za jedno dijete možda previše, ali onom tko zna svoje putove, ništa nije teško.

M.K.



Izumitelj

Petogodišnji Sam Houghton, službeno je registriran kao najmlađi izumitelj u Velikoj Britaniji nakon što mu je ured za patente prihvatio izum »unaprijedene metle«. Njegov je patent vrlo jednostavan



i praktičan, a sastoji se od dviju metli različitih završetaka koje pričvršćene jakim gumenim lastišem odlično djeluju prilikom sakupljanja lišća u vrtu. Na ideju je došao, želeći olakšati posao svom ocu Marku.

Lutka

Najveću hodajuću lutku napravili su kineski proizvođači igračaka i »prošetali« je ulicama Šangaja. Tara je visoka čak 8 metara, a kretala se uz pomoć dizalice visoke 10 m koja je pokretala njezine konce u povijesnoj šetnji.



Drvodjelja

Novac nije sve. Jedan britanski bankar ostavio je odlično plaćeni bankarski posao i odlučio biti drvodjelja. Umjesto financijskim transakcijama posve se predao izradi namještaja od drveta, ali je na svoju žalost ustvrdio kako je alergičan



na ivericu. Za trenutak je pomislio kako mu je životni san propao, ali je na sreću otkrio vrstu drveta koju podnosi, a koja raste isključivo u Walesu. Odselio je u mjesto Mumbis i nastavio raditi posao koji najviše voli.



Kaciga

U Barceloni je prezentirana prva kaciga koja u sklopu dodatne opreme sadrži i air bag, a proizvod je dizajnirala španjolska tvrtka APC



Systems. Cijena kacige u slobodnoj prodaji trebala bi biti 829 eura, a zahvaljujući svojoj novoj tehnologiji trebala bi u značajnoj mjeri pridonijeti većoj sigurnosti vozača motorkotača.

T-rex

Strašni dinosaur T- rex, koji je živio prije 68 milijuna godina, srodniji je pricama nego nekim drugim danas poznatim kralježnjacima. Znanstvenici su ustvrdili, analizom proteina iz njegovih kostiju, kako je on u najbližem srodstvu današnjim kokošima i predstavlja njihovog pret-historijskog pretka.

Tajnica

Za najbolju njemačku tajnicu službeno je proglašen muškarac Marc-Oliver Schlichtmann. Tridesetdvogodišnji tajnik, iako jedini muškarac u konkurenciji, bio je bolji od desetak svojih kolegica na natjecanju koje je organizirao jedan njemački proizvođač uredske opreme. Po struci profesor stranih jezika, šampion uredskih vještina, redovito prima poštu naslovljenu na gospođu Schlichtmann.



Ivan Ivandekić, vlasnik privatne medicinske ambulante »Allegro«

Kvalitetan sanitetski prijevoz

Korisnike naših usluga vozimo na relacijama u zemlji i inozemstvu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Po završetku srednje medicinske škole, Ivan Ivandekić (1964.) zaposlio se u Pokrajinskom dječjem domu »Kolevka« u Subotici, gdje je kao medicinski tehničar radio sljedećih osam godina. Potom je nepunih deset godina radio u službi Hitne medicinske pomoći, sve do 1999. godine, kada je odlučio otići u samostalnu djelatnost i osnovati privatnu medicinsku ambulantu »Allegro«.

Što je osnovna djelatnost Vaše medicinske ambulante?

»Allegro« se pretežno bavi sanitetskim prijevozom bolesnika u gradu, zemlji i inozemstvu i uslugama koje pruža medicinski tehničar, kao što je davanje raznih injekcija, infuzije, medicinska i kućna njega i sve potrebne stvari zbog kojih pacijent ne može samostalno otići do zdravstvene ustanove. Konkretno, sve što je neposredno u svezi s radom na terenu.

Kako je onda uređeno Vaše radno vrijeme?

Mi imamo naše radno vrijeme, usklađeno sa zakonskim okvirima, ali poglavito radimo prema pozivima korisnika naših usluga. Ponekad tijekom prijepodneva nemamo niti jedan poziv, a onda u poslijepodnevnom satima budemo angažirani sve do kasno u noć. Pravila nema, nije bitno je li radni ili neradni dan, je li dan ili noć, jer upravo se u tome ogleda specifičnost ovog zanimanja.

Gdje je smještena ambulanta »Allegro«?

Sjedište tvrtke i ambulanta smješteni su u dječjem domu »Kolevka«, gdje se nalaze prostori je namijenjene ukazivanju usluga medicinske pomoći za koje smo registrirani.

U kojoj mjeri se realizira suradnja s liječnicima, koja je usko povezana s obavljanjem Vaše djelatnosti?

Obitelj često inzistira na sudjelovanju i liječničke pratnje prilikom sanitetskog prijevoza bolesnika, a ima i situacija u kojima ni mi ne želimo primiti prijevoz ukoliko ne bude osigurana stručna pratnja i nadzor. Zbog toga

Povoljniji prijevoz

Naše račune priznaje njemačko osiguranje, a kada usporedimo naše i inozemne cijene prijevoznih sanitetskih usluga, mi smo nekoliko puta jeftiniji.



imamo odličnu suradnju s liječnicima zaposlenim u Hitnoj pomoći, koji u honorarnom odnosu putem ugovora o djelu surađuju s našom ambulantom.

Koje su najčešće destinacije i smjerovi u kojima obavljate ugovoreni sanitetski prijevoz?

Pretežno su u pitanju prijevozi u smjeru Novog Sada, Srijemske Kamenice i Beograda, koji su dio tzv. izvangradske relacije u zemlji, ali imamo i situacije prijevoza u inozemstvo, kada su u pitanju naši građani na privremenom radu u nekoj od europskih država. Tako, najčešće inozemne relacije vozimo za Njemačku, ali i Mađarsku, Austriju ili Švicarsku.

Sanitetski prijevoz ozbiljnije oboljelih pacijenata na dužim relacijama zasigurno zahtijeva potpunu njegu tijekom vožnje. Što sve od potrebne medicinske opreme sadrži vaše vozilo?

Ovisno o ozbiljnosti pacijentova stanja i želje obitelji, ovisi hoće li se tijekom prijevoza u vozilu, pokraj vozača i tehničara, nalaziti i određeni liječnik. Vozilo kojim se pacijent prevozi, tzv. »reanomobil«, sadrži kompletnu medicinsku opremu potrebnu za pružanje

medicinske pomoći sve do same reanimacije. U pitanju je vozilo »Mercedes« pune opremljenosti, koje pruža najsuvremeniji komfor prijevoza svih vrsta bolesnika, neovisno o njihovom zdravstvenom stanju.

Stručno usavršavanje

Uz rad u svojoj ambulanti, Ivan Ivandekić je usporedno stekao i peti stupanj stručne spretnosti iz oblasti radiologije, podižući svoju medicinsku uslugu na viši stupanj.

Što još za potrebe rada ambulante imate u svom voznom parku?

Uz spomenuto luksuzno, potpuno opremljeno vozilo, imamo još dva vozila. Jedno je poluo-premljeno, dok je drugo prilagođeno osnovnim potrebama medicinsko-sanitetskog prijevoza na kraćim, gradskim relacijama. Opet, sva su vozila opskrbljena osnovnim imobilizacijskim priborom i sredstvima, u slučaju ako se usput naide na neku prometnu nezgodu i treba se pravovremeno reagirati i ukazati prva medicinska pomoć.

Federation cup

Poraz Hrvatica

U odlučujućem susretu za ostanak u II. Svjetskoj skupini Srbija je bila bolja s 3-2

Hrvatska nije uspjela napraviti iznenađenje i svladati favoriziranu Fed cup reprezentaciju Srbije, predvođenu dvama igračicama iz Top5 svjetskog tenisa. Ana Ivanović, druga i Jelena Janković, trenutačno peta igračica WTA liste, uz asistenciju Ane Jovanović i Teodore Mirčić, očekivano su bile jače od Jelene Kostanić-Tošić, Nike Ožegović i Ane Vrljić. Nakon početnih 3-0 za



Srbiju, što je bilo dovoljno za konačnu pobjedu i ostanak u II skupini Svjetske skupine, Hrvatska je uspjela ublažiti poraz pobjedama u posljednjem singlu i igri parova. Nakon nepunih 12 godina boravka u eliti ženskog reprezentativnog tenisa (od 1996. godine), Hrvatska se seli u drugi razred i predstoji joj teška bitka za povratak među najbolje. Bit će potrebno dobiti dva susreta zaredom u Euroafričkoj skupini i potom kvalifikacijski susret, a to ne će biti nimalo lako jer potencijalne protivnice su mnoge države koje u svojim redovima imaju i po dvije igračice iz Top 50, za razliku od Hrvatske selekcije u kojoj je trenutačno najbolje plasirana Nika Ožegović na 150 mjestu.

Rezultati: Kostanić-Tošić – Jovanović 4-6, 5-7, Janković – Ožegović 6-1, 6-2, Ožegović – Ivanović 5-7, 1-6, Vrljić – Mirčić 6-4, 7-5, Kostanić-Tošić| Vrljić – Jovanović|Mirčić 4-1 predaja

Rekordni transfer hrvatskog nogometa

Modrić u Tottenhamu

Dileme više nema, veliki biser hrvatskog nogometa potpisao je za momčad s White Hart Lanea



Najbolji nogometaš HNL, Luka Modrić od sljedeće sezone nosit će dres glasovitog londonskog kluba Tottenhama koji nije žalio »funtki« u namjeri ojačavanja svog srednjeg reda. Londonski »plavo bijeli«. Iako je konačna cijena svakog nogometnog transfera uvijek poslovna tajna, spekulira se kako je ovaj rekordni prijelaz vrijedan oko 26 milijuna eura za petogodišnji ugovor, a da bi Lukina godišnja plaća trebala iznositi čak 3 milijuna eura. Unatoč brojnim ponudama i interesima mnogo zvučnijih nogometnih velikana europske klupske karte (Barcelona, Chelsea, Bayern...), braća Mamić, koji zastupaju Modrića, na koncu su se odlučili za Tottenham Hotspur u kojemu će na jesen zaigrati u društvu Berbatova, Keana i Benta, prvih zvijezda momčadi s White Hart Lanea. Potpisom na ovaj izdašni ugovor veliki biser hrvatskog nogometa priključio se u Premiershipu svojim nekadašnjim suigračima iz Dinama, Eduardu (Arsenal), Ćorluki (Manchester City), te Kranjčaru (Portsmouth), pa će Hrvatska imati trećinu reprezentativne postave u najjačoj ligi Europe.

Luka Modrić: Rođen 9. rujna 1985 u Zadru, visina 173 cm, vezni igrač. Klubovi: HŠK Zrinjski (posudba 2003-04), Inter Zaprešić (posudba 2004), Dinamo 2003-2008. Hrvatska reprezentacija od 2006 godine 24 nastupa, uz 3 gola, debitirao na prijateljskom susretu protiv Argentine (pobjeda Hrvatske 3-2).

Hrvatski nogometni kup

Dinamo – Hajduk

Prema očekivanju u finalnom dvomeču za naslov osvajača nacionalnog nogometnog kupa sastat će se dvije najbolje hrvatske momčadi. Aktualni prvak Dinamo je svoje mjesto izborio polufinalnim pobjedama protiv Zagreba (3-1, 3-2), dok je Hajduk bio bolji od Varteksa (1-1, 4-0). Prvi susret finala igrat će se u srijedu 7. svibnja u Zagrebu, a uzvrat je za sedam dana u Splitu.

NLB liga

Partizanu naslov

Uvjerljivom pobjedom u finalnom susretu Final foura NLB lige protiv vršačkog Hemofarma (69-51), košarkaši beogradskog Partizana osvojili su naslov najbolje regionalne momčadi. Hrvatski predstavnik Zadar poražen je u polufinalnom susretu protiv Hemofarma (72-81).

Vinko Krstin, predsjednik NK »Sloga« iz Plavne

Petnaest godina na čelu kluba

Planiramo sljedeće sezone formirati pionirsku momčad

Razgovor vodio: Dražen Prčić



NK »Sloga«

Punih petnaest godina na čelu nogometnog kluba NK Sloga iz Plavne nalazi se sportski entuzijast *Vinko Krstin* (1939.). Svojevremeno je igrao za Labudnjaču iz Vajske, u kojoj je živio sve do dolaska u Plavnu 1968. godine.

Kao prvi čovjek nogometnog kluba iz Plavne, kako biste našim čitateljima predstavili NK Slogu na čijem ste čelu punih petnaest godina?

Iako, prema današnjim razmjerima, NK Sloga predstavlja malo sportsko društvo, ono postoji gotovo punih osamdeset godina, osnovano je još davne 1929. godine i sljedeće godine imat ćemo lijepi jubilej. Klub se natječe u 2. razredu Međuopćinske lige Bačke Palanke, nastupajući u tradicionalnoj kombinaciji plavo-bijele boje, a trenutno imamo 22 registrirana igrača.

Jesu li svi nogometaši iz Plavne?

Gotovo svi igrači su iz našeg sela, izuzev dvojice nogometaša koji su iz Tovariševa, pa se može reći kako za klub igraju isključivo domaće snage. Inače ove je sezone provedena i smjena generacija, pa je igrački kadar znatno pomlađen.

Je li se »pomlađivanje« odrazilo na plasman u prvenstvu?

To je uvijek stanoviti problem, jer se tada moraju mladi i nedovoljnoiskusni igrači »gur-

nuti« u prvu momčad. Ove godine smo, upravo zbog tog razloga, trenutačno preposljednji na prvenstvenoj tablici. No, u našem rangu natjecanja nema ispadanja, pa će ova sezona poslužiti za stjecanje potrebnog iskustva.

Za kvalitetniji rezultat potrebno je imati i vlastiti pogon mladih kategorija iz kojeg bi se kasnije mogli regrutirati budući prvotimci. Imate li mlade kategorije u vašem klubu?

Nažalost, zbog slabije financijske situacije trenutačno nemamo niti pionirsku momčad, pa je prvi seniorski sastav jedini aktivan u klubu. U planu je formiranje pionirskog sastava za iduću

Najveći uspjeh

Plasman i igre u 1. razredu Međuopćinske lige Bačke Palanke ostaju zabilježeni kao najveće sportsko ostvarenje NK Sloga iz Plavne.

sezonu, jer imamo 25-ero zainteresiranih mladih voljnih za aktivno treniranje nogometa. Opet, postoji problem pronalaženja ozbiljnije osobe za prihvaćanje trenerskog angažmana i rada s našom djecom.

Na koji se način klub financira i kako osiguravate sredstva za natjecanje?

Osnovno financiranje rada klub rješava preko Sportskog saveza općine Bač i Mjesne zajednice, a imamo i pomoć naših sponzora: Zemljoradničke zadruge »Nizine« i »Vojvodina šume, sekcija Plavna«.

Koliko imate navijača na vašim domaćim susretima?

Ovisno o protivniku koji gostuje kod nas, ali i na »derbijima«, bude otprilike 100 naših vjernih navijača. Kako Plavna ima oko 1300 stanovnika, to je posve pristojan broj posjetitelja.

Kakvi su Vaši osobni planovi glede mjesta predsjednika kluba i nazire li se Vaš potencijalni nasljednik?


Osobno bih želio predati mjesto predsjednika nekom drugom, ali nitko se ne želi prihvatiti obveze. Zbog ljubavi prema nogometu, koji sam i sam nekada igrao, ostao sam sve ove godine na mjestu prvog čovjeka kluba.

Što biste, kao dugogodišnji sportski djelatnik, poručili mladima iz kluba i ovoga sela?

Želja mi je da naš klub u budućnosti i dalje postoji, da bude bolji i uspješniji, te da mladi budu više na terenu i treningu nego u kafićima.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	GLAVNI GRAD ŠVEDSKE	STROJ KOJI POKREĆE AUTO	STRVINA, CRKOTINA	EUROPSKA DIVLJA MAČKA	SIN ABRA- HAMA I SARE	VRSTA MIRODLJE (SLADO- LEDI)	TALIJAN- SKI: LJUBAV	SLOŽENO SLOVO	SLIKA ILI KIP GOLOG TIJELA		SINJSKI VITEZ	KAP ROSE	TERCET, TROJAC
SKLANJA- NJE OD POGLEDA, SKRIVANJE (MNOŽ.)										SATIRIČAR BUCHWALD KISIK			
TURISTIČ- KA DJELAT- NOST								BOJA (COLOR) ULICA U SLAVONJI I BiH					
OBRADE- NOST TESANJEM										GRČKO SLOVO "VJEČNI GRAD"			
POLICAJAC U AM. ŽARGONU				BIVŠI DRŽAVNIK GLIGOROV NOBELIJ				PRIJEVRE- MENO TRI KORA- KA ZALETA U KOSARCI					
PREDJEL SPLITA					ŠKOLSKO LITERAR- NO ŠTIVO NAŠ RTV VODITELJ								BIVŠI NO- GOMETAS "HAJDUKA"
HODNICI							"ARMEN- SKI" AŠIRA ODMILA				"KONJSKA SNAGA" MAĐARSKA STEPSA		
POJAS KIMONA				PRILIČNO JAKO PRIKAZ NEPOMUĆE- NE SREĆE						OBLIK REMISA U SAHU OBLIČJE			
POLITIČAR "NA LINIJI" (FIG.)								SJEDALICA U PARKU BIVŠI FR. NOGOME- TAŠ, GUY					
NIJE STARO						BIVŠI AUSTRIJSKI DIPLOMAT MOCK ANCONA						DUŠIK OPONAŠA- TELIJ	
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	SUMPOR NESNALAŽ- LJIVO (ZARG.)		ČEŠKI DIRIGENT KREJČI RIJEKA U HADU				SJEVERNO POLARNO PODRUČJE ZAGORSKI: IČI						
MALA SKALINA										OVAMO SPRINTER BOLDON			
MAĐARSKO MUŠKO IME (MIHALY)						KAPICA MLADENKE JAKA DROGA					IVANA BRKIĆ LEGENDAR- NI TRKAČ BIKILA		
ŽDRIJEBE OD JEDNE GODINE				MUSLI- MANSKI UČENJAK ... IACTA EST					RUSKI ŽEN- SKI PJE- VAČKI DUO POLITIČAR ĐAPIĆ				
PRSNI KOŠ							DEBELO SAVANSKO DRVO MORSKI GREBEN						
KORALJNI OTOK					DRENAŽNA CIJEV TOM CRUISE					GRČKO SLOVO OTOKAR LEVAJ			
ORKESTAR SA DEVET SVIRAČA						"TEMPO" NAJTANJE SLOVO		RIJEKA U SIBIRU, PRITOK IRTIŠA BELGIJA					
KOMPA- NJONI U NEČASNU POSLU							ČUVENA RAVELOVA SKLADBA						

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
 sakrivanja, art, turizam, kolor, otesanost, ksi, cop, kiro, rano, kman, lektira, holov, arm, ks, obi, ojačo, pat, linijaš, klupa, mlado, alois, n, s, isa, arktik, skalinitica, amo, mihalj, toka, ib, ome, alim, la, tu, toraks, boabab, atol, dren, eta, none, l, tobol, ortaci, bolero, alos, n, s, isa, arktik, skalinitica, amo, mihalj, toka, ib, ome, alim, la, tu, toraks, boabab, atol, dren, eta, none, l, tobol, ortaci, bolero.

Salenjaci

Pola kg brašna, 30 dag mljevenog sala, 1 cijelo jaje, 1 žumanjak, 2 dl mlijeka, 1 kvasac, malo rakije, 3-4 žlice ulja, 3 žlice šećera, prstohvat soli, korica limuna, pekmez.

Postupak: U mlijeku i šećeru otopiti kvasac, dodati ostale sastojke (osim sala i pekmeza), te zamijesiti glatko tijesto i kuhačom ga tući oko 15 minuta, a potom ostaviti da miruje 20-30 minuta. Razvaljati i premazati izrađenim salom s brašnom (oko 10 dag oduzeti od ½ kg) 4 do 5 puta. Tijesto ostaviti da malo odstoji. Razvaljati ga na 1,5 cm debljine i rezati u rombove 5 x 5. Staviti pekmez, preklopiti i oblikovati »salenjak«. Lim premazati s masti, složiti salenjake i ostaviti da još malo izlaze. Peći na temperaturi 180-200 stupnjeva oko pola sata. Gotove premazati skorupom i štaub šećerom.



Recepti snaša Šokačke grane



► *Da se nisam oslanjao na istinu, ne bih propao.*

► *Siguran sam u svoje sumnje.*

Dujizmi

► *Kada mladi političar izgori shvati da je prekaljen.*

► *Vrag nam je kriv što nismo anđeli.*



**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
2.5.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
10.00 - Vijesti
10.20 - Na vodenome putu 2., dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Mala gospodica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.20 - Danas na Zagrebačkoj burzi
17.22 - Garaža
17.57 - Iza ekrana
18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik
20.15 - Dvije sestre, dok. film
21.10 - Dobre namjere, serija
22.05 - Poslovni klub
22.45 - Lica nacije
23.30 - Poslovne vijesti
23.40 - Vijesti
00.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
00.55 - Filmski maraton: Stravična legenda, američko-francuski film
02.35 - Filmski maraton: Guinevere, američki film
04.15 - Na vodenome putu 2., dokumentarna serija
05.00 - Fotografija u Hrvatskoj
05.05 - Mala gospodica
05.50 - Garaža
06.20 - Poslovni klub
06.50 - Znanstvena petica
07.20 - Iza ekrana



06.40 - Najava programa
06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
07.10 - Neustrašiva Kim
07.35 - Darcyno životinjsko carstvo
08.00 - Žutokljunac:
09.00 - Učilica
09.10 - Veliki odmor:
09.35 - Glazbeceda
09.45 - Ta politika
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.30 - Fotografija u Hrvatskoj

13.40 - Veliki odmor
14.30 - Prijatelji 5., serija
14.50 - Svijet prema Jimu 5.
15.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
16.05 - CD LIVE
16.55 - Mirogoj: Jom hašoa - Dan stradanja, prijenos
17.30 - Hrvatska kulturna baština
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.32 - Svete planine svijeta: Biblijski visovi
19.05 - Beverly Hills 2., serija
19.50 - Crtani film
20.05 - Film
22.05 - Vijesti na Drugom
22.25 - Dalziel i Pascoe 11., serija
00.00 - Angelina oči, serija
00.40 - CD LIVE



07.00 Jagodica Bobica
07.45 Fifi i cvjetno društvo
08.10 Yu-Gi-Oh GX
08.35 Šaljivi kućni video
09.00 Nova lova
11.00 Kralj Queensa, serija
11.20 Svi vole Raymonda
11.45 Ružna ljepotica, serija
12.35 Zauvijek susjedi, serija
13.15 Vijesti
13.30 Farma, reality show
14.20 Grijesi prošlosti 1, film
15.50 Grijesi prošlosti 2, film
17.20 Vijesti
17.35 Farma uživo
17.45 Naša mala klinika, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 10 do 8, informativna emisija
20.00 Farma, reality show
22.00 Zapleši sa mnom, film
00.15 Vijesti
00.30 Bloodrayne, igrani film
02.10 Zla sudbina, igrani film
03.35 Ljudi mačke, igrani film
05.20 Naša mala klinika, serija
06.05 Kraj programa



07.00 Magnum, serija (R)
07.50 Za istim stolom, serija (R)
08.35 Scooby-Doo, where are you?, crtana serija
09.00 SpužvaBob Skockani
09.25 Sam svoj majstor, serija
09.55 Korak po korak, humoristična serija (R)
10.20 Puna kuća, serija (R)
10.50 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.15 Dadilja, humoristična serija (R)
11.40 Rat u kući, humoristična serija (R)

12.10 Vijesti
12.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.45 Exploziv, zabavna emisija (R)
13.05 Ne daj se, Nina!, humorna drama (R)
13.35 Za istim stolom, serija
14.25 Magnum, akcijska serija
15.20 Cobra 11, serija
16.10 Korak po korak, humoristična serija
16.40 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 Dadilja, humoristična serija
18.00 Rat u kući, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, zabavna emisija
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Ne daj se, Nina!, drama
20.00 Charliejevi anđeli, film, akcijska komedija
21.45 Striptiz, igrani film
23.55 Vijesti
00.05 Đavolje utočište, film, fantastični triler
01.50 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
3.5.2008.**

07.40 - Najava programa
07.45 - TV kalendar
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Na okuci rijeke, američki film
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.30 - Mala gospodica
13.20 - Potrošački kod
13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
14.40 - Duhovni izazovi
15.05 - Reporteri
16.15 - Euromagazin
16.45 - Vijesti
17.00 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
17.35 - Škrinja
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Gas do daske, američki film
21.55 - Državno prvenstvo u latinsko-američkim plesovima
22.55 - Vijesti

23.05 - Vijesti iz kulture
23.20 - Sve u 16
00.10 - Filmski klub: Plavi ovratnik, američki film
02.00 - Filmski maraton: Žena za koju se umire, američko-britanski film
03.45 - Filmski maraton: Kalloggov sanatorij, američko-britanski film
05.40 - Mala gospodica
06.25 - Potrošački kod
06.55 - Euromagazin



07.00 - TV vodič
07.15 - Najava programa
07.20 - Žutokljunac
08.25 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
08.45 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
09.15 - Najbolje godine, serija
10.05 - Waterloo Road, serija
11.00 - Briljanteen
11.55 - Auto-magazin
12.30 - Dobre namjere, serija
13.20 - Dobre namjere, serija
14.10 - Filmski klasići: Zemlja faraona, američki film
15.55 - Talijanska nogometna liga
17.55 - Športski prijenos ili snimka
19.25 - Magazin Lige prvaka
20.00 - HNL: Hajduk - Dinamo, prijenos
21.50 - Hrvatska nogometna liga - emisija
22.55 - Sportske vijesti
23.05 - Tribute to Đorđe Novković (1.dio)
00.30 - Vrijeme je za jazz
01.30 - TV raspored



06.25 Šaljivi kućni video
06.50 Power Rangers Mystic Force, serija
07.15 Tomica i prijatelji
07.40 Winx, crtana serija
08.30 Novac, business magazin
09.00 Nova lova, TV igra
10.15 Zapleši sa mnom, igrani film
12.20 Večernja škola - EU
13.20 Lud, zbunjen, normalan, serija
14.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
15.00 Farma, reality show
17.00 Vijesti
17.05 Kod Ane, kulinarski show
17.50 Nad lipom 35, humoristično glazbeni show

19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Kaos, igrani film
22.00 Farma +, reality show
22.50 Vrućina, igrani film
01.40 Sedmi znak, igrani film
03.15 Bolje sutra, igrani film
04.50 Kaos, igrani film
06.35 Kraj programa



07.15 Zvijezde Ekstra: Johnny Depp, zabavna emisija (R)
08.05 Dan D, serija
08.30 Ulica Sezam
09.35 Di-gata, crtana serija
10.00 Srebrna linija, igrani film, akcijska komedija
12.00 Jednom lopov, serija
12.50 Lutrija života, dramska serija
13.50 Vijesti uz ručak
14.00 Jumanji, igrani film, avanturistički
15.45 Vojnik, film, (R)
17.30 Zvijezde Ekstra: Pink, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Exploziv vikend, zabavna emisija
19.30 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Titanic, igrani film, drama (1. dio)
21.45 Hrvatski top model by Tatjana Jurić, show
23.30 Titanic, igrani film, drama (2. dio)
01.10 Kunolovac, kviz
03.10 Striptiz, igrani film, komična drama (R)

**NEDJELJA
4.5.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: David Grigorian i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Pavla Dešpalja
09.40 - Hrvatska kulturna baština: Vukovar
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Prirodni svijet: Othranjivanje Sancha, dokumentarni film
11.20 - Jelovnici izgubljenog vremena
12.00 - Dnevnik
12.15 - Mali savjeti za poljoprivrednike
12.17 - Herbošov poljoprivredni savjetnik
12.30 - Plodovi zemlje

13.25 - Rijeka: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Opera box
 16.15 - Vijesti
 16.35 - Lijepom našom:
 Knin (1/2)
 17.25 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 18.05 - Na domaćem terenu
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Stipe u gostima, serija
 22.00 - Tjelesni čuvar, film
 00.10 - Vijesti
 00.30 - Ciklus europskog filma:
 Non ti muovere,
 talijanski film
 02.25 - Prirodni svijet:
 Othranjivanje Sancha,
 dokumentarni film
 03.15 - Fotografija u Hrvatskoj
 03.20 - Opera box
 03.50 - Lijepom našom:
 Knin (1/2)
 04.35 - Plodovi zemlje
 05.25 - Rijeka: More
 05.55 - Glas domovine
 06.20 - Drugo mišljenje



07.00 - TV vodič
 08.10 - Lilo i Stitch
 08.35 - Lilo i Stitch
 09.00 - Slikovnica
 09.30 - Dječje filmsko jutro:
 Operacija Barbarossa,
 serija za djecu
 10.00 - Nora Fora,
 TV igra za djecu
 10.50 - Biblija
 11.00 - Zrinski Topolovac (kod
 Bjelovara): Misa -
 izravni prijenos
 12.00 - Cocoon, američki film
 12.35 - Velegradnja:
 Petronasovi tornjevi
 blizanci, dok. serija
 13.30 - Makarska: Tenis,
 prijenos
 15.55 - Košarka, doigravanje
 PH: Split - Cibona,
 prijenos
 17.40 - Najgol EP
 17.55 - Vaterpolo, PH: Jug -
 Mladost, prijenos 5.
 utakmice (eventualno)
 19.15 - Odbrojanje do Eura
 2008. (7/8)
 19.50 - Povijest Europskih
 nogometnih
 prvenstava (2/6)
 20.55 - Košarka, Euroliga -
 Final Four, finale
 21.40 - Sportske vijesti
 21.50 - Košarka, Euroliga -
 Final Four, finale
 22.45 - Vitezovi uzaludnog
 truda, humoristična serija

23.05 - Španjolska ili talijanska
 nogometna liga
 00.50 - Mijenjam svijet
 01.20 - Dokuteka
 01.50 - TV raspored



06.25 Šaljivi kućni video
 06.50 Power rangers Mystic
 Force, serija
 07.10 Tomica i prijatelji
 07.35 Winx, crtana serija
 08.20 Automotiv, auto moto
 magazin
 08.50 U sedmom nebu, serija
 09.40 Kuća na plaži, serija
 10.30 Smallville, serija
 11.25 Čarobnice, serija
 12.15 Frikovi, serija
 13.05 HRF, emisija
 13.35 Kućanice iz visokog
 društva, serija
 14.25 Kako zavoljeti svoje
 tijelo? , serija
 14.55 Harry i obitelj
 Handerson, igrani film
 16.55 Vijesti
 17.00 Roditelji, igrani film
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Nad lipom 35,
 hum. glazbeni show
 21.15 Indiana Jones: Otimaci
 izgubljenog kovčega,
 igrani film
 23.15 Red Carpet,
 showbiz magazin
 00.35 Svi mrze Chrisa, serija
 01.05 Roditelji, igrani film
 03.10 Red Carpet,
 showbiz magazin
 04.20 Svi mrze Chrisa, serija
 04.45 Učiteljčin miljenik,
 igrani film
 06.45 Kraj programa



06.00 Lutrija života, serija (R)
 06.45 Blizanke, serija
 07.10 Ulica Sezam
 08.15 Di-gata, crtana serija (R)
 08.40 3 ninje uzvraćaju
 udarac, film, dječji
 10.15 Jesen stiže, Dunjo
 moja, serija (R)
 11.15 Bibin svijet, (R)
 11.50 Koledžicom po
 svijetu,
 zabavna emisija (R)
 13.00 Vijesti
 13.10 Hrvatski top model by
 Tatjana Jurić, show (R)
 14.55 Posljednji akcijski
 junak, film, akcijski
 17.10 Odred za čistoću,
 zabavna emisija
 17.45 Ekkluziv,
 zabavna emisija

18.30 Vijesti
 19.05 Salto, zabavna emisija
 19.30 CSI: Miami, serija
 20.20 Zakon braće, serija
 21.10 Erin Brockovich,
 igrani film, drama
 23.00 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
 5.5.2008.**



06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Na vodenome putu 2.,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom,
 mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Normalan život - emisija
 o osobama s invaliditetom
 15.35 - Ciklus mladih autora:
 Prigušeni glasovi,
 dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj
 burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica: Crkva i biznis
 21.50 - Tragovima pračovjeka
 - Drugi trag: Vrtlozi
 vremena, dok. serija
 22.20 - Poslovne vijesti
 22.30 - Otvoreno
 23.15 - Vijesti
 23.35 - Na rubu znanosti
 00.25 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 4., serija
 01.10 - Bostonsko pravo 1.
 01.55 - Na vodenome putu 2.
 02.40 - Ciklus mladih autora:
 Prigušeni glasovi,
 dokumentarni film
 03.05 - Tragovima pračovjeka,
 dokumentarna serija
 03.35 - Latinica: Crkva i biznis
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Normalan život - emisija
 o osobama s invaliditetom
 06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine:
 Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim



07.35 - Darcyno životinjsko
 carstvo
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.30 - Kako žive životinje
 09.40 - Kratki spoj
 09.55 - Pokretni dvorac,
 japanski animirani film
 11.50 - Na domaćem terenu
 13.00 - Veliki odmor
 13.45 - TOP 40
 14.25 - Prijatelji 5., serija
 14.46 - Svijet prema Jimu 5.
 15.10 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 4.
 16.45 - Kuda idu divlje svinje,
 dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Svete planine svijeta:
 Fuji san - simbol Japana
 19.05 - Beverly Hills 2., serija
 19.50 - Crtani film
 20.05 - Bostonsko pravo 1.
 20.55 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Bitange i princeze 4.,
 humoristična serija
 21.55 - Zlatna kopačka
 22.45 - Ubiti je lako, film
 00.40 - McLeodove kćeri 4.
 01.25 - TV raspored



07.00 Jagodica Bobica
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Ružna ljepotica, serija
 11.55 Zauvijek susjedi, serija
 12.35 Vijesti
 12.50 Farma +, reality show
 13.40 Indiana Jones: Otimaci
 izgubljenog kovčega, film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.25 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma, reality show
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8,
 informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Ne zaboravi stihove,
 glazbeni kviz
 22.00 Zakon brojeva, serija
 22.55 Heroji, serija
 23.50 Vijesti
 00.05 Nikita, serija
 00.55 Zakon brojeva, serija
 01.40 Labirint zločina, serija
 02.25 Dva metra pod zemljom
 03.15 Ja sam David, igrani film
 04.45 Nikita, serija

05.30 Naša mala klinika, serija
 06.15 Cosby show, serija
 06.40 Kraj programa



06.40 Magnum, serija (R)
 07.30 Za istim stolom, (R)
 08.20 Looney tunes,
 crtana serija
 08.45 SpužvaBob Skockani
 09.10 Sam svoj majstor,
 humoristična serija
 09.35 Korak po korak,
 humoristična serija (R)
 10.00 Puna kuća,
 humoristična serija (R)
 10.30 Malcolm u sredini,
 humoristična serija (R)
 10.55 Dadija, serija (R)
 11.20 Rat u kući, (R)
 11.50 Vijesti
 11.55 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 12.25 Ekkluziv,
 zabavna emisija
 13.05 Ne daj se, Nina!,
 humorna drama (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak,
 humoristična serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini,
 humoristična serija
 17.35 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.25 Eksploziv,
 zabavna emisija
 20.00 Epicentar, igrani film
 21.45 Tigar i zmaj, film,
 akcijski epski spektakl
 23.55 Vijesti
 00.10 Zakon braće,
 kriminalistička serija (R)
 00.55 Kunolovac, kviz

**UTORAK
 6.5.2008.**



06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Mali savjeti za
 poljoprivrednike
 09.10 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Pustolovina: Zemlja
 - Fantastično putovanje
 s Golfskom strujom:
 Europa u toploj kupki,
 dokumentarna serija

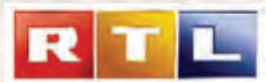
11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom,
 mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Kraljice, emisija pučke
 i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj
 burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Dobre namjere, serija
 21.40 - Pola ure kulture
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.30 - Drugi format
 00.20 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 4., serija
 01.05 - Film
 03.05 - Pustolovina: Zemlja
 - Fantastično putovanje
 s Golskom strujom:
 Europa u toploj kupki,
 dokumentarna serija
 03.50 - Oprah show
 04.35 - Pola ure kulture
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Među nama



06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine:
 Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Zaljubljene cure, serija
 za djecu i mlade
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.35 - Mala književna
 filmoteka
 09.45 - Navrh jezika
 10.00 - Prijenos sjednica
 Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - TOP 40
 15.10 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 5.
 16.45 - Kuda idu divlje svinje,
 dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Svete planine svijeta:
 Biblijski visovi
 19.05 - Beverly Hills 2., serija
 19.50 - Crtani film
 20.05 - Hot Shots! 1, film
 21.40 - Vijesti na Drugom
 22.00 - Braća i sestre, serija
 22.45 - Zločinački umovi 2.
 23.25 - McLeodove kćeri 5.
 00.10 - TV raspored



07.00 Jagodica Bobica
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Svi vole Raymonda
 11.25 Ružna ljepotica, serija
 12.15 Zauvijek susjedi, serija
 12.55 Vijesti
 13.10 Farma, reality show
 14.00 Ja sam David, igrani film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.25 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo,
 reality show
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8,
 informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Smrt i život Bobbyja Z,
 igrani film
 22.50 Pod nož, serija
 23.50 Vijesti
 00.05 Nikita, serija
 01.00 Heroji, serija
 01.45 Labirint zločina, serija
 02.00 Dva metra pod zemljom
 02.50 Isaiahova sudbina, film
 04.30 Nikita, serija
 05.15 Dva metra pod zemljom,
 serija
 06.10 Naša mala klinika, serija
 06.55 Kraj programa



07.10 Magnum, serija (R)
 08.00 Za istim stolom, serija (R)
 08.50 Looney tunes
 09.15 SpužvaBob Skockani
 09.40 Sam svoj majstor,
 humoristična serija
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 11.00 Malcolm u sredini,
 humoristična serija (R)
 11.25 Dadija, serija (R)
 11.50 Rat u kući, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.25 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.00 Eksploziv,
 zabavna emisija (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak,
 humoristična serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti

18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Ne daj se, Nina!,
 humorna drama
 20.00 Koledžicom po svijetu,
 zabavna emisija
 21.10 Bibin svijet, serija
 21.45 Policijska akademija 5:
 Zadatak Miami Beach,
 igrani film, komedija
 23.20 Heroji iz strasti, serija
 00.20 Vijesti
 00.35 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
7.5.2008.**



07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.05 - Herbosov poljoprivredni
 savjetnik
 09.07 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Pustolovina: Zemlja
 - Fantastično putovanje
 s Golskom strujom: Pad
 u ledenome moru,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život,
 religijski program
 15.35 - Eko zona
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.25 - Danas na Zagrebačkoj
 burzi
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.25 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Piramida
 21.20 - Luda kuća 3., TV serija
 21.55 - Hrvatska kulturna baština
 22.10 - Poslovne vijesti
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.30 - Scientia Croatica -
 znanstveni forum
 00.20 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 4., serija
 01.05 - Zakon i red: Odjel za
 žrtve 8., serija
 01.50 - Zakon i red: Zločinačke
 nakane, serija
 02.35 - Pustolovina: Zemlja
 - Fantastično putovanje
 s Golskom strujom:
 Pad u ledenome moru,
 dokumentarna serija
 03.25 - Oprah show
 04.10 - Skica za portret
 04.20 - Hrvatska kulturna baština
 04.35 - Eko zona

05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Riječ i život,
 religijski program



06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine:
 Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Zaljubljene cure, serija
 za djecu i mlade
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.20 - Dokumentarni film
 za mlade
 09.35 - Putovanja po Hrvatskoj
 10.00 - Split: Blagdan svetog
 Dujma - misa, prijenos
 Hrvatskog sabora
 12.30 - Prijenos sjednica
 Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 4., serija
 15.10 - McLeodove kćeri 5.
 15.55 - Dramska serija
 17.00 - Županijske panorame
 17.25 - Nogomet, Finale
 Hrvatskog Kupa,
 1. poluvrijeme
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.30 - Nogomet, Finale
 Hrvatskog Kupa,
 2. poluvrijeme
 19.25 - Beverly Hills 2., serija
 20.15 - Hot Shots! 2, film
 21.50 - Vijesti na Drugom
 22.10 - Zakon i red: Odjel za
 žrtve 8., serija
 22.55 - Zakon i red: Zločinačke
 nakane, serija
 23.40 - Španjolska nogometna
 liga: Real - Barcelona
 01.15 - McLeodove kćeri 5.



07.00 Jagodica Bobica
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX
 08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 11.00 Ružna ljepotica, serija
 11.55 Zauvijek susjedi, serija
 12.35 Vijesti
 12.50 Farma, reality show
 13.40 Baltička oluja, film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.30 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8,
 informativna emisija
 20.00 Farma, reality show

21.00 Večernja škola - EU
 22.00 Lud, zburjen, normalan
 22.40 Vratit će se rode, serija
 23.35 Vijesti
 23.50 Nikita, serija
 00.45 Labirint zločina, serija
 01.30 Dva metra pod zemljom
 02.25 Crna udovica, igrani film
 04.00 Nikita, serija
 04.45 Dva metra pod zemljom
 05.40 Naša mala klinika, serija
 06.25 Cosby show
 06.50 Kraj programa



07.05 Magnum, serija (R)
 07.55 Za istim stolom,serija (R)
 08.45 Looney tunes
 09.10 SpužvaBob Skockani
 09.35 Sam svoj majstor, serija
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 10.55 Malcolm u sredini, (R)
 11.20 Dadija, serija (R)
 11.50 Rat u kući, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.25 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 12.55 Eksploziv, magazin (R)
 13.05 Ne daj se, Nina!, (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Ne daj se, Nina!, drama
 20.05 CSI: New York, serija
 20.55 Zaboravljeni slučaj, serija
 21.50 Ženski klan, serija
 22.40 Reži me, dramska serija
 23.45 Vijesti
 00.00 Nestali, serija
 00.45 Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
8.5.2008.**



07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Upomoć! Naši susjedi
 su pavijani, dok. film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti

14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Lovranski puhači, dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Škrinja: Stepinac
 22.10 - Znanstvene vijesti
 22.20 - Poslovne vijesti
 22.35 - Otvoreno
 23.20 - Vijesti
 23.40 - Idiot, dok.film
 00.25 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 01.10 - Bez traga 4., serija
 01.50 - Obitelj Soprano 6.
 02.40 - Upomoć! Naši susjedi su pavijani, dok. film
 03.30 - Skica za portret
 03.45 - Lovranski puhači, dokumentarni film
 04.15 - Škrinja: Stepinac
 05.05 - Mala gospođica
 05.50 - Trenutak spoznaje



06.40 - Najava programa
 06.45 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 07.10 - Neustrašiva Kim
 07.35 - Zaljubljene cure, serija za djecu i mlade
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 09.30 - Iznad crte
 09.40 - Kokice
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Prijatelji 5., serija
 14.46 - Svijet prema Jimu 5.
 15.10 - Zvezdane staze: Nova generacija 4., serija
 16.00 - McLeodove kćeri 5.
 16.45 - Dramska serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.32 - Svete planine svijeta: Sveti vrhovi manjih regija
 19.05 - Beverly Hills 3., serija
 19.50 - Crtni film
 20.05 - Austin Powers kao Goldmember, film
 21.40 - Vijesti na Drugom
 22.00 - Bez traga 4., serija
 22.50 - Obitelj Soprano 6.
 23.40 - McLeodove kćeri 5.



07.00 Jagodica Bobica
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.10 Yu-Gi-Oh GX

2. svibnja 2008.

08.35 Šaljivi kućni video
 09.00 Nova lova
 10.50 Ružna ljepotica, serija
 11.40 Zauvijek susjedi, serija
 12.20 Vijesti
 12.35 Farma, reality show
 13.25 Tajna operacija, film
 15.35 Svijet prema Jimu, serija
 16.00 Kralj Queensa, serija
 16.30 Cosby show, serija
 16.55 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Farma uživo, reality show
 17.45 Naša mala klinika, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Farma, reality show
 21.00 Istraga, magazin
 22.40 Provjereno, informativni magazin
 23.35 Vijesti
 23.50 Nikita, serija
 00.45 Labirint zločina, serija
 01.30 Vratit će se rode, serija
 02.15 Obitelj Brady, igrani film
 03.40 Istraga, magazin
 05.00 Nikita, serija
 05.45 Naša mala klinika, serija
 06.30 Kraj programa



07.05 Magnum, serija (R)
 07.55 Za istim stolom, (R)
 08.45 Looney tunes
 09.10 SpužvaBob Skockani
 09.35 Sam svoj majstor, serija
 10.00 Korak po korak, (R)
 10.25 Puna kuća, serija (R)
 10.55 Malcolm u sredini, (R)
 11.20 Dadija, serija (R)
 11.45 Rat u kući, serija (R)
 12.15 Vijesti
 12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.50 Eksploziv, zabavna emisija (R)
 13.05 Ne daj se, Nina!, (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.25 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.10 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, zabavna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.40 Ne daj se, Nina!, drama
 20.05 Nadreality show
 21.10 Uvod u anatomiju, serija
 22.55 Trava, humorna serija
 00.05 Vijesti
 00.20 Nestali, serija
 01.10 Kunolovac, kviz

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljentištvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 14 i 45 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se subotom u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:



104, 4 Mhz

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem monitor 17" IBM E74. Cijena 3000 dinara.
Tel: 024/ 562 – 700, zvati u večernjim satima.

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV.
Telefon: 024/ 566 – 898

Prodajem 3s stan, stara gradnja, ekstra lokacija, pogodan i za kancelariju, 115 m².
Telefon: 024 / 526 – 243
Lulić Anica, Subotica, Aleja M. Tita 26/V.

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog izgleda i karaktera.
Karan. Tel: 025/ 830 – 475 i 063/ 717 – 4888.

Traži se u najam, pozajmicu ili na poklon očuvana flauta.
Jasmina 021/ 496 – 014

Izdajem objekt, magacin na čantavirskom putu, idealna lokacija oko 100 m².
Tel: 024/ 530 - 107 ili 064/ 261 – 8022

Prodajem pumpu – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i remontovanu peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati na broj telefona 022 / 591 – 264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice (Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Zvati na telefon: +385/ 33 / 673 – 076
i 063/ 766 – 8808. Boris

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.
Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učeni/ku ili studentici/u, s CG, s upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.
Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.
Tel.: 024/ 522 – 677

Hitno potrebno 10 konobara na otoku Cresu. Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna granica je do 35 godina.
Javiti se na telefon: 063/ 110 – 7751.

Prodajem trosoban stan, 115 četvornih metara, klasična gradnja, centar grada, ekskluzivna lokacija. Naročito pogodna za ured, ambulantu i drugo.
Tel: 024/ 526 – 243

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².
Tel. 024/ 532 – 505.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili sve to menjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma, Srijemska Kamenica...).
Zvati na telefon: 063/ 714 – 6545
ili +385/ 33/ 673 – 076.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Nama je dovoljno
da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.



Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
POKOFA

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130